

Krisito Asunpu mɔ kusun

*Ibwaare da mɔ kɔkɔlɔ
sɔ ye ee biti ɔ sa
Kayaayu Kyirekyire*

¹ Ɔwɔle nɔmɔ lu me Luka ase ki ba fu Tiyofilosi ase. Me ɔwɔle gyankpaasa mɔ tɔ mɔ, n kyurɔɔ atɔ mɔ nu Yesu kaapu nu ɔ waa mɔ kpini, lu saɲa mɔ nu ɔ yii mɔ kusun kase mɔ, ² naa fuɔ kake mɔ nu Ibwaare taa mɔ kyɔn sɔsɔ mɔ. Pɔyɔ ke ɔ taa mɔ kpɛe sɔsɔ mɔ, Ɔnyirɛ Yesu bɔla Kayaayu Kyirekyire mɔ sɔ kaapu mu asunpu mɔ nu ɔ lɛɛ bamɔ mɔ, atɔ mɔ nu ba waa. ³ Yesu kelewɔ kamaa nke adɔna mɔ tɔ mɔ, ɔ lɛɛ mɔ n-yɔ kaapu mu asunpu fɛɛ ɔ tɛ nkpa tɔ, nu ɔ man sɔ kamɔɔre-gyii. Nu ɔ tɔwe sɔsɔ kuwura-gyii mɔ asɔn. ⁴ Maa bamɔ ba maa nsare bee gyii kakaaku mɔ, ɔ sa bamɔ kɔnɔ ye, “Fan man kan waa lu Gyerusalem, amaa fan gyoo fane kekɛɛ mɔ nu n wɔla tɔwe fane ye, Nsɛ da mɔ kɔkɔlɔ sɔ ye ee biti ɔ sa fane mɔ. ⁵ Nkyu nu Gyɔn sɔ ee gyee fane Ibwaare kekyugyee, amaa nke gberɛɛ mɔ nu ii biti ɔ ba fale tɔ mɔ, Ibwaare ii biti ɔ taa mɔ Kayaayu Kyirekyire mɔ gyee fane.”

Yesu sɔsɔ kikpe

⁶ Saɲa mɔ nu asunpu mɔ ba maa Yesu ba bwii sare mɔ, ba taase mɔ ye, “Ɔnyirɛ, nbuɔnbu nu fii biti fu bwii taa kuwura-gyii mɔ sa anɛ Israyɔl abi abɛɛ?”

⁷ Nu Yesu towe bamu ye, “Sanja abee kake ye mu awaasa mu kpini mu, me-se i yla umu lu mu olon to su, umu su i man tiri fee fan bu sanja mu. ⁸ Amaa nu Kayaayu Kyirekyire mu kan ba fane su mu, fen biti fan nye olon ke fan naa towe me asin mu Gyerusalem to ye Gyudeya kpini ye Samariya to, taa naa fuv dulinyaa okaa.”

⁹ Maa towe i numu kamaa mu, lbwaare taa mu kpee susu bamu ansi to, nu abwaare-wole a bun mu su lu bamu ansi su.

¹⁰ Sanja mu nu i su mu ii kpee yege bee ku susu haa mu, opula manja to nu anyin anyo aku mu nu ba bun ato fufuli ba ba yile bamu ase, ¹¹ nu ba taase bamu ye, “Galile abi, mine i waa nu fan yile nfu fen ku abwaare-wole to kanin? Yesu mu nu lbwaare taa mu lu fane ase kpee susu mu, kanin nu ee biti o bwii ba fee kanan mu nu fan ku mu maa kpee susu fale.”

*Asunpu ye Akyu aku
ba gyanε kule kabwaare kule*

¹² Tutu nu asunpu mu ba lu Olifu kibu mu ase bwii ba Gyerusalem, i man bu kata kpini-kpini.

¹³ Ba maa loo Gyerusalem kade mu to mu, ba dii naa loo abansuru obu, mu nu ba wola ba bu kumu to mu. Asunpu mu i gye Pita maa Gyon, ye Gyemisi ye Andiruwu ye Filipu ye Tomasi ye Batolome ye Matiwu ye Alifeyo mu-bii Gyemisi maa Simon Seloti mu nu o gye bamu nu ba ko bee kun bamu osuwole mu bamu oku, ye Gyemisi mu-bii Gyudasi. ¹⁴ Bamu kpini ba taale ba buga sanja kumaa ye akyu aku ye Yesu mu-nyi ye mu-supu ana.

*Yesu mu-nyi Mɛɛri ye
Yesu mu-supu ana.*

¹⁵ Nke nfiɛ nku kamaa to mu, nu Krisito akɔɔɛ-gyipu bɛɛ waa fɛɛ asa kɔɔɛfa ye adɔnyɔ ba ba sare, nu Pita kɔsu yɛɛ, ¹⁶ nu o yii kase ye, “Mɛ-daa ana ye mi-supu ana, asɔn mu nu Kayaayu Kyɛkyɛɛ bɔla owura Dawidi sɔ wɔla tɔwɛ yɛɛ Gyudasi ii biti o gyankpaa ke ba kɔta Yesu mu, i dagaa i ba kanɔn. ¹⁷ Gyudasi kyɔna o gye anɛ kɔbu kudu-anyɔ mu to oku nu, nu o sɔ oɔɔɛkpa kusun mu to.

¹⁸ “Afulee mu nu Gyudasi nye lu mu alibi mu nu o waa sɔ mu, o sɔɔ kase, katɔn mu nu o tiye ketulaamu nu o wu, o patɔye nu mu ipuni kpini i patɔye lu. ¹⁹ Gyerusalem abi kpini ba nu asɔn numu. Imu sɔ ba yɛɛ o sɔwɔɛ mu kitu bamu katɔwɛ to ye Akeledama, kase i gye ye, ‘Nkalan kase.’ ”

²⁰ Nu Pita tɔwɛ ye owura Dawidi wɔla kyɔɔɔ Gyudasi asɔn waa Asɔnkyan yɛɛasa mu to ye,

“Mu kɔkpaara ki bilɔni kɔtakpan,
ke oku o man kyɔna kɔmu to.”

Nu Dawidi bɔla tɔwɛ ye,

“Ba yege ke oku o yii mu kusun kɔbɔɔsa mu ayaa to.”

²¹ Imu sɔ i dagaa fɛɛ a lɛɛ anɛ asa mu to oku ba tii anɛ sɔ. An biti o mu nu o wɔla o bu anɛ asɛ saɔa mu nu anaa ɔnyɔɔɔɛ Yesu an dii an kpɔɔɔɛ mu, ²² lu saɔa mu nu Gyɔn okyugyeepu gyeɛ asa Ibwaare kekyugyeɛ, naa fɔbu saɔa mu nu Ibwaare taa Yesu kpee sɔsɔ. I dagaa fɛɛ kanɔn asa maɔa to oku maa tii anɛ sɔ fɛɛ ɔnyɔɔɔɛ Yesu kelewu kyɔni kesintin ogyipu.

23 Imu su ba lee asa anyo ye ba yle. Bamu i gye Gyosefu mu nu be tu mu ye Basabasi, nu ba bila bee tu mu Gyusitu, nu obanban mu mo gye Matiyasi. 24 Tutu nu ba kule kabwaare-kule ye, “Onyirire, fu nyi okumaa numu kokolo to. Imu su fii biti fu kaapu ane asa anyo anumu to omu nu fu lee. 25 Ke o ba waa fu asunpu mu kusun mu nu Gyudasi yege yila mu, kpee katun mu nu i dagaa mu mu.” 26 Nu ba tub nbii biti omu nu o ba tii bamu su, nu Matiyasi gyii, nu ba taa mu tii bamu asunpu kudu-oku mu su.

2

Ibwaare sun Kayaayu Kyirekyire mu ba

1 Sana mu nu Gyiwu abi Pentekosi* kake gyisa maa fu mu, Krisito akole-gyipu mu kpini ba ba sare opula kulon. 2 Opula to nu ilawo iku i lu abwaare-wole to a maa kpira fee afuu bulunsa aku a maa da ba loo kikaara mu nu ba te kumu su mu kpini. 3 Tutu nu ba wu ato ku fee fulon anobi a maa yaase ba gyaga osa kumaa mu nu o bu tutu mu su. 4 Nu Kayaayu Kyirekyire mu bola bamu kpini to, nu bamu okumaa numu yii kase ee towe katowe pupwe fee kanan mu nu Kayaayu Kyirekyire mu ki sa bamu ye ba towe mu.

5 Sana mana to mu Gyiwu abi aku mu nu be sun Ibwaare mu, ba lu dulinyaa to isowole kpini su ba baa ba bu Gyerusalem tutu. 6 Ba maa

* 2:1 2:1 Gyiwu abi ba kan gyii Kanyaŋe obuno kake mu, kumu nke adunuu nu ba gyii Pentekosi kake mu. I gye kake mu nu Gyiwu abi ba kpa bamu agyito agyankpaasa.

kanan ɔlawo maɲa mu, nu kubu damante kuku ki sare. I waa okumaa numu kɔyan, kpali fee bamu okumaa numu nu akoolɛ-gyipu mu kpini ba maa towe asa mu bamu to okumaa numu kade towe sa. ⁷ I waa bamu kananku, nu ba taase ye, “Asa mu nu bee towe fale mu, ba man gye Galile abi nin abee? ⁸ I waa nene su nu ane kpini an nu ba maa towe ane ntowe nusa? ⁹ Ane kpini an lu-lu nde kukwu-kukwu fee, Patiya ye Medeya ye Elam ye Mesopotamiya ye Gyudeya ye Kapadosiya ye Pontisi ye Asiya ye ¹⁰ Firigiya ye Panfiliya ye Egiyipti ye Libiya kɔbaafon mu nu ki bu ki tiri Sereni, nu Gyiwu abi ye asa mu nu ba bilɛni Gyiwu abi, nu bamu kpini ba lu Roma mu. ¹¹ Ane aku an lu Kereti nu ane aku moɔ an lu Arabiki. Ane kpini an nu asa anumu ntowe to ba maa towe asin kyinkyinsa mu nu lbwaare waa.” ¹² I maa waa bamu kɔyan nu i kɔta ba mu nfeere mu, nu be taase abaa ye, “Mɔne nu umu kase u kaapu?”

¹³ Amaa yeye aku moɔ be keesi akoolɛ-gyipu mu bee towe ye, “Asa maɲa ba buu nin.”

Pita lee asin mu kase sa sakyɔ mu

¹⁴ Tutu nu Pita maa asunpu kudu-oku bambam mu, ba kusu yile nu Pita diyaa mu obule susu kenken to towe ee sa kubu mu ye, “Me tomaa ana Gyiwu abi ye asa kumaa mu nu to te Gyerusalem mu kpini, fan kan fane asu ke n lee umu kase sa fane. ¹⁵ Asa anumu ba man buu nin, fee kanan mu nu fan fe bamu nfeere fale, i dan san i gye kerefi akpano nyanyan numu. ¹⁶ Amaa umu nu

ι ba fale ι gye kutɔ mb̄ nu lɔwaaɛ ɔtɔwɛpu
Gyoweli wɔla tɔwɛ umɔ asɪn ye,

17 'lɔwaaɛ tɔwɛ yɪla ye nke laalaalɔwɛ mb̄,
n biti n yege mɛ Kayaayu Kyɛkyɛɛ mb̄ ɔ
ba asa kpini sɔ.

N biti n bɔla fane nbii-nyɪnsa ye akyɪsa sɔ ke n
tɔwɛ asɪn.

Fane ayaafɔɛ bee biti be wu ansi sɔ kɪɛɛkaapu,
ke fane anyɪn bilɪsa be kɔɔ idee.

18 Kake laalaalɔwɛ mb̄ n biti n yege mɛ Kayaayu
Kyɛkyɛɛ mb̄
ɔ sa fane ayaafɔɛ ye abite ke ba tɔwɛ mɛ
asɪn.

19 N biti n waa asɪn kyinkyinsa sɔsɔ,
ke n waa ɪsɪnkaala kase sɔ.

Nkalan ye fɔlɔn ye idiisii ii biti ι waa kudu-kudu.

20 Kyɔwɛ ii biti ɔ bilɪni kitentɛnbiri,
ke ɔbwaayɪ ɔ payɪ fɛɛ nkalan,
pɔyɪ ke ɔnyɪɪɛ kake bɔnyaa lala mb̄ kɪ ba.

21 Nu ɔkɔmaa mb̄ nu ɔ tu
ɔnyɪɪɛ lɔwaaɛ kitɪ mb̄, ee biti ɔ mɔlɪge
mb̄.'

22 "Mɛ asa Isɪrayɪ abi fan bɪla nu asɪn numɔ,
lɔwaaɛ lɛɛ Yesu mb̄ nu ɔ gye Kanasareti-nyɪn
yege nu ɔ waa asɪn kyinkyinsa ye ɪsɪnkaala
ye adangana nu ι kaapu tɔ fɛɛ lɔwaaɛ i sun
mb̄. Nu fane kpini fen nyi umɔ nu ɔ waa fale.

23 lɔwaaɛ mb̄ nu ɔ nyi kutɔ kɔmaa nu ɔ tɔwɛ
kyula, nu ɔ nmina yɪla fɛɛ bee biti ba lɛɛ Yesu sa
fane, nu ι ba kanɪn. Fan yege nu asa libi ba da
Yesu anyɛnbi mata oyu laasa sɔ nu ba mɔɔ mb̄.

24 Amaa lɔwaaɛ kyɪni mb̄ lu lewu tɔ, lɛɛ mb̄ lu
lewu awɔɔɔfɔ tɔ, lu fɛɛ lewu man taale tii mb̄
yɪla. 25 Dawidi wɔla tɔwɛ Yesu n-yɪ sɔ asɪn ye,

‘San̄a kumaa num̄, n wu Ɔnyiripe Ibwaare mi
ansi s̄.

Lu f̄e o tii me s̄,
um̄ s̄ sehn mee t̄or̄o me.

²⁶ Inum̄ s̄ me k̄ok̄o ki fuuli me, nu kensi-gyii
ki b̄la me at̄wesa t̄,
nu halu n wu gbaa mb̄, n s̄ tamaa.

²⁷ Lu f̄e f̄ me ye f̄ yege me kala o sii kamande,
nu f̄ me ye f̄ yege f̄ Ɔkyirekyirep̄ Ɔ gȳo
nyita.

²⁸ F̄ kaapu me nkpa Ɔkpa,
nu f̄ b̄ me ase, um̄ s̄ n nye kensi-gyii gaa.’

²⁹ “Me-daa ana ye mi-supu ana, fen yege n l̄e
ane naana Dawidi num̄ asin kaapu fane. Dawidi
mb̄ nu Ɔ t̄we fale asin num̄ gbaa wu nun, nu
ba pula mb̄, nu mb̄ kakyan ke san ki de ane ase.

³⁰ Amaa Ɔ dan Ɔ gye Ibwaare Ɔt̄wep̄ nun, nu
o nyi f̄e Ibwaare b̄ ntan da mb̄ k̄ok̄o s̄ ye
ee biti Ɔ yege mb̄ k̄naana t̄ Ɔku Ɔ ba kyina mb̄
Dawidi kuwura-gya s̄. ³¹ Dawidi w̄la wu kut̄o
mb̄ nu Ibwaare ii biti Ɔ waa, kanin s̄ Ɔ t̄we
Krisito kiwu kyini mb̄ asin ye, ‘Ɔ man yege nu o
sii abuni t̄, nu mu kibuni man gȳo kakyan t̄.’

³² Yesu num̄ asin nu Dawidi t̄we mb̄, Ibwaare
kyini mb̄ lu lewu t̄. Ane kpini i gye um̄ kesintin
agyipu. ³³ Nu mb̄-Se Ibwaare diyaa mb̄ yla
mb̄ gyisa s̄, sa mb̄ Kayaayu Kyirekyire mb̄ f̄e

kanan mb̄ nu Ɔ da mb̄ k̄ok̄o s̄ mb̄. Im̄ nu
fen nu, nu fen wu fale i gye Kayaayu Kyirekyire
mb̄ nu Ɔ sa ane. ³⁴ Dawidi gbaa-gbaa man kpee
s̄s̄, amaa Ɔ t̄we f̄e,

‘Ɔnyiripe Ibwaare mb̄ t̄we sa me-Nyiripe ye,
“Kyina me gyisa s̄,

35 amoo n taa fu akisipu kpini
waa fu ayaa kase.” ’

36 “Fane Isirayi abi kpini, fan nu danbirasa fee, Yesu numu, mu nu fan da mu oyu laasa su mu, lbwaare waa mu Onyiripe ye Krisito nu u kaapu Omu nu lbwaare wola lee.”

Asa ngbin nsa ba koole Yesu Krisito gyii

37 Sana mu nu asa mu ba nu unumu kanun mu, i loo bamu nkolo to, nu ba taase Pita maa asunpu bambam mu ye, “Ane-daa ana, mine nu an biti a waa?”

38 Nu Pita towe bamu ye, “Fane okumaa numu o yege alibi kiwaa, ke ba gyee mu lbwaare kekyugyee lu Yesu Krisito kitu to, ke fan nye alibi kitaakee, ke fan nye lbwaare kakee mu nu ki gye mu Kayaayu mu. 39 Inumu nu lbwaare da mu kokolo su sa fanaa fane-bii ana mu, ye asa mu nu ba bu kata-kata mu kpini, bamu nu Onyiripe ane lbwaare ii biti o tu ba mu ase mu.”

40 Nu Pita gyii bamu kesintin bwii towe ntowe gaalaagaa waa bamu aniya to ye, “Fan lee fane n-yu lu ndaga asa libi numu to.” 41 Asa mu gaalaagaa ba koole mu asin mu gyii nu ba gyee bamu lbwaare kekyugyee. Asa mu nu ba be tii kubu mu su kake mana mu ba waa fee asa ngbin nsa.

*Yesu akoole-gyipu mu
kakyina to*

42 Nu bamu kpini be bula bee lu asunpu mu ase, ba su kakyemine okon ye abaa, nu bee gyii Onyiripe agyito, nu bee buga bee kule kabwaare-kule. 43 Asunpu mu ba waa usinkaala

ye asin kyinkyinsa gaalaagaa, nu asin mu i waa okumaa anumu kuyan. ⁴⁴ Akoolɛ-gyipu mu kpini bɛɛ buɔa katɔn kulɔn, nu ba su konɔ kulɔn, yeɛɛ bamu kutɔ kumaa numu gye bamu kpini lɛɛ. ⁴⁵ Bɛɛ fɛ bamu npatiyɛ ye atɔ mu nu ba su mu kpini, kɛ ba barige afulee mu tɔ sa abaa kanan kumaa mu nu i tiri okumaa numu. ⁴⁶ Kake kumaa numu bɛɛ naa sare kabwaare-sunkpa aye kasɔɔga tɔ fɛɛ kibule kulɔn, bɛɛ buɔa nin bee gyii Onyiripe agyito bamu akpaara su, nu bɛɛ buɔa bee gyii bamu gbaa-gbaa bamu agyito kensi-gyii ye nkolo fuuli, ⁴⁷ yeɛɛ bɛɛ yin lbwaare, nu bamu awaasa kpini a gyii asa ansi. Nu kake kumaa numu Onyiripe su bamu nu ɛɛ molige mu, ee tii bamu Krisito abi kubu mu su.

3

Pita maa Gyɔn ba kye boobi ku

¹ Kakaaku i waa fɛɛ kakyɔwape kerefi asa nu Pita maa Gyɔn bee kpee kabwaare-sunkpa tɔ ba naa kule kabwaare-kule. ² Kewusunɔ Danbirasa, fɛɛ kanan mu nu bɛɛ ti kumu mu, tutɔ nu ba naa tu onyin mu nu ba kubge mu yeɛɛ ɔ gye boobi maa tɛ. Kake kumaa bɛɛ sula mu bee kpee naa yila tutɔ yeɛɛ ɛɛ kule asa mu nu bee kpee kabwaare-sunkpa aye mu tɔ afulee. ³ Maa wu Pita maa Gyɔn ba maa biti ba loo tutɔ mu, nu ɔ kule bamu ye ba sa mu afulee. ⁴ Nu Pita maa Gyɔn ba ku mu kyimm, nu Pita ye, “Diyaa ansi ku anɛ danbirasa.” ⁵ Nu onyin mu ku bamu kyimm, nu ɔ waa nfeere fɛɛ ee biti ɔ nye kutɔ ku lu bamu ase.

⁶ Amaa Pita t̄wε m̄v n̄n yε, “Man s̄v afulee kpini-kpini mε ase, amaa n̄ biti n̄ sa f̄v k̄t̄o m̄v n̄ n̄ s̄v. L̄u Yesu Krisito Kanasareti-nȳn̄ kit̄u t̄o s̄v m̄v n̄ yε f̄v, k̄s̄v nate.” ⁷ T̄t̄o n̄u Pita k̄taa m̄v gyisa k̄baa t̄o k̄yε m̄v t̄o n̄u ̄v k̄s̄v ȳlε. Opula māḡa t̄o n̄u ̄vnȳn̄ m̄v ayaa yε mu amulii ̄v waa ̄vbn̄, ⁸ n̄u ̄v fugi ȳii m̄v ayaa s̄v, ̄v piili ̄v naa. T̄t̄o n̄u maa bam̄v ba loo obu m̄v kas̄w̄ga t̄o, ̄v naa ee fugi yεge εε ȳn̄ lbwaare. ⁹ Sāḡa m̄v n̄u asa m̄v kpini ba wu m̄v maa naa εε ȳn̄ lbwaare m̄v, ¹⁰ n̄u ba bu fεε m̄v ̄v ḡyε boobi m̄v n̄u ̄v tε kewusun̄o Danb̄rasa εε k̄lε afulee m̄v, ̄v waa bam̄v k̄yan, n̄u ̄v waa bam̄v kanank̄v maa k̄s̄v ̄v naa m̄v.

*Pita abwaare-s̄n̄ kat̄wε
kabwaare-sunkpa ayε*

¹¹ L̄u kanan m̄v n̄u ̄vnȳn̄ m̄v taa m̄v n̄-ȳu ba Pita maa Gȳn̄ ase s̄v m̄v, ̄v waa asa m̄v kanank̄v n̄u ba silε k̄p̄ee bam̄v ase kat̄n̄ m̄v n̄u bε t̄u yε Solomon lenbu m̄v. ¹² Pita maa wu asa m̄v, n̄u ̄v t̄wε bam̄v yε, “Israȳl̄ abi, m̄n̄ε ̄v yεge s̄v n̄u as̄n̄ n̄m̄v a waa fanε kanank̄v? N̄u m̄n̄ε ̄v yεge n̄u fan̄ k̄u anε ḡbaa fεε anε ḡbaa-ḡbaa anε ̄vbn̄ yε anε kabwaare-sun̄ ̄v yεge n̄u ̄vnȳn̄ n̄m̄v k̄s̄v ̄v naa fale? ¹³ ̄v ḡyε anε naana Abraham maa Isaki maa Gyekobu bam̄v lbwaare, ̄v m̄v n̄u ̄v ḡyε anε naana ana kpini lbwaare, m̄v n̄u ̄v sa m̄v k̄yaaf̄lε Yesu bunyaa k̄pare. M̄v māḡa n̄u fan̄ taa m̄v sa agyank̄paap̄v, n̄u fan̄ kina m̄v Paleti ansi t̄o, yεge Paleti waa m̄v n̄f̄ere fεε ee biti ̄v yεge m̄v. ¹⁴ ̄v m̄v n̄u ̄v b̄r̄n̄ n̄u ̄v du kȳr̄kȳr̄ε m̄v, m̄v, n̄u fan̄ kina, n̄u fan̄ kp̄al̄̄ m̄v s̄v t̄wε Paleti yε ̄v yεge asa ̄v m̄v m̄v sa

fane. ¹⁵ Fan taa Yesu mɔ nu ɛɛ sa nkpa mɔ mɔɔ, amaa lbwaare kyinɔi mɔ ba nkpa tɔ. Anɛ ɪ gye asun maɲa kesintin agyipu. ¹⁶ Lu Yesu Krisito kitu tɔ kikɔɔle-gyii sɔ, nu ɪ yege nu ɔnyɪn boobi mɔ nu fen nyi nu fen wu mɔ fale nye alanfiya. Lu fɛɛ ɔnyɪn mɔ maa kɔɔle Yesu Krisito kitu gyii sɔ mɔ, ɔ kpaare fɛɛ kanan mɔ nu fen wu mɔ fale.

¹⁷ “Mɛ-daa ana ye mi-supu ana, nbunbu n bu kutɔ mɔ nu fane ye fane agyankpaapu ba waa Yesu fale, ɪ lu fane kuman-nyi sɔ. ¹⁸ Amaa lbwaare wula bola mɔ atɔwɛpu mɔ kpini sɔ tɔwe asun numɔ fɛɛ, ɔmɔ nu lbwaare lɛɛ mɔ ii biti ɔ wu awɔrɔfɔ gaa, nu ɪ ba kanɪn mɔɔ kesintin. ¹⁹ Imɔ sɔ fan yege alibi kiwaa fane kakyɪna tɔ ke fen buu lbwaare, ke ɔ taa fane alibi kɛɛ fane. ²⁰ Fen kan waa kanɪn mɔ, kayu yuuli kakyɪna ii biti ɪ lu ɔnyɪrɪpe mɔ ase, ke ɔ sun Yesu Krisito mɔ nu ɔ wula lɛɛ mɔ sa fane mɔ ke ɔ ba fane ase. ²¹ ɪ dagaa fɛɛ Yesu maa sii susɔ naa fɔvɔ saɲa mɔ nu lbwaare ɔ waa kutɔ kɔmaa numɔ ki bilinɔi kirɔpɔwe fɛɛ kanan mɔ nu lbwaare wula bola mɔ atɔwɛpu kyɪrekyɪre mɔ sɔ tɔwe asun numɔ lu koo didaa mɔ. ²² Kanɪn sɔ lbwaare ɔtɔwɛpu Mosesi tɔwe ye, ‘ɔnyɪrɪpe lbwaare ii biti ɔ lɛɛ fane tɔ ɔtɔwɛpu fɛɛ kanan mɔ nu ɔ sun mɛ fale, nu ɔ gye fane gbaa-gbaa fane nyimɔsa. Nu ɪ dagaa fɛɛ fen kan fane asɔ, ke fen nu kutɔ kɔmaa mɔ nu ee biti ɔ tɔwe fane. ²³ Nu ɔkɔmaa mɔ nu ɔ mee nu kanɪn ɔtɔwɛpu maɲa ase mɔ, lbwaare ii biti ɔ lɛɛ mɔ lu mɔ asa tɔ ke ɔ nyita mɔ.’

²⁴ “Lu lbwaare ɔtɔwɛpu Samuweli ye atɔwɛpu mɔ nu ba sɔ kanɪn katɔwe maɲa ye bamɔ nu ba lu Samuweli kamaa ba mɔ kpini ba tɔwe kanɪn

asun mu nu i waa ndaga ane kakyina kanumu to fale. ²⁵ Ibwaare maa bola mu atowepu su ee da mu kokolo su mu kpini i de sa fane. Ke katowe kyula mu nu fanaa lbwaare ye fane naana ana ba waa mu, fee kanan mu nu o towe Abraham ye, 'Lu fu kinaana su mu, n biti n waa kase su asa kpini kusee.' ²⁶ Imu su nu lbwaare wola lee mu kyaafole Yesu nu o gyankpaa sun mu fane ase, ke fan yeye alibi kiwaa okpa kumaa su ke o waa fane kusee."

4

Gyiwu abi kubu-kubu

abilisa ba kita

Pita maa Gyon

¹ Pita maa Gyon ba san ba maa su bee towe asa mu ase mu, nu lbwaare aseepu aku, ye kabwaare-sunkpa aye akunpu mu abilisa ye, Sadusi abi* ba ba fuu tuta. ² Nu ba nye agbu waa Pita maa Gyon fee ba maa kaapu be towe asa mu ye Yesu bwii kyinji ba nkpa to, nu i kaapu fee kelewu kyinji ki bu to sa asa kpini. ³ Imu su ba kita Pita maa Gyon naa tii bamu obu naa fuu kayike, lu fee kyowe maa tee lwe su mu ba tii bamu obu naa fuu kayike. ⁴ Amaa asa gaalaagaa mu nu ba nu Yesu Krisito asun danbirasa mu, ba koolé gyii nu kubu mu ki nye akyo bee waa fee anyin ngbin-nnuu.

⁵ Lukaake mu Gyiwu abi agyankpaapu ye abilisa ye Mosesi nbara akaapupu ba naa sare

* **4:1** 4:1 Sadusi abi ba gye Gyiwu abi kubu ku mu nu ba mee koolé bee gyii fee kekyinji lu lewu to ku bu to.

Gyerusalem. ⁶ Bamu nu ba sare tutu i gye oseepu bilisa ase Anasi ye Kefasi ye Gyon ye Alekisanda ye oseepu bilisa ase mu, mu kubu ana. ⁷ Ba taa Pita maa Gyon ba ba yile bamu ansi to, nu ba taase bamu ye, “Mune olon nu fan nye abee anumu kitu nu fan su fan waa unumu fale?”

⁸ Tutu mu, Pita mu nu Kayaayu Kyurekyure ki bola mu to mu lee bamu konu ye, “Agyankpaapu ye abulisa, ⁹ fan taase ane ndaga asin danbirasa mu nu an waa boobi numu, nu kutu mu nu ki yege nu o nye alanfiya. ¹⁰ Kanin su i dagaa fee fane ye Israyi abi kpini fan bu fee onyin mu nu o yile nfu fale, Yesu Krisito mu nu o lu Nasareti, omu nu fan da mu mata oyu laasa su mu, nu lbwaare bwii kyinji mu ba nkpa to mu, i yege nu o nye alanfiya. ¹¹ Nu Yesu i gye osa mu nu lbwaare Asunkyan yilasa mu i towe ye,

‘Kubuu mu nu fane, apoyu fan kina ye ki man buron mu,
kanin kubuu mana i ba bilinji kubuu kpare umu kpini to.’

¹² Nu oku man bu to nu ee taale molige asa, amoo Yesu nkun, lu fee kitu pupwe ku man bila o bu dulinjaa to nu lbwaare taa sa ye ki molige ane.”

¹³ I waa abulisa mu kpini kananku fee Pita maa Gyon ba maa yile kunyin to, nu ba bu fee ba man gye bamu nu be nyi iwule. Tutu nu ba wu fee ba wola ba gye Yesu abuupu nun. ¹⁴ Kpalu fee ba maa wu boobi mu nu ba kye mu, maa yile Pita maa Gyon ase mu, ba man taale nye asin ku ba towe. ¹⁵ Imu su ba dan sii towe bamu nun ye ba lu nsare obu mu to, nu ba sii ba taa Pita maa Gyon su nfere. ¹⁶ Nu ba taase abaa ye, “Nene nu

an biti a waa asa anumu? Okumaa mu nu o bu Gyerusalem nyi ye bamu i waa asin kyinkyinsa numu, nu a mee taale gyii i mu umore. ¹⁷ Amaa poyi ke a tii asin numu ke i man naa lu asa ase kata-kata mu, a da bamu amu to ye, i numu i gyii bamu okaa, ba man bila taa Yesu kitu asin towe sa asa.”

¹⁸ Imu su nu ba bwii tu Pita maa Gyon ba lenbu mu to towe bamu ye kakaaku ba man bila lu towe abee kaapu lu Yesu kitu to. ¹⁹ Amaa Pita maa Gyon ba lee bamu kononun ye, “Fane gbaa-gbaa fane fan ku damu mana to imu nu i buron lu lbwaare ansi to. An nu fane ase abee lbwaare ase? ²⁰ Lu fee a mee taale yege kuto mu nu ane gbaa-gbaa ane an wu nu an nu mu kitowe.”

²¹ Imu su nu abilisa mu ba lonjo da Pita maa Gyon amu to kenken nu ba yege bamu ye ba nate. Ba man nye okpa mu nu ba yile su taa bute bamu asu, kpali fee asa kpini ba maa yin lbwaare lu kuto mu nu ba waa mu su. ²² Onyin mu nu ba waa asin kyinkyinsa kye mu mu, gyii o kyoo nsu adina.

Krisito akoolé-gyipu kabwaare-kule

²³ Sana mu nu ba dan yege Pita maa Gyon mu, ba bwii kpee bamu kyemine ana akoolé-gyipu mu ase naa towe bamu kuto mu nu abilisa ye aseepu-bilisa mu ba towe. ²⁴ Akoolé-gyipu mu ba maa dan nu kanin mu, nu bamu kpini ba waa konon kulon kule kabwaare-kule ye, “Onyiripe lbwaare, fu mu nu fu tub susu ye kase ye opu ye kuto kumaa mu nu ki bu imu to kpini. ²⁵ Fu bola

Kayaayu Kyirekyire su nu fu yege ane naana Dawidi, fu kiyaafole towe ye,

'Mune i waa su nu ndendemande bee nye agbu?

Mune i waa su nu asa anumu bee fe nfeere libi kanin?

²⁶ Kase su awura bee kubla bamu n-yu kusu yile, nu akusupu moɔ bee sare

bee kusu yile Onyiripe Ibwaare maa Omu nu o lee mu su.'

²⁷ Kesintin, asin numu a ba to fee Herodi maa Pontiyu Paleti ye Isirayi abi ye ndendemande ba sare kade numu to, bee nmina agyina kusu yile Yesu su fu Kiyaafole Kyirekyire mu nu fu lee mu.

²⁸ Kesintin ba sare kanin nun ba ba waa kuto kumaa mu lu fu olon su, ye fu kokolo biti mu nu fu wola paa ye i waa mu. ²⁹ Imu su, Onyiripe, nbunbu bu ajaala mu nu bee ajaala ane fale ke fu sa ane, fu ayaafole kokolo osu ke a taale towe fu asin danbirasa mu. ³⁰ Teeje fu abaa ke alopu ba nye alanfiya, ke fu waa adangana ye asin kyinkyinsa bola fu kiyaafole kyirekyire Yesu kitu su waa kaapu asa."

³¹ Sana mu nu ba kule kabwaare-kule lwe mu, opula mu nu ba sare mu gyingyen. Nu Kayaayu Kyirekyire mu loo bola bamu kpini nu ba piili be towe Ibwaare asin mu ye kokolo osu.

Krisito akoolle-gyipu kakyina to konɔ kulun

³² Akoolle-gyipu kubu mu kpini ba waa nfeere kulun ye kokolo kulun. Bamu oku mee towe ye, kuto mu nu o su mu gye mu lee. Kuto kumaa mu nu ba su mu gye bamu kpini lee. ³³ Asunpu mu ba towe Onyiripe Yesu Krisito kelewu kyini mu

asin ba kaapu lu lbwaare olon lala mu su. Nu lbwaare waa bamu kpini kusee. ³⁴ Oku man bu bamu kubu mu to nu kutu ku ki tiri mu kpaa. Lu fee bamu nu ba su kase abee akpaara mu, ba fe umu yee ba su afulee mu ba ba, ³⁵ ba yila asunpu mu kagya kase, nu ba barige umu to fee kanan mu nu i tiri okumaa numu.

³⁶ Kanin nu Gyosefu, mu nu o lu Lewi kebuno, nu ba kubee mu Sipuru, nu asunpu mu bee tu mu ye Banabasi, (kumu kase i kaapu fee, Omu nu ee waa asa aniya to). ³⁷ Mu gbaa mu fe mu kase mu nu o su mu, nu o taa afulee mu ba waa asunpu mu kagya kase.

5

Ananiyasi maa mu-ka Safira

¹ Nu onyin ku mu nu bee tu mu ye Ananiyasi maa mu-ka Safira ba fe bamu kase kuku. ² Nu Ananiyasi maa mu-ka ba waa konu nu o barige afulee mu to, nu o taa iku yila, nu o taa asansa mu kpiya asunpu mu kagya kase.

³ Nu Pita taase mu ye, "Ananiyasi, mine i waa nu fu yee nu Sitaane i gyii fu kumu nu fu tin antijesa sa Kayaayu Kyirekyire kanin? Mine i waa nu fu fe fu kase nye afulee nu fu barige to taa iku yila? ⁴ Poyi ke fu fe kase manja mu, ki gye fu lee nin, nu sana mu nu fu fe lwe mu, afulee mu gbaa a gye fu lee nin. Mine i waa su nu fu waa kanin asin manja? Man gye asa nu fu tin antijesa sa, amaa lbwaare nu fu tin antijesa sa."

⁵ Ananiyasi maa dan nu kanɔn asɔn manja mɔ, tutɔ nu ɪ tin mɔ tɔv nu o wu. Nu ɪ waa ɔkɔmaa mɔ nu o nu kanɔn mɔ kufuu gaa. ⁶ Tutɔ nu ayaafɔle ba loo bɔlɔɔ mɔ, kukuri lu naa pula.

⁷ ɪ maa waa gberɛɛ mɔ, mɔ-ka Safira gbaa loo ba ɔ man nyi kutɔ mɔ nu ki waa. ⁸ Nu Pita taase, mɔ ye, “Tɔwe mɛ kesintin, kase afulee mɔ nu faa fu-kuli fan fe mɔ kpini ndee?”

Nu ɔ lɛɛ kɔnɔ ye, “Oo, ɪmɔ afulee kpini nɔn.”

⁹ Nu Pita taase mɔ ye, “Mɔne ɪ waa sɔ nu faa fu-kuli fan waa kɔnɔ kulɔn ye fan tɔv ɔnyɪrɪpe Kayaayu mɔ tɔ ki. Ki! Ayaafɔle mɔ nu ba naa pula fu-kuli mɔ ba yɪle kebunɔ tutɔ nbunbu, kanɔn nu bee biti ba kukuri ngbaa fu lu naa pula nɔn.”

¹⁰ Opula tɔ, nu ɪ tin mɔ tɔv Pita ayaa tɔ nu o wu. Nu ayaafɔle mɔ ba be loo, nu ba wu ye o wu ɔ de, nu ba bɔlɔɔ mɔ kukuri lu naa pula mata mu-kuli. ¹¹ Krisito abi kubɔ ye asa mɔ nu ba bu tutɔ mɔ kpini ba maa nu kanɔn mɔ, ɪ waa bamɔ kufuu gaa.

*Krisito asunpu
mɔ ba kye
asa gaalaagaa*

¹² Asunpu mɔ ba waa ɪsɪnkaala ye asɔn kyinkyinsa asa mu ansi tɔ. Akɔle-gyipu mɔ kpini bɛɛ taale bɛɛ gyanɛ lbwaare osunkpa aye mɔ opula mɔ nu bɛɛ tu ye Solomon kasɔrɔga tɔ mɔ. ¹³ Asa mɔ ba sɔ bɛɛrɛɛ be sa bamɔ gaa, amaa bamɔ nu ba man kɔle gyii mɔ ɔkɔ man taale nye kɔkɔlɔ naa tii bamɔ sɔ. ¹⁴ Amaa kamaa tɔ mɔ, anyɪn ye akyɪ gaalaagaa ba kɔle ɔnyɪrɪpe

gyii, nu ba naa tii bamu kubu mu su. ¹⁵ Lu kanin su, asa ba sula alopu ba yila agbenbi okaa yege ba de bamu mpaa ye ikalan su kanan mu nu i waa ke Pita kan ee kyon mu, mu kayaayu ki nate bamu su. ¹⁶ Nde-bii mu nu i bu kyaaboo Gyerusalem mu asa ba taa bamu alopu ye bamu nu nbwu libi bee toooo bamu kpini ba, nu ba nye alanfiya.

Gyiwu abilisa mu ba nyanla Krisito asupu mu

¹⁷ Nu lbwaare oseepu bilisa ase mu, ye mu kamaa abi mu nu ba lu Sadusi kubu mu to mu, ba nye kayi basa lu asunpu mu su. ¹⁸ Ba kita asunpu mu naa tii katn mu nu ba tii bamu asa obu mu. ¹⁹ Amaa kanin kagyanbwe mana mu, lbwaare kaboo ba tigi obu mu kebunoo nu o lee bamu. ²⁰ Nu o towe bamu ye, "Fan kpee naa yile kabwaare-sunkpa aye mu to ke fan towe asa mu, nkpa popwe nimu asin."

²¹ Kayi ki maa ke mu Krisito asunpu mu ba kpee kabwaare-sunkpa aye mu to fee kanan mu nu lbwaare kaboo mu katowe mu, nu ba yii kase bee towe asa mu nkpa mu asin.

Oseepu bilisa ase mu maa mu kamaa abi, ba maa ba mu, o tu Sanhediri mu nu ba gye Gyiwu abi kubu-kubu abilisa mu kpini ba ba gyanje, nu o sun ye ba naa lee asunpu mu ba. ²² Apurusi mu nu ba sun mu, ba maa fuu obu tiisa mu to mu, ba man wu asunpu mu obu mana to. Imu su ba bwii naa towe abilisa mu nu bee gyoo bamu mu ye, ²³ "An wu obu mu maa biri su danbirasa yege akusupu mu ba yile nbunoo, amaa a maa tigi

nbunɔ mu a man wu oku obu mu to.” ²⁴ Ɔbilisa mu nu ɔ gye kabwaare-sunkpa aye mu akusɔpu mu, ye lbwaare oseepu bilisa ba maa nu kanin mu i kyinkyin bamu, kuto mu nu ki yege nu i ba kanin.

²⁵ Tuto nu oku ba towe bamu ye, “Fan ku! Anyin mu nu fan tii bamu obu mu bee yile kabwaare-sunkpa aye mu kasɔɔga to bee kaapu asa.” ²⁶ Ba maa nu kanin mu akusɔpu ɔbilisa mu ye mu ayaafɔle ba kpee naa biya asunpu mu. Ba maa sile kufuu fee asa mu, bee biti ba tuo bamu abuu su mu, ba man taa bamu ye ɔlon so.

Ɔbilisa Gamaliye

kitowe waa

²⁷ Nu ba taa bamu ba yile abilisa mu nu ba sare mu ansi to. Nu lbwaare oseepu bilisa ase mu taase bamu ye, ²⁸ “Ye an da fane amu to ye, fan man bila taa Yesu kitu to kaapu? Amaa fan taa fane kikaapu kyaabɔɔ Gyerusalem kpini. Fen biti fan taa onyin numu kelewu ba ane so.”

²⁹ Nu Pita maa asunpu banban mu ba lee konɔ ye, “I dagaa fee a maa nu lbwaare konɔ nin, man gye nyumisa lee. ³⁰ Ane naana ana bamu lbwaare i kyinji Yesu mu nu fan da mu oyu laasa moɔ mu, lu lewu to. ³¹ lbwaare diyaa mu naa kyina mu gyisa so fee Ɔgyankpaapu ye Ɔmoligeɔpu mu, nu o bugi okpa sa Israyi abi ke ba yege alibi kiwaa, ke lbwaare ɔ taa bamu alibi kee bamu. ³² Kayaayu Kyirekyire mu nu lbwaare taa sa bamu nu ba buu mu mu, ye ane asunpu mu i gye umu kesintin agyipu umu kpini so.”

³³ Nu nbara abilisa kubu-kubu mu ba maa nu kanin mu, i nye bamu agbu gaa nu ba waa bamu

nfɛɛɛ fɛɛ ba moɔ asunpu mu. ³⁴ Amaa bamu to onyin ku mu nu beɛ tu mu ye Gamaliye, nu o gye Farasii obii ye Mosesi nbara okaapupu mu nu asa kpini beɛ sa mu beɛɛɛ mu, kusu yile bamu nsana nu o towe ye, ba yege asunpu mu ba lu kewu gberɛɛ. ³⁵ Nu o towe bamu ye, “Isirayi abi, fan loho fe nfɛɛɛ mu nu fan taa lu anyin anumu su danbirasa. ³⁶ Saɲa ku to mu, Tewuda ku gbaa daa kyina kusu ye o gye oku nin. O nye kubu fɛɛ asa alifa ana nu ba buu mu. Amaa ba moɔ mu, nu mu kubu ki yaase to, nu mu awaasa kpini i waa kɪyan. ³⁷ Mu kamaa mu Gyudasi mu nu o lu Galile mu, asa kɪkale saɲa mu ngbaa mu kusu yile nu o nye kubu lala ku nu ba buu mu. Amaa ba moɔ mu, nu mu abupu gbaa ba yaase to. ³⁸ Imu su asin mu nu ndaga i ba fale, n biti n towe fane fɛɛ fen yege asa anumu ba nate. Lu fɛɛ nu bamu kusun kinumu ki gye nyimisa lee bire kii biti ki nyita. ³⁹ Amaa nu i gye Ibwaare lee bire fen mee taale tii asa anumu, nu i waa kanin bire fen biti fen wu fɛɛ fen ko ye Ibwaare.”

⁴⁰ Ba nu sa Gamaliye katowe mu, nu ba tu asunpu mu tiɲe bamu. Nu ba da bamu amu to ye, ba man bila towe Yesu kitu to asin. Nu ba yege bamu ye ba nate.

⁴¹ Asunpu mu ba lu Isirayi kubu-kubu mu to kpini abulisa mu ansi to, taa kensi-gyii fɛɛ, Ibwaare kale bamu tii bamu nu ba wu aworofɔ lu Yesu kitu to mu su. ⁴² Kake kumaa numu ba naa kabwaare-sunkpa aye mu nsoroga to ye asa akpaara su. Ba man yege asin danbirasa mu kitowe ye Yesu i gye Omu nu Ibwaare wola lee mu.

6

Anyin Akyetopu Asuno mu Kileε

¹ Saɗa mu nu Yesu abuuƣu mu ba nye akyo mu, kamooƣe-gyii ki ba Gyiwu nde-bii mu nu beε towe Giriki mu ye Gyiwu nde-bii mu nsana. Ba faɓile ye Gyiwu nde-bii mu ba mee sa bamu akulapu-kyu ato barigesa kanan mu nu i dagaa. ² Imu su mu, asunpu kudu-anyo mu ba sare Yesu abuuƣu mu kpini. Nu ba towe bamu ye, “I man dagaa fee a yege abwaaresin kitowe yila ke a ba ki ato kibarige su. ³ Kanun su ane-daa ana ye ane-supu ana, fan lee fane to anyin asuno mu nu be su beereε ye kanyaasin nu Kayaayu Kyirekyire ki bola bamu to mu, ke a taa kusun numu waa bamu abaa to, ⁴ ke a nye saɗa sa kabwaare-kule ye abwaaresin kitowe mu.”

⁵ Kanun nfeere mu i pɩre bamu kpini. Nu Yesu abuuƣu mu ba lee Sitefen mu nu mu kikoole-gyii ye Kayaayu Kyirekyire ki kyo mu to mu, nu ba lee Filipi ye Pokoro ye Nikano ye Timon ye Pamena maa Nikolasi mu nu o lu Antiyoki, nu o taa mu n-yu bilinji Gyiwu abi, nu o ba koole Yesu gyii mu. ⁶ Nu ba lee bamu kaapu asunpu mu, nu asunpu mu ba taa bamu abaa gyaga bamu su nu ba ba kule kabwaare-kule sa bamu.

⁷ Imu su abwaaresin mu i yelige. Yesu abuuƣu mu ba nye akyo tii su Gyerusalem osuwole su. Nu Ibwaare aseepu mu gaalaagaa gbaa ba koole Yesu gyii.

Gyiwu abilisa ba kɩtaa Sitefen

⁸ Sitefen mu nu o su olon nu lbwaare bwaala mu mu, waa asin kyinkyinsa ye asinkaala asa mu to. ⁹ Amaa Gyiwu abi mu nu ba lu Kirini ye Alekisaanda kabwaare kulekpa mu nu be tu ye ba koolle bamu n-yu, ye bamu nu ba lu Silisiya, Asiya usuwle su mu kpini ba gyii Sitefen umore. ¹⁰ Lu mu kanyaasin ye Kayaayu Kyirekyire okpa katowe to su mu, ba man taale yile mu ansi to.

¹¹ Ba lu asiiri to naa wu asa aku ye ba ba tin atintinsa gyaga Sitefen su, ke ba ba towe ye, "An nu Sitefen maa towe nbusaa asin ee gyaga Mosesi maa lbwaare su." ¹² Nu amore-gyipu ba towe fun waa abilisa mu ye Mosesi nbara akaapupu ye asa mu kpini nkolo nu ba kita Sitefen ba Israyi kubu-kubu abilisa mu ansi to. ¹³ Ba biya antijesa wuya ana nu ba towe ye, "Sana kumaa onyin numu i towe nbusaa asin ee yii kabwaare-sunkpa aye kyirekyire mu ye Mosesi nbara mu nu o sa ane mu. ¹⁴ Nu an bila nu maa towe ye Yesu Kanasareti-nyin mu biti o boyi Kabwaare-sunkpa aye mu, ke o kyeege ane anaana ato mu nu ane naana Mosesi taa sa ane mu."

¹⁵ Israyi kubu-kubu abilisa mu kpini mu nu ba te asin mu to mu, ba ki Sitefen kyimm, nu ba wu mu ansi to i maa du fee lbwaare kaboo ansi to mu.

7

Sitefen konɔ lee

¹ Nu lbwaare oseepu bilisa ase mu taase Sitefen ye, "Asin mu nu ba towe lu fu su fale kpini, i gye kesintin?"

² Sitefen lee kono ye, “Me-Se ana ye me-daa ana, fen nu me ase! Ibwaare bonyaa wuya mu lee mu n-yu kaapu ane naana Abraham, saja mu nu o bu Mesopotamiya kase su, poyi nu o kusu ba Haran mu. ³ Ibwaare towe mu ye, ‘Kusu lu fu osuwule su ye fu asa ase, ke fu kpee osuwule mu nu n biti n kaapu fu fale su.’

⁴ “Imu su Abraham lu Kalidiya osuwule mu su nu o naa kyina Haran. Mu-se lewu kamaa nu Ibwaare yege nu o lu toto naa kyina osuwule mu nu ndaga fan te su fale. ⁵ Ibwaare man puta taa kase mu ntin ku sa mu, halu kyaa tantan to kase gbaa man puta biliji mu lee. Amaa Ibwaare da mu kokolo su towe ye osuwule mu ii biti o be biliji maa mu anaana-bii lee nin. Yege saja maa Abraham man puta kuge. ⁶ Asin numu nu Ibwaare towe Abraham ye, ‘Fu anaana-bii bee biti ba naa biliji afu oku osuwule su, ke ba taa bamu biliji anye ke ba nyanla bamu nsu alifa ana. ⁷ N biti n bute asa mu nu ba bilijaa bamu anye mu asu, imu kamaa mu, fu anaana-bii mu bee biti ba lu kanin osuwule manja su ke ba be sun me nfu’. ⁸ Nu Ibwaare maa Abraham ba nye katowe kyula fee, mu ye mu kamaa to kpini ba tije iduu. Imu su Abraham maa kuge Isaki mu o tin mu oduu kake buruwasapu, nu Isaki kuge Gyekobu nu o tin mu oduu, nu Gyekobu kuge ane naana ana kudu-anyo mu, nu o tije bamu kpini iduu.

⁹ “Gyosefu mu nu o gye kudu anyo mu to oku mu, mu daa ana ba nye mu su kayi basa, nu ba fe mu fee kinye sa Egyipiti abi. ¹⁰ Nu Ibwaare

lee Gyosefu lu mu awurufo kpini to, nu o sa mu kanyaasin mu nu i yege nu o nye kebiti lu Egyipiti Owura Faro ase. Imu su nu o yii mu kuwura fee o ku mu owura-kpa ye Egyipiti osuwule kpini su.

11 “Nu akun damante i ba tye Egyipiti ye Kaanan isuwule su, nu i biya awurufo gaa. Nu ane naana ana ba man nye agyito. 12 Bamu-se Gyekobu maa nu fee agyito i bu Egyipiti mu, o sun mu-bii ana mu nu ba gye ane naana ana kpee toto kigyankpaasa ba naa so agyito. 13 Ba maa bwii kpee Egyipiti kunyosapu ba naa so agyito mu, Gyosefu lee mu n-yu kaapu mu-daa ana, nu Faro gbaa nu Gyosefu mu kuuu ana su. 14 Kamaa to mu Gyosefu sun ye ba naa taa mu-se Gyekobu ye mu kuuu ana mu nu be waa fee asa adusun ye anu mu kpini ba mu ase. 15 Nu Gyekobu kusu kpee Egyipiti, toto nu maa mu-bii ana ba naa wu. 16 Nu ba bwiiyaa bamu ba Sekem* ba pula kakyan mu nu Abraham so lu Hamo mu-bii ana ase mu to.

17 “Sana mu nu lbwaare kokolo kida sa Abraham maa tiri to fee i ba to mu, ane asa mu ba nye akyo Egyipiti osuwule su. 18 Kanun sana maa nu owura pupwe ku ba kyina Egyipiti kagya su, amaa o man nyi Gyosefu asin. 19 Nu owura pupwe numu nyanla ane asa nu o waa bamu

* **7:16** 7:16 Abraham kyina so kase ku lu Hebron abi ase nu Gyekobu gbaa so kase lu Sekem abi mu ase. Kanun su sana kamaa mu nu Gyekobu maa mu-bii ana oku o wu Igyipite osuwule su mu, Gyiwu abi mu ba sula mu kpee Sekem abee Hebron ba naa pula mu toto.

awurufo. Nu o nyan bamu ye ba lee bamu nbii purwe kewu ke o moo bamu.

20 “Sana mana to nu ba kubge Mosesi nu o gye kebii danbirasa lbwaare ase nu mu kubaabuto kwu. Nu ba baala mu, ku mu su lbwaayi isa mu-se kikapara su. 21 Imu kamaa to mu, ba lee mu kewu nu Owura Faro mu-bii kyusa taa mu naa bila nu o biliji mu-bii. 22 Nu ba kaapu Mosesi, nu o nye Egyipiti abi kubula ye bamu kanyaasin, nu o su kinyi ye katowe ye awaasa to.

23 “Mosesi maa gyii nsu adina kamaa mu, o waa mu nfere fee o kpee o naa booo mu aye abi Isirayi abi su. 24 Tuto maa nu o wu Egyipiti onyin ku maa nyanla Isirayi onyin ku. Imu su Mosesi naa koolu mu yege nu o moo Egyipiti onyin mu ka kuko. 25 Mosesi nyi fee mu aye abi bee biti ba bu fee, mu nu lbwaare biti o bola su molige bamu, amaa ba man bu. 26 Likaake mu, Mosesi ba tu Isirayi abi asa anyo ba maa ko. Maa biti o barige bamu to mu, o taase bamu ye, ‘Fan gye asa kulon nun, mine i waa nu fen nyanla abaa kanun?’

27 “Nu omu nu ee nyanla mu birisa mu nin Mosesi naa yile ikaa su nu o taase ye, ‘Anumu i yla fu ye fu ku ane su ke fu gyii ane asin? 28 Fii biti fu moo me fee kanan mu nu ndee fu moo Egyipiti onyin mu nun?’ 29 Mosesi maa nu kanun mu o sile lu Egyipiti kpee Midiyan osuwole su, naa kyina fee ofo. Tuto mana nu o kubge nbii nnyo.

30 “Mosesi maa kyina tuto nsu adina kamaa mu, lbwaare kaboo lee mu n-yu kaapu mu,

kupunfa mu nu ki dee ofuli su mu, nu i maa Sinayi kibuu mu. ³¹ Maa wu fale ato mu, i waa mu kananku. Maa nin tiri ke o ki danbirasa mu, o nu lbwaare maa towe ye, ³² 'Me i gye fu naana ana lbwaare, Abraham ye Isaki ye Gyekobu lbwaare.' Mosesi maa yinne nu kufuu ki kita mu gaa su mu, o man bila taale ki kuto mana.

³³ "Nu lbwaare towe mu ye, 'Lee fu asubita, lu fee ntin mu nu fu yle mu gye kase kyirekyire nin. ³⁴ Kesintin, n wu kanan mu nu bee nyanla me asa Egyipiti to. Nu n nu bamu kusu, nu n kpilige ba n ba milige bamu. Kanin su n sun fu ke fu bwii kpee Egyipiti to.'

³⁵ "Mosesi kulon mu nu mu asa ba kina mu, towe mu ye, 'Anumu i yila fu ane okusupu ye asin ogyipu?' mu, mu i gye asa mu nu lbwaare bila bola mu kaboo su fulon nno-bi to ye, o naa waa bamu okusupu ye omoligepu. ³⁶ O lee bamu lu Egyipiti nu o waa asin kyinkyinsa ye adangana Egyipiti to ye opu ripee mu ase, nu ba gyii nsu adina ofuli mu su.

³⁷ "Mosesi numu i towe Isirayi abi ye, 'lbwaare ii biti o lee mu otowepe pupwe lu fane to fee kanan mu nu o lee me mu'. ³⁸ Mosesi numu tii Isirayi kubu mu su lu saja mu nu ba bu ofuli su mu. Mosesi maa ane naana ana ye lbwaare kaboo mu ba bu tuto. Sinayi kibuu mu su nu o koole nkpa asin mu lu lbwaare kaboo mu ase ye o taa biya ane.

³⁹ "Ba waa kusu to olon nu ba man nu Mosesi ase, nu bamu nkolo to mu, naafoo ba daa nye nin bee biti ba bwii kpee Egyipiti. ⁴⁰ Nu ba towe

Aron ye, 'Mosesi mu nu o lee ane lu Egiyipti mu, a man nyi kutu mu nu ki waa mu kibu Sinai su. Imu su waa idakpa sa ane ke bee gyankpaa ane.'

⁴¹ Kanin saja maa to mu nu ba poyi kanaate-bi taa bilinji bamu odakpa. Nu ba loho odakpa mana yege bee gyii bamu ansi lu kutu mu nu ba taa bamu abaa poyi mu su. ⁴² Imu su lbwaare pale mu kamaa sa bamu ye ba kyaga su be sun kyowe ye obwaayi ye akyikpebi, fee kanan mu nu ba wula kyurwo waa lbwaare atoweru iwule to ye,

'Isirayi abi! Man gye me nu fen daa fen loho atobwaaya

fen sa nsu adina ofuli su mu.

⁴³ Fane nkolo i gyan odakpa Moleki ye odakpa Refan mu nu i gye fane kikyikpebi odakpa, mu nu fan taa fane abaa poyi nu fen sun mu su nin.

Imu su n biti n yege fane akiisipu ba taa fane kpee kata-kata kyun Babilon su'.

⁴⁴ "Saja mu nu ane naana ana ba naa ba naa ofuli mu su mu, ba su lbwaare kubuu lala mu nu i kaapu fee lbwaare bu bamu ase. Ba waa kumu nin fee kanan mu nu lbwaare lee kaapu Mosesi ye o waa kumu mu. ⁴⁵ Imu kamaa mu, ane naana ana ba nye lbwaare kubuu mu, lu bamu-se ana ase, nu Gyosuwa maa bamu ba sula lbwaare kubuu lala mana, naa fvu isowole mu nu lbwaare gya ase lu imu to asa, nu o yege nu ane asa ba kyina tutu mu. Nu kubuu mu sii tutu naa fvu halu Dawidi saja mu. ⁴⁶ Dawidi mu nu lbwaare ansi gyii mu su mu kole fee

Ibwaare ɔ yege ɔ pɔyi osunkpa aye sa Ibwaare mb̄ nu ɔ gye ane naana Gyekobu Ibwaare mb̄.
47 Amaa mu-bii Solomon ɪ gye ɔsa mb̄ nu ɔ ba pɔyi kabwaare-sunkpa aye mb̄.

48 “Amaa Ibwaare Owura lala mee kyina akpaara mb̄ nu asa ba taa bam̄ abaa pɔyi mb̄ tɔ, fɛe kanan mb̄ nu Ibwaare bɔla mb̄ ɔtɔwɛpɔ sɔ tɔwe ye,

49 ‘Sɔsɔ ɪ gye me kuwura gya,
nu kase mɔɔ ɪ gye me ayaa ɔgyagakpa.
Mɪne obu nu fen biti fan pɔyi sa me?
Abɛe fine ɪ taale waa me ɔkyɪnakpa?

50 Man gye me gbaa-gbaa me ɪ waa um̄ kpini?’

51 “Fan gye asɔ tɔ ɔlɔn wuya ana, nu fan kina Ibwaare fane nkɔlɔ tɔ, nu fan waa akpawu sa abwaaresɪn mb̄. Fan dan fan du nɪn fɛe fane naana ana, mb̄ nu bɛe kɔ bee tii Kayaayu Kyɪɛkyɪɛ mb̄ ɔkpa. 52 Ibwaare ɔtɔwɛpɔ mɔɔ ɪ kyina nu fane naana ana ba man nyanla mb̄? Ba mɔɔ Ibwaare atɔwɛpɔ gaalaagaa mb̄ nu dɪdaa ba wɔla tɔwe ɔkpa kyigisa wuya mb̄ kɪba asɪn. Nu nbunbu fan waa mb̄ kade-boyi nu fan mɔɔ mb̄. 53 Fane ɪ nye Ibwaare nbara mb̄ nu Ibwaare nbɔɔ ba taa biya fane mb̄, amaa fan kina um̄ ki buu.”

Ba tɔv Sitefen abuu

54 Isɪrayɪ kubu-kubu mb̄ nu ba gyanɛ mb̄ ba maa nu Sitefen ase mb̄, ba nye agbɔ nu ba dunɪ bam̄ anobi. 55 Amaa Sitefen mb̄ nu Kayaayu Kyɪɛkyɪɛ kɪ bɔla mb̄ tɔ mb̄, diyaa mu ansi kɪ sɔsɔ nu o wu Ibwaare bunyaa, nu o wu Yesu maa yɪle Ibwaare gyisa sɔ. 56 Nu Sitefen ye,

“Fan ku! N wu susu maa bugi nu n wu Yesu, Daadimaadi Obii-nyinsa mu maa yile lbwaare gyisa su.”

⁵⁷ Maa towe kanin kamaa to mu ba tii bamu asu nu ba kuusi kenken. Tuto nu bamu kpini ba naa mili mu su. ⁵⁸ Nu ba bute mu lu kade mu to naa twu mu abuu. Nyamaanyilepu mu ba taa bamu ikaale sa kiyaafole mu nu bee tu mu ye Sooli ye o ku su. ⁵⁹ Saŋa mu nu bee twu mu abuu mu, Sitefen kole kabwaare-kole ye, “Ŋnyiripe Yesu, koolle me kala.” ⁶⁰ Nu Sitefen muŋa mu ayaa muli su towe kenken ye, “Ŋnyiripe Yesu, man taa alibi mu nu ba waa fale ka bamu kuko.” Maa towe kanin mu nu o wu.

8

Sooli nyanla Krisito abi kubu mu

¹ Sooli gbaa bu tuto nu o kyula Sitefen kelewu mu. Kanin kake maŋa nu kanyanla ki ba Krisito abi kubu mu nu ba bu Gyerusalem mu su, nu bamu kpini ba yaase to loo Gyudeya maa Samariya usuwule su. Amaa Krisito asunpu mu nkun i man yaase to. ² Nu anyin mu nu bee sun lbwaare mu aku i lee bamu n-yu naa pula Sitefen, nu ba su mu keli. ³ Amaa Sooli bure piili ee nyita Krisito abi kubu mu, yegge o naa akpaara-akpaara su ee bute anyin ye akyu mu nu ba buu Yesu mu ee kpee ee tii ibu.

Filipu abwaaresin katowe Samariya

⁴ Nu bamu nu ba yaase to mu ba naa bee towe Yesu asin danbrasa katun kumaa mu nu

ba kpee mu. ⁵ Nu Filipu gbaa kpee Samariya kade lala ku to naa towe Yesu asin. ⁶ Saɗa mu nu kubu damante mu nu Filipu ase nu ba wu asin kyinkyinsa ye usinkaala mu nu o waa mu, ba kan bamu asu ba nu mu katowe. ⁷ Nu nbwu libi ba kuusi kenken lu asa gaalaagaa to, nu amugule-mugule ye aboobi gaalaagaa ba nye alanfiya. ⁸ Imu su kensi-gyii lala ki ba kade lala maɗa to.

Sitaane adangana ɔwaapu Simon

⁹ Kanin saɗa maɗa to mu, onyin ku bu to nu bee tu mu ye Simon, nu o gye Sitaane adangana ɔwaapu mu nu o bu Samariya kade mu to. Nu mu awaasa mu i waa Samariya abi kɛyan. Imu su ee kaapu mu n-yu ye o gye nyimisa kpare. ¹⁰ Lu fale su mu asa kpare ye asansa mu kpini bee nu mu ase nu bee towe ye, “Onumu i gye lbwaare obon mu nu bee tu mu ye ‘Obon lala mu’.” ¹¹ O waa Sitaane adangana unumu kyereee, nu i waa bamu kɛyan nu o nye asa bee nu mu ase. ¹² Amaa saɗa mu nu Filipu taa Yesu Krisito kitu to towe asin danbirasa lu lbwaare kuwura-gyii su mu, asa mu ba koole asin mu gyii. Nu ba gyee anyin ye akyu lbwaare kekyugyee. ¹³ Nu Simon mu gbaa wu asin kyinkyinsa ye usinkaala mu nu Filipu waa mu, i waa mu kananku. Nu o koole gyii, nu ba gyee mu lbwaare kekyugyee, nu o buu Filipu kpee katɛn komaa.

¹⁴ Saɗa mu nu Krisito asunpu mu nu ba bu Gyerusalem ba nu ye Samariya abi ba koole lbwaare asin mu gyii mu, ba sun Pita maa Gyɔn

bamu ase. ¹⁵ Ba maa fuɔ bamu ase mu, ba kule kabwaare-kule sa bamu ye, lbwaare ɔ sa bamu Kayaayu Kyirekyire mu. ¹⁶ Lu fee saɔa mu nu ba taa Yesu kitu to gyee bamu lbwaare kekyugyee mu, ba man puta nye Kayaayu Kyirekyire mu. ¹⁷ Tuto nu Pita maa Gyɔn ba taa bamu abaa gyaga bamu su kule kabwaare-kule nu ba nye Kayaayu Kyirekyire mu.

¹⁸ Simon mu maa wu fee Pita maa Gyɔn ba taa bamu abaa gyaga akɔɔle-gyipu mu su nu ba nye Kayaayu Kyirekyire mu, Simon biti fee ɔ sa Pita maa Gyɔn afulee. Nu ɔ ye, ¹⁹ “Fan sa me kanin ɔɔn maɔa, nu saɔa kumaa nu ngbaa me n kan taa me abaa gyaga okumaa su mu, ke ɔ nye Kayaayu Kyirekyire maɔa.”

²⁰ Amaa Pita towe Simon ye, “Faa fu afulee a bilinji kyan. Lu fee fu fe nfeere fee fu taale taa afulee soɔ lbwaare kakee. ²¹ Fu man tii su abee fu man su ɔ lee lu lbwaare kakee kusun numu to. Lu fee fu kɔkolo ki man de lbwaare su. ²² Kanin su kyeege fu nfeere libi ke fu kule lbwaare. Akuto fee nfeere mu nu fu fe fu kɔkolo to mu lbwaare ii biti ɔ taa kee fu. ²³ Inumu i yege nu n wu fee kayu basa ki bu fu to gaa, nu alibi i bola fu to.”

²⁴ Tuto nu Simon lee kɔno ye, “Kule Onyiripe sa me ke umu nu fu towe fale i man ba me su.”

²⁵ Pita maa Gyɔn ba gyii Yesu asin mu kesintin, nu ba towe asin mu gaa sa bamu. Kamaa to mu, ba bwii kpee Gyerusalem. Saɔa mu nu bee bwii bee kpee mu, ba towe asin danbirasa mu Samariya nde-bii gaalaagaa to.

*Filipu maa
Etiyopiya-nyin ku*

26 Nu Onyuripe kaboo towe Filipu ye, “Kusu kpee akpilige okpa mu nu ki de ofuli su mu. Kanin okpa mana ki de lu Gyerusalem naa fuo Gasa kade su.” 27 Imu su Filipu kusu yii okpa su ee kpee. Maa kpee mu, nu o naa gyaŋa Etiyopiya owule nyipu kpare mu nu ee ki Etiyopiya owura kyusa afulee su. Onyin numu kpee Gyerusalem naa sun lbwaare. 28 Saŋa mana to mu, o te mu igbaŋe mu nu bee bute asa okyinakpa su ee bwii ee kpewu yegge ee kale lbwaare otowepu Isaya owule. 29 Nu lbwaare Kayaayu towe Filipu ye, “Kpe kanin igbaŋe numu ase naa yule tiri mu.”

30 Tutu nu Filipu sule kpee Etiyopiya-nyin mu ase, nu o nu onyin mu maa kale lbwaare otowepu Isaya owule. Nu Filipu taase mu ye, “Imu nu fi kale fale fi nu kase?” 31 Nu onyin mu lee kono ye, “Nene nu n waa nu kase amoo n nye oku ke o lee kase sa me.” Imu su o tu Filipu ye o ba kyina tiri mu to.

32 Nu onyin mu u kale ee lu lbwaare Asunkyan yulesa mu to ye,

“O du fee kabulupu mu nu ba su mu ba naa moo mu,

abee kabulupu mu nu be kyigi mu ifuu,
yegge o man bugi mu kono halu ee su.

33 Nu ba gyila mu ipeeli, nu ba man gyii kesintin sa mu.

Nu oku man taale towe kaapu mu kinaana,
lu fee ba tin mu nkpa su kase su.”

34 Nu onyin mu taase Filipu ye, “Obutsa, n kole fu lee kase sa me. lbwaare otowepu mu, i towe mu n-yu su asin nun abee oku lee nu ee towe?”

35 Tutu nu Filipu piili ee towe mu Asunkyan yilasa

mu nu o kale lu Isaya owole to mu, nu o towe Yesu n-yu su asin danbirasa mu sa mu.

³⁶ Saṅa mu nu ba naa okpa mu to bee kpee mu, ba naa tu nkyu ku i maa de. Nu Etiyopiya-nyin mu towe Filipu ye, “Ku nkyu ndee, mine i tii me lbwaare kekyugyee okpa?” ³⁷ Nu Filipu towe mu ye, “Fu nye nu fu koolo gyii fu kokolo to bure, fii biti fu nye lbwaare kekyugyee.” Nu onyin mu lee kono ye, “N koolo gyii fee Yesu Krisito i gye lbwaare mu-bii kulon mu.” ³⁸ Nu Etiyopiya-nyin mu yege mu gbanje mu yila. Nu maa Filipu kpini ba kpilige loo nkyu mu to. Nu Filipu gyee mu lbwaare kekyu gyee. ³⁹ Saṅa mu nu ba lu nkyu mu to mu, opula mana to nu Onyiripe Kayaayu taa Filipu lu onyin mu ansi su, nu o man bla wu mu. Nu o taa kensi-gyii kyaga mu okpa su ee kpewu. ⁴⁰ Nu i taa Filipu naa lu Asotusi kade to. Nu o nate nde mu nu i bu toto mu kpini, ee towe asin danbirasa halu o naa fuo Kasariya osuwole su.

9

Sooli koolo Yesu gyii

¹ Saṅa mana to mu, Sooli dan san o yile su, o su kanyanla ye kumoo anala lu Onyiripe Yesu abuupu mu su. Kanin su o kpee lbwaare Oseepu bilisa ase mu ase, ² nu o naa towe mu ye o sa mu iwule mu nu i sa okpa fee o kpee kabwaare-kole igyanekpa mu nu i bu Damasiko kade mu to, ke o naa kita anyin ye akyu mu nu bee buu Yesu kikaapu mu. Nu o kan nye kanin abuupu mana ke o kita bamu bwii ba Gyerusalem ba

tii obu. ³ Nu Sooli maa naa ee kpee mu, o naa tiri Damasiko kade lala mu. Opula to nu kuto ku ki lu susu ba tin mu ansi su fee bulayi maa wee usee mu. ⁴ Nu i tin mu tub kase nu o nu obule ku maa taase ye, "Sooli, Sooli, mine waa nu fii kisi me kanin?"

⁵ Nu Sooli taase ye, "Onyiripe, fu animu nin?" Nu obule mu ye, "I gye me Yesu mu nu fii kisi mu nin. ⁶ Imu su kusu kpee Damasiko kade lala mu to, tuto nu bee biti ba towe fu kuto mu nu fu waa."

⁷ Nu anyin mu nu ba maa Sooli ba naa mu, ba nu katowe mu, amaa ba man wu oku. Nu kufuu ki kitaa bamu, nu be sii ba yile ba man bila bugi bamu nno. ⁸ Nu Sooli kusu maa yile nu o bugi mu ansi mu, o man bila o ku. Imu su ba sii kitaa mu kibaa to nin taa mu kpee Damasiko. ⁹ Nu Sooli bilinji gyaatanapu nke nsa, o mee gyii yege o mee nu.

¹⁰ Nu Yesu obulapu ku bu Damasiko kade to nu bee tu mu ye Ananiyasi. Nu Onyiripe Yesu lee ansi su ato kaapu mu, nu o tu mu ye, "Ananiyasi."

Nu o lee kono ye, "Onyiripe n kyula."

¹¹ Nu Onyiripe mu towe Ananiyasi ye, "Kusu kpee Gyudasi kikaara mu nu ki bu kigbenbi kyiigisa mu su, naa taase onyin mu nu o lu Tasusi kade to nu be tu mu ye Sooli mu. O bu tuto ee kole kabwaare-kole." ¹² Nu Sooli gbaa wu ansi su kileekaapu mu to, fee onyin mu nu be tu mu ye Ananiyasi maa ba ke o ba taa mu abaa gyaga mu su ke mu ansi i bugi.

¹³ Amaa Ananiyasi lee kono ye, "Onyiripe, n nu asin damante lu onyin nimu su, kanan mu

nu ɔ nyanla fɔ asa kyɛkyɛre mb̄ nu ba bu Gyerusalem mb̄. ¹⁴ An nu ye Sɔɔli num̄ nye ɔɔn lu oseepu bilisa ase ba Damasiko nfi, ɔ ba kitaa asa mb̄ nu beɛ ti fɔ Yesu kitu mb̄.”

¹⁵ Amaa ɔnyirɛ Yesu tɔwe Ananiyasi ye, “Kɔsu kpee! Lu fɛɛ me i lɛɛ ɔnyɛn num̄ fɛɛ me kibaa tɔ nyimisa, ke ɔ taa me asɛn mb̄ naa tɔwe bam̄ nu be mee sun lbwaare, ye ba maa bam̄ awura, ye Isirayi abi. ¹⁶ Nu me gbaa-gbaa me n biti n kaapu mb̄ kanan mb̄ nu ee biti o gyii awɔrɔfɔ lu me kitu sɔ.”

¹⁷ Tɔtɔ nu Ananiyasi kpee kɔkpaara mb̄ sɔ nu ɔ naa taa mb̄ abaa gyaga Sɔɔli sɔ. Nu ɔ tɔwe ye, “Me birisa Sɔɔli, ɔnyirɛ Yesu mb̄ nu ɔ lɛɛ mb̄ n-yu kaapu fɔ saɲa mb̄ nu fi ba nfi mb̄, i sun me fɔ ase ke fu ansi i bwii bugi, ke fu nye Kayaayu Kyɛkyɛre mb̄.” ¹⁸ Nu opula tɔ atɔ kɔ fɛɛ ɔkin agyafɔyi i lu Sɔɔli ansi tɔ tiye, nu mu ansi i bugi. Nu ɔ kɔsu nu ba naa gyee mb̄ lbwaare kekyugyee. ¹⁹ Maa gyii agyito kamaa tɔ mb̄, ɔ nye ɔɔn.

Sɔɔli tɔwe abwaaresɛn Damasiko

Nu Sɔɔli gyii nke nkɔ Damasiko Yesu abupu mb̄ ase. ²⁰ Tɔtɔ nu ɔ lu kpee Gyiwu abi kabwaare-kɔle igyanɛkpa naa tɔwe Yesu asɛn ye, “Yesu i gye lbwaare mu-bii.” ²¹ Asa mb̄ nu ba nu Sɔɔli katɔwe mb̄, i waa bam̄ kɛyan nu ba taase ye, “Man gye ɔnyɛn num̄ i kyɛna ɛɛ nyanla asa mb̄ nu ba bu Gyerusalem beɛ tɔwe asɛn Yesu kitu tɔ mb̄? Nu man gye kanɛn sɔ nu o bwii ba, ke ɔ ba kitaa bam̄ naa sa lbwaare oseepu bilisa o tii obu?” ²² Amaa Sɔɔli nye ɔɔn tii sɔ nu ɛɛ

towe, ee kaapu to ye Yesu i gye omuni lbwaare lee ye o ba molige asa. Nu i kyinkyin Gyiwu abi mu nu ba bu Damasiko kade to mu.

²³ Nu imu kamaa to i maa gyii nke nku mu Gyiwu abi ba nmina ye ba moo Sooli. ²⁴ Amaa Sooli bu bamu nfeere lu mu kumo mu su lu fee ba sii ba te bee ku kade mu nwusuno mu su kakyowape ye kagyanbwe kumaa kanan mu nu ba nye mu moo. ²⁵ Amaa Yesu abupu ba taa mu waa kilantan to kagyanbwe, baala mu taa mu bule kibandye obo to kpilgaa mu yii.

Sooli kpee Gyerusalem

²⁶ Sana mu nu Sooli kpee Gyerusalem mu, o biti fee o taa mu n-yu naa tii abulapu mu su, amaa ba waa kufuu ye mu, lu fee ba man koolu mu gyii ye o tii Yesu abupu mu su. ²⁷ Tuto nu Banabasi taa mu kpee asunpu mu ase. Nu o towe bamu kanan mu nu Sooli wu Onyiripe mu Damasiko okpa to, ye kanan mu nu Onyiripe towe Sooli mu. Nu o bila towe bamu kanan mu nu Sooli man waa kufuu, nu o yile towe lu Yesu Krisito kitu to Damasiko kade to. ²⁸ Imu su Sooli kyina bamu ase Gyerusalem yeye o su Onyiripe mu kitu to ee towe yeye o man su kufuu. ²⁹ Nu Sooli maa Giriki abi mu nu bee towe Gyiwu katowe mu, ba gyii abaa umore, amaa yeye ba biti mu kumo okpa. ³⁰ Sana mu nu mu toomaa ana ba bu kanin mu, ba taa mu kpee Kasariya kade to, nu o naa kyaga su kpee mu kade to Tasusi.

³¹ Imu su Krisito abi kubu-kubu mu nu i bu Gyudeya ye Galile ye Samariya kpini ba nye kayu yuuli. Nu Kayaayu Kyirekyire mu waa bamu

aniya tɔ, nu ba nye akyɔ bɛɛ kpan bamɔ n-yu, yege ba sile ɔnyuripe.

*Pita waa asɪnkaala Lida
ye Gyopa*

³² Nu Pita kusu ɔ naa ɔ naa usuwɔle mu su, nu ɔ naa bɔɔ akɔɔle-gyipu mu nu ba bu Lida mu su. ³³ Tutɔ nu ɔ naa wu ɔnyin mu nu mu n-yu i wu, nu ɔ de nsu nburuwa nu be tu mu ye Aneyasi. ³⁴ Nu Pita tɔwe mu ye, “Aneyasi, kusu taa fu kalan, Yesu Krisito kye fu.” Opula tɔ nu ɔ kusu. ³⁵ Imu su asa mu nu ba bu Lida ye Saron mu kpini ba maa wu kanin mu, nu ba kyeege bamɔ nfeere bilinɔ ba ɔnyuripe ase.

³⁶ Nu Gyopa kade tɔ ɔkyu kɔɔle-gyipu ku bu tutɔ nu bɛɛ tu mu ye Tabita. Tabita umu Giriki katɔwe i gye ye Dokasi. Dokasi manɔ i waa adanbirasa yege ee kye atiripu tɔ sanɔ kɔmaa. ³⁷ Kanin sanɔ maa mu kɔɔ ki daa ɔkyu mu, nu o wu. Nu ba gye mu kubuni naa dula abansuru obu to. ³⁸ Lida kade ki man bu kata ye Gyopa kade. Imu su Yesu abupu mu ba maa nu fee Pita bu Lida mu, nu ba sun anyin anyɔ Pita ase naa tɔwe mu ye, “Waa bilen ke fu ba ane ase.”

³⁹ Imu su Pita maa bamɔ nu ba sun mu ase mu, ba bwii kpee Gyopa. Nu ba taa Pita kpee abansuru obu mu tɔ, ntin mu nu obuni mu de mu. Nu akulapu-kyu mu nu ba bu obu mu tɔ mu kpini, ba kyaabɔɔ Pita be sawu yege ba su atɔ bunsa mu nu Dokasi baata sa bamɔ sanɔ mu nu ɔ te nkpa tɔ mu bɛɛ kaapu Pita.

⁴⁰ Amaa nu Pita tɔwe bamɔ nu ba bu obu mu tɔ kpini ye, ba lu kewu. Nu Pita manɔ mu ayaa muuli su kule kabwaare-kule, nu o bilinɔ mu ansi

kaapu obuni mu, nu o towe ye, "Tabita, kusu." Nu o bugi mu ansi wu Pita, nu o kusu kyina. ⁴¹ Nu Pita kita mu kibaa to kusaa mu yile. Tuto nu o tu akole-gyipu ye akulapu-kyu mu taa okyu mu nu o kyini mu sa bamu. ⁴² Fale asin numu i yaase loo Gyopa kade to kpini. Nu asa gaalaagaa ba kole Onyirpe Yesu mu gyii. ⁴³ Nu Pita kyina Gyopa kade to, onyin mu nu bee tu mu Simon nu o gye gbansaba mu ase nke nnyo ku.

10

Ibwaare kaboo lee mu n-yu kaapu Koneliyo

¹ Obilisa ku bu to nu bee tu mu ye Koneliyo. Nu o te Kasariya kade to. O kyina o gye anaakopu obilisa sa Roma anaakopu kubu mu nu bee tu kumu ye Itali abi kubu mu. ² Maa mu kubu ana ba taa bamu n-yu sa Ibwaare nu ba sile Ibwaare. O gye osa mu nu ee kee atiripu ato nu o bila o su saja sa kabwaare-kole. ³ Kanyin numu nye kiliekaapu kake ku kakyowape i waa fee kerefi asa saja to. O wu Ibwaare kaboo maa ba mu ase nu o tu mu ye, "Koneliyo!"

⁴ Nu o ku mu ye kufuu nu o taase mu ye, "Onyirpe mine nin?" Nu kaboo mu towe mu ye, "Ibwaare ansi i gyii fu kakee ye fu kabwaare-kole mu su, nu ee biti o kyula fu. ⁵ Nbuibu, sun asa ku kpee Gyopa ba naa tu onyin mu nu be tu mu ye Simon Pita mu ba. ⁶ O bu Simon mu nu o gye gbansaba mu aye nin, nu ki bu ki maa opu mu."

7 Saŋa mu nu Ibwaare kaboo mu i kyun mu, nu Koneliyo tu mu ayaafole anyo ye mu anaakopu mu to okulun mu nu ee waa kuto kumaa ee sa mu, nu o taa mu n-yu sa Ibwaare mu. ⁸ Nu o towe bamu kuto kumaa mu nu o wu nu o sun bamu Gyopa.

Pita wu ansi su kileekaapu

⁹ Lukaake mu Koneliyo nboo ba maa tiri Gyopa mu Pita moo dii kpee abansuru* susu o naa kule kabwaare-kule kakyuwape mana. ¹⁰ Akun a kitaa mu, nu ee biti kuto ku o gyii. Saŋa mu nu bee waa agyito mu, nu o nye ansi su kileekaapu. ¹¹ O wu susu maa bugi nu o wu kuto ku, maa lu susu fee kitaa lala ku kpilge ku ba kase. Ku maa kumu anobi ana. ¹² Kitaa mu su mu, o wu atobwaaya kumaa ye nbwiibi ye atobwaaya mu nu bee kpu to su kpini. ¹³ Nu o nu obule ku maa towe mu ye, "Pita! Kusu moo ke fu gyii."

¹⁴ Nu Pita towe ye, "Onyirpe ayee, n man puta gyii fale ineesi ato abee umu nu i gye ane Gyiwu abi ikisii."

¹⁵ Nu obule mu bila towe mu ye, "Man bila tu kuto mu nu Ibwaare loho kumu mu, ye ineesi kuto." ¹⁶ Inumu i waa kanin ihi isa, nu i taa kitaa mu ye ato mu bwii kyun susu.

¹⁷ Saŋa mu nu Pita san ee fe umu nfeere mu, nu asa mu nu Koneliyo sun mu ba bu Simon kikpaara mu, nu ba ba yile kumu kewusunu. ¹⁸ Nu ba tu oku taase mu ye, "Onyin ku bu nfu nu be tu mu ye Simon Pita?" ¹⁹ Saŋa mu nu

* **10:9** 10:9 Saŋa mu didaa mu, fale nu Gyiwu abi bamu abansuru duu.

Pita san ee fe mu kileekaapu mu nfeere mu, nu lbwaare Kayaayu towe mu ye, "Anyin asa aku bee biti fu. ²⁰ Imu su kpilige kpee bamu ase, man kan kina katun kumaa mu nu faa bamu fen biti fan kpee, lu fee me i sun bamu fu ase." ²¹ Nu Pita kpilige ba kase to nu o towe anyin mu ye, "Me i gye omu nu fen biti mu. Mune i waa?" ²² Nu anyin mu ba lee kono ye "Anaakoru obulisa mu nu bee tu mu ye Koneliyo mu i sun ane. O gye oosa mu nu mu ikpa i kyiigi nu o sile lbwaare, nu Gyiwu abi kpini be sa mu beere. lbwaare kaboo mu i towe mu ye o tu fu ba mu kikapara su, ke o nu kuto mu nu fu su sa mu." ²³ Nu Pita taa anyin mu loo kikapara mu su, nu o koolo bamu, kitaa bamu kifw.

Pita maa Koneliyo

Lukaake mu, nu Pita maa Yesu abulapu aku mu nu ba lu Gyopa mu ba buu bamu. ²⁴ Imu lukaake nu ba fuw Kasariya. Yee Koneliyo maa mu kubu ana ye mu kyemune ana ba sare bee gyoo mu. ²⁵ Pita maa biti o loo kikapara mu su mu, nu Koneliyo gyanja mu, nu o munja o sun mu. ²⁶ Amaa Pita kitaa mu kibaa to nu o towe mu ye "Kusu yile! Ngbaa me n dan n gye nyimisa nin fee fu fale!"

²⁷ Sana mu nu maa Pita bee waa kiligyima bee loo kikapara mu su mu, o naa tu asa ba maa sare ba te. ²⁸ Nu Pita towe bamu ye, "Fane gbaa-gbaa fane fan dan fen nyi fee naafoo i man de okpa fee Gyiwu nyimisa maa buga omu nu o mee sun lbwaare abee o boo mu su. Amaa lbwaare kaapu me fee n man towe oku ye o man du kyirekyire.

29 Imɔ sɔ fan maa sun tu mɛ mɔ n man kina, kanɔn sɔ fan tɔwɛ mɛ kɔtɔ mɔ sɔ nu fan tu mɛ.”

30 Nu Koneliyo lɛɛ kɔnɔ yɛ, “Ndaga nke nna numɔ n maa kulɛ kabwaarɛ-kulɛ kerefi asa kakyɔwape sɔna mɔ. Opula tɔ nu n wu ɔnyɔn kɔ maa bun kaalɛ fufuli ba yilɛ mi ansi tɔ.”

31 Nu ɔ tɔwɛ mɛ yɛ, “Koneliyo lbwaarɛ nu fɔ kabwaarɛ-kulɛ, nu ɔ wu fɔ kakɛɛ mɔ nu fu kɛɛ atiripu mɔ. 32 Imɔ sɔ sun asa kpee Gyopa kɛ ba naa tu ɔnyɔn mɔ nu bɛɛ tu mɔ yɛ Simon Pita mɔ, nu ɔ gye ɔfɔ ɔ bɔ Simon mɔ nu ɔ gye gbansaba nu mɔ kikpaara bɔ mata ɔpɔ mɔ. 33 Imɔ sɔ nu n sun tu fɔ bilen, nu ɔ bɔrɔn fɛɛ fɔ maa ba. Nbuɔnbu an gyanɛ lbwaarɛ ansi tɔ an nu fɔ asɛ asɔn mɔ nu ɔnyɔrɔpɛ taa sa fɔ yɛ fɔ ba tɔwɛ anɛ mɔ.”

Pita abwaarɛsɔn katɔwɛ

34 Nu Pita tɔwɛ yɛ, “Nbuɔnbu bire n bu fɛɛ ɔ gye kesintin lbwaarɛ mɛɛ ku nyɔmɔsa ansi tɔ pɔyɔ nu ɛɛ waa kɔtɔ kɔ. 35 lbwaarɛ ɔ kɔɔlɛ ɔkɔmaa mɔ nu ɔ bɔ ndɛndɛmandɛ ɔ sɔlɛ mɔ, nu ɛɛ waa umɔ nu ɔ dagaa mɔ. 36 Fane gbaa-gbaa fan nu asɔn mɔ nu lbwaarɛ taa biya Gyiwu abi nu ɔ bɔla Yesu Krisito mɔ nu ɔ gye dulinyaa tɔ atɔ kpini ɔnyɔrɔpɛ sɔ taa kayɔ yuuli asɔn danbirasa sa bamɔ. 37 Nu fan nyi asɔn kpare mɔ nu ɔ waa Gyiwu ɔsɔwɔlɛ sɔ nu ɔ piili lu Galile mɔ. ɔ waa sɔna mɔ nu Gyɔn tɔwɛ lbwaarɛ kekyugyɛɛ asɔn mɔ kamaa. 38 Fan nu Yesu Kanasareti-nyɔn mɔ asɔn, kanan mɔ nu lbwaarɛ taa mɔ Kayaayu Kyɔrɛkyɔrɛ yɛ ɔlɔn bɔla mɔ tɔ mɔ. Lu fɛɛ lbwaarɛ tii mɔ sɔ, nu katɔn kɔmaa

mɔ nu o kpee mɔ ɛɛ waa adanbirasa yegɛ ɛɛ kyɛ ɔkɔmaa mɔ nu Sitaane bu mɔ to.

³⁹ “Kɔto mɔ nu ɔ waa Gyerusalem ye Istrayi kpini-kpini mɔ, anɛ asunpu nɔmɔ an gyɛ umɔ kesintin agyipu. Ba da mɔ oyu laasa su mɔɔ mɔ.

⁴⁰ Amaa nke nsa kamaa to mɔ lbwaare kyinji mɔ lu lewu to. Nu lbwaare yegɛ nu ɔ lee mɔ n-yu kaapu.

⁴¹ Man gyɛ ɔkɔmaa nɔmɔ nu ɔ lee mɔ n-yu kaapu amɔɔ anɛ mɔ nu lbwaare wɔla lee ye an baa an gyɛ mɔ kesintin agyipu mɔ maa wu kyinji kamaa to mɔ ana mɔ a bɔga gyii nu an nu.

⁴² Nu Yesu sa anɛ kɔnɔ ye a taa towe Abwaaresun mɔ sa Gyiwu kase su asa kpini. Ke a lee kesintin mɔ kaapu fɛɛ mɔ ɪ gyɛ asa kɔsa ye alewupu kpini ɔtalepu.

⁴³ lbwaare atɔwɛpu mɔ kpini ba towe mɔ asun mɔ kaapu to ye ɔkɔmaa mɔ nu ɔ kɔɔle mɔ gyii mɔ, lu mɔ kitu to su mɔ lbwaare ii biti ɔ taa mu alibi keɛ mɔ.”

*Bamu nu ba man gyɛ
Gyiwu abi gbaa ba nyɛ
Kayaayu Kyirekyire mɔ*

⁴⁴ Pita maa san ɛɛ towe mɔ, Kayaayu Kyirekyire mɔ ba loo bamu nu bee nu asun mɔ kpini to.

⁴⁵ I kyinkyin Gyiwu akɔɔle-gyipu mɔ nu ba buu Pita lu Gyopa ba mɔ gaa, fɛɛ lbwaare maa taa mɔ Kayaayu Kyirekyire mɔ sa bamu nu ba man gyɛ Gyiwu abi.

⁴⁶ Lu fɛɛ ba nu ba maa towe ntɔwe pupwe yegɛ bɛɛ yin lbwaare. Nu Pita taase ye,

⁴⁷ “Ba maa nyɛ Kayaayu Kyirekyire fɛɛ kanan mɔ nu an nyɛ fale mɔ, ɔkɔ ɪ taale tii ɔkpa fɛɛ ba man gyee bamu lbwaare kekyugyee?”

⁴⁸ Nu Pita sa kɔnɔ ye ba

gyee bamɔ lbwaare kekyugyee lu Yesu Krisito kitu tɔ. Nu ba kule Pita ye ɔ kyina bamɔ ase nke nyɔ nku.

11

Pita Lee asin Kaapu Krisito asunpu bambam mɔ

¹ Krisito asunpu mɔ ye akɔɔle-gyipu mɔ mɔ nu ba bu Gyudeya mɔ kpini ba nu ye bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi mɔ gbaa ba kɔɔle abwaaresin mɔ. ² Imɔ su saɲa mɔ nu Pita bwii kpee Gyerusalem mɔ, akɔɔle-gyipu mɔ nu ba yile tɔ sa iduu kitin mɔ ³ ba tɔwe mɔ ye, “Fu loo bamɔ nu ba man tin iduu mɔ akpaara su nu faa bamɔ fan bɔga gyii.”

⁴ Nu n Pita lee kase kutɔ kumaa mɔ nu ki waa kukulɔn-kukulɔn sa bamɔ tɔwe ye, ⁵ “Kakaaku n bu Gyopa kade tɔ n kule kabwaare kule. Nu n nye ansi su kileekaapu wu sɔsɔ maa bugi. Nu n wu kutɔ ku maa lu sɔsɔ fɛɛ kitaa lɔusa kilala, nu ba su kumɔ anobi ana mɔ tɔ ba kase katin mɔ nu n bu. ⁶ N maa ki kumɔ tɔ mɔ, n wu atɔbwaaya ye nbwiibi ye atɔbwaaya mɔ nu be kpu itɔ su. ⁷ Tɔtɔ nu n nu ɔbule ku maa tɔwe me ye, ‘Pita kusɔ mɔɔ ke fu gyii.’

⁸ “Nu n lee kɔnɔ ye, ‘ɔnyiripe ayee, fale ineesi atɔ abee umɔ nu i gye ane Gyiwu abi ii kisi i man pɔta loo me kɔnɔ tɔ.’

⁹ “Nu ɔbule maɲa bila tɔwe me ye man bila tu kutɔ mɔ nu lbwaare lɔɲɔ kumɔ kyirekyire mɔ ye ineesi kutɔ. ¹⁰ Inumɔ i waa kanin ulu isa, nu i taa kitaa mɔ ye atɔ mɔ bwii kyun sɔsɔ.

11 “Saṅa maṅa t̄o anyin asa m̄v nu ba sun bam̄v lu Kasariya ba ba me ase m̄v, ba ba yile kikpaara m̄v nu n bu kim̄v su m̄v. 12 Nu Kayaayu Kyirekyire m̄v t̄owe me ye man kan gyii um̄ore, faa bam̄v fan kpee. Akool̄e-gyipu asiye an̄im̄v m̄v nu ba lu Gyopa m̄v i sun me kpee naa loo, on̄yin m̄v kikpaara su. 13 Ǿ t̄owe an̄e kanan m̄v nu o wu lbwaare kab̄o maa ba yile mu obu to, nu Ǿ t̄owe m̄v ye, ‘Sun asa aku kpee Gyopa ba naa tu Simon m̄v nu bee tu m̄v ye Pita m̄v. 14 Ee biti Ǿ t̄owe fane kanan m̄v nu faa fu kikpaara su abi kpini fan nye kam̄olige.’

15 “N maa piili n t̄owe bam̄v abwaaresin m̄v, Kayaayu Kyirekyire ba bam̄v t̄o fee kanan m̄v nu o loo an̄e t̄o npiili ase m̄v. 16 Tuto nu n nyinji asin m̄v nu On̄yiripe Yesu wola t̄owe ye, ‘Gyon taa nkyu nin gyee asa lbwaare kekyugyee. Amaa fanee fane bire, lbwaare ii biti Ǿ taa m̄v Kayaayu Kyirekyire gyee fane.’ 17 Im̄v su fee nu lbwaare sa bam̄v kakee kulun m̄v nu Ǿ sa an̄e saṅa m̄v nu an kool̄e On̄yiripe Yesu gyii m̄v, me i gyee an̄im̄v ke n taale tii lbwaare okpa?”

18 Krisito abuu m̄v maa nu kanin m̄v, ba man bila taale t̄owe sehn, nu ba yin lbwaare. Nu ba t̄owe ye lbwaare sa bam̄v nu ba man gye Gyiwu abi m̄v gbaa okpa fee ba yege alibi kiwaa ke ba nye nkpa.

*Krisito abi kybu m̄v nu ki
bu Antiyoki, Siriya
osuwle su*

19 Saṅa m̄v nu ba twu abuu m̄o Sitefen m̄v, kanyanla ki ba Yesu akool̄e-gyipu m̄v su, nu aku

ba yaase tɔ loo Fonesiya ye Sipuru ye Antiyoki kase sɔ yege beɛ tɔwe Yesu asin mɔ beɛ sa Gyiwu abi nkɔn. ²⁰ Yesu akɔɔle-gyipu akɔ mɔ nu ba lu Sipuru ye Siren ba Antiyoki mɔ, ba tɔwe asin danbirasa lu Yesu Krisito sɔ sa Giriki abi gbaa. ²¹ ɔnyirɛpe kɔbaa kɔmaa gyan bamɔ sɔ sɔ mɔ, asa damante ba kɔɔle mɔ gyii nu ba be buu ɔnyirɛpe mɔ.

²² Krisito abi kɔbɔ mɔ nu ba bu Gyerusalem mɔ ba maa nu kanin asin numɔ mɔ, nu ba sun Banabasi kpee Antiyoki. ²³ Maa naa fɔbɔ tɔtɔ mɔ, nu o wu kanan mɔ nu Ibwaare bwaala bamɔ mɔ, mu ansi i gyii nu o waa bamɔ aniya tɔ ye ba nye kɔkɔlɔ kulɔn ɔnyirɛpe kɔkɔle-gyii mɔ tɔ. ²⁴ Banabasi kyina o gye nyimisa danbirasa nu o sɔ kɔkɔle-gyii kɔkyɔ nu Kayaayu Kyirekyire bɔla mɔ tɔ lu kanin sɔ asa damante ba ba kɔɔle ɔnyirɛpe mɔ gyii.

²⁵ Tɔtɔ nu Banabasi kpee Tasusi kade tɔ o naa biti soɔli. ²⁶ Maa naa wu mɔ mɔ, o bwiiyaa mɔ ba Antiyoki. Nu maa mɔ kpini ba sii Yesu abɔlapɔ mɔ ase kesu laalaamuu yege be kaapu asa damante. Antiyoki tɔtɔ nu ba piili kase beɛ tu Yesu abɔlapɔ mɔ ye Krisito abi.

²⁷ Kanin saɲa maɲa tɔ mɔ Ibwaare atɔwɛpɔ akɔ ba lu Gyerusalem kpee Antiyoki. ²⁸ Bamɔ tɔ ɔkɔ mɔ nu beɛ tu ye Agabu mɔ, kɔsɔ yile lu Kayaayu Kyirekyire ɔlɔn tɔ sɔ tɔwe yila ye, akɔn lala a biti a tɛ Roma Isɔwɔle kpini sɔ. (Kanin saɲa maɲa mɔ nu Kuludi gye Roma Owura lala mɔ.) ²⁹ Kanin sɔ Yesu abɔlapɔ mɔ nu ba bu Antiyoki mɔ, ba taa nfeere fee ɔkɔmaa numɔ o taa kɔkyɛtɔ mɔ nu ɛɛ taale nye, ke ba taa naa sa

Yesu abulapu mu nu ba bu Gyudeya mu. ³⁰ Nu ba taa bamu nkyeto mu sa Banabasi maa Soolu ye ba taa naa sa Krisito abulapu abulisa mu nu ba bu Gyerusalem mu.

12

Ba nyanla Krisito abi kubu

¹ Sana mana to nu Owura Herodi yeye nu ba naa kitaa Krisito abulapu aku, nu ee biti fee o nyanla bamu. ² O yeye nu ba tin Gyon mu-daa Gyemisi kumu. ³ Maa wu fee umu nu o waa mu maa pure Gyiwu abi mu, o kyaga su naa kitaa Pita gbaa. Inumu kpini i waa sana mu nu bee gyii Kesu kono kolono bodobodo mu nu ki man su kufe tinsa mu. ⁴ Maa kitaa mu mu, o taa mu tii obu nu o taa mu naa waa anaakopu mu nu ba yile ana ntun nna mu abaa to ye be ki obu tiisa mu su. Herodi waa mu nfeere fee, nu ba kan gyii Kanyane nbuno Kesu kono kolono kyun lwe mu, ee biti o lee Pita ifuli ke ba gyii mu asin.

⁵ Imu su Pita san o tii obu, amaa Krisito abi kubu mu ba payi kinsi bee kule kabwaare-kule be sa mu.

Ibwaare kaboo ba lee Pita lu obu tiisa mu to

⁶ Imu kagyanbwe poyi kayi ki ke, ke Owura Herodi lee mu o be gyii mu asin mu, ba da mu igbee yeye o de anaakopu anyo nsana yeye anaakopu aku ba bila ba yile kebuno. ⁷ Opula mana to nu Ibwaare kaboo ba obu tiisa mu to nu i nmane to, nu o da Pita kyini, nu o towe mu

ye, “Kusu yile bilen.” Nu agbeeleebi mu nu ba taa da mu igbee mu i saŋe i lu tiye.

⁸ Nu kaboo mu towe mu ye, “Bun fu ato ke fu waa asibita, ke fu bun fu balumaasu ke fu buu me.” ⁹ Nu Pita buu kaboo mu lu abu tiisa mu to, amaa Pita man nyi fee kutu mu nu kaboo mu i waa mu gye kesintin. I waa mu nun fee i gye ansi su kileekaapu nun. ¹⁰ Ba kyon nbunoo akusupu gyankpaasa kinyosapu mu su naa fub kebunoo mu nu ba taa abilito waa mu, nu lu kumu to taa kpee kade mu to mu. Ba maa fub tutu mu nu kebunoo mu gbaa-gbaa tigi nu ba lu. Ba maa nate okpa mu su kpee ansi to gberere mu, nu lbwaare kaboo mu ki nyaa mu ansi su.

¹¹ Tutu nu i nmanje Pita su nu o towe ye, “I gye kesintin nun fee lbwaare sun mu kaboo ye o ba koolle me lu Owura Herodi abaa to ye kanan mu nu Gyiwu abi ba da nmina ye ba waa me mu.”

¹² Maa fe unumu kpini nfeere mu o kpee Maki Gyon mu-nyi Meei kikpaara su, opula mu nu asa kukyo, ba gyanje bee kule kabwaare-kule mu.

¹³ Nu Pita da kewusunoo opunoo, nu kibite mu nu bee ti mu ye Roda mu ba suna ku oom nu ee daa. ¹⁴ Kebite mu maa bu ye i gye Pita obule mu, i maa waa mu okon gaa su o man tigi opunoo mu. Nu o sile naa towe bamu ye Pita i yile kewusunoo.

¹⁵ Roda maa towe kanun mu, nu ba taase mu ye, “Fu lo ubun nun?” Maa dan san o yile su ee towe ye i gye kesintin mu, nu ba ye, “Fale i gye lbwaare kaboo mu nu ee ku Pita su nun.”

¹⁶ Amaa Pita dan san o yile kewusunoo ee daa opunoo mu. Ba maa tigi opunoo mu, ba wu Pita, nu i waa bamu kiyen. ¹⁷ Nu Pita nyee bamu

kɩbaa ye ba bun bamɔ nnɔ sɔ. Nɩ ɔ tɔwe bamɔ kanan mɔ nɩ ɔnyɩrɩpe lee mɔ lɩ obu tiisa mɔ tɔ mɔ. Nɩ ɔ ye, “Fan naa tɔwe sa Gyɔn maa akɔɔle-gyipu mɔ nɩ ba san mɔ, kɩtɔ mɔ nɩ kɩ waa.” Pita maa tɔwe lɔwe mɔ, nɩ ɔ lɩ bamɔ ase kpee katɩnkɔ.

¹⁸ Imɔ nyenyenfuu mɔ, nfɛere ɩ kɩtaa anaakɔpɔ mɔ, lɩ fɛɛ ba man nyi kɩtɔ mɔ nɩ kɩ waa Pita. ¹⁹ Owura Herodi sa kɔnɔ ye ba naa biti Pita ba. Amaa ba biti mɔ kpɩne nɩ ba man wu mɔ. Imɔ sɔ Owura mɔ taase bamɔ kɔnɔ tɔ asɩn kpɩne, nɩ ɔ sa kɔnɔ ye ba mɔɔ bamɔ kpini. Nɩ Owura Herodi lɩ Gyudeya kpee Kasariya naa kyɩna tɔtɔ gyii nke gberɛɛ.

Herodi kelewu

²⁰ Owura Herodi nye agbɔ lɩ Tayi ye Sidon abi sɔ. Nɩ ba waa kɔnɔ kulɔn sun kpee Herodi ase. Ba bɔla Owura Herodi kɩyaafɔle bilisa mɔ nɩ bɛɛ tɩ mɔ ye Bilasitu mɔ sɔ, sun ɩmata Herodi ase lɩ fɛɛ mɔ ɔsɔwɔle sɔ nɩ bɛɛ nye bamɔ agyitɔ bɛɛ lɩ.

²¹ Kake mɔ nɩ ba yɩla maa fɔb mɔ, Owura Herodi bun mɔ awura tɔ naa kyɩna mɔ kuwura-gya sɔ, nɩ ɔ lee asɩn mɔ tɔwe sa bamɔ.

²² Nɩ asa mɔ ba kuusi nɩ ba gyaabii mɔ ye, “Inɩmɔ bire ɩ man gye nyɩmɩsa ɔbɔle nɩn, amaa Ibwaare kɔ ɔbɔle nɩn. ²³ Lɩ fɛɛ Owura Herodi maa man taa kanɩn bɔnyaa sa Ibwaare mɔ. Opula maɲa tɔ nɩ Ibwaare kabɔɔ yege nɩ kilɔ kɩ da mɔ, nɩ ɔtɔ tɔ asɩnswɛɛ ba we mɔ mɔɔ.

²⁴ “Amaa abwaaresɩn mɔ ɩ dan san ɩ kyaga sɔ ɩ yelɩge i tii sɔ i kpee ansi tɔ.”

²⁵ Saŋa mu nu Banabasi maa Sooli ba luwe bamu kusun mu, ba lu Gyerusalem bwii kpee Antiyoki, nu ba taa Gyon mu nu ba bila bee tu mu ye Maki mu tii bamu n-yu su.

13

Kayaayu Kyirekyire mu sun Banabasi maa Sooli

¹ Kanin saŋa maŋa mu Krisito abi kubu mu nu ki bu Antiyoki mu, lbwaare atowepu ye akaapupu aku ba bu tutu. Nu bamu i gye Banabasi, ye Simeyon mu nu bee tu mu ye Nigya, ye Lusiyu mu nu o lu Siren, ye Sooli maa Maniya mu nu ba bila maa Herodi buga mu. ² Ba maa kyaga su bee sun lbwaare nu bee nmina konu mu, Kayaayu Kyirekyire mu ba towe bamu ye, “Fan lee Banabasi maa Sooli ke ba naa waa kusun mu nu n tu bamu ye ba ba waa mu.” ³ Nu ba bwii nmina konu kule kabwaare-kule taa bamu abaa gyaga bamu su sa bamu okpa.

Banabasi maa Sooli ba kpee Sipuru

⁴ Nu Kayaayu Kyirekyire maŋa i kaapu bamu, nu o gyankpaa bamu, nu ba lu tutu kpee Selusiya, nu ba bola nkyu su kpee Sipuru kifintin su. ⁵ Ba maa fubu Salami mu ba towe abwaaresin mu Gyiwu abi kabwaare-kule ogyanekpa, nu Gyon Maki gbaa kye bamu to.

⁶ Imu kamaa ba nate kyaaboo kifintin mu su kpini naa fubu Pafosi. Tutu nu ba tu Kagyiwu-nyin ku mu nu bee tu mu ye Baa-Yesu. O su nbwu libi ee waa adangana nu o waa mu

n-yu f̄e Ibwaare ɔt̄owepu. ⁷ Kifintin m̄ su owura m̄ nu b̄e tu ye Segusi Polusi kyina ɔ gye Baa Yesu m̄ kyem̄ne n̄n. Owura m̄ su kanyaasin gaa. O sun tu Banabasi maa Pɔɔli, lu f̄e ee biti o nu abwaaresin lu bam̄ ase. ⁸ Amaa nbwu libi wuya Baa-Yesu, nu m̄ Giriki kat̄owe t̄o ɪ gye Elimasi m̄, mee biti f̄e owura m̄ o nu ke ɔ k̄ɔle gyii. ⁹ Nu Sɔɔli m̄ nu be bila b̄e tu m̄ Pɔɔli, nu Kayaayu Kyirekyire m̄ b̄ola m̄ t̄o m̄, ku Elimasi kyim̄ nu ɔ t̄owe m̄ ye, ¹⁰ “F̄u gye Sitaane obii n̄n nu f̄u gye ɔɔn sa kesintin kpini. F̄u naa alibi ɔkpa s̄u f̄u p̄ina asa, nu fii biti fu bilin̄i ɔnyir̄pe asin m̄ ye ɪ man waa kesintin. ¹¹ Ku, Ibwaare l̄e m̄ k̄baa f̄u s̄u. Fii biti fu bilin̄i gyaatanap̄u ke f̄u man bila wu kȳowe naa f̄u s̄a s̄a ku.” Opula maɲa t̄o nu ɪ waa mu ansi s̄u kitentenbiri. Nu o sii ēe kyaab̄ɔ ee biti ɔm̄ nu ɔ k̄taa m̄ k̄baa t̄o kaap̄u m̄ ɔkpa. ¹² Owura m̄ maa wu kut̄o m̄ nu k̄i waa m̄, ye abwaaresin k̄ikaap̄u m̄, ɪ waa m̄ k̄yan nu ɔ k̄ɔle ɔnyir̄pe asin m̄ gyii.

*Pɔɔli maa Banabasi
abwaaresin kat̄owe
Antiyoki kade t̄o*

¹³ Pɔɔli maa m̄ kubu ba lu Pafosi b̄ola nkyu s̄u ba Pega kade m̄ nu k̄i bu Panfiliya ɔs̄w̄le s̄u m̄. T̄uto nu ba maa Gyɔn Maki ba barige abaa nu Gyɔn bwii kpee Gyerusalem. ¹⁴ Amaa Banabasi maa Pɔɔli ba lu Pega kpee Antiyoki m̄ nu k̄i bu Pisidiya ɔs̄w̄le s̄u m̄. Kake f̄ut̄esa ake m̄, ba kpee Gyiwu abi kabwaare kule ɔgyan̄ekpa t̄o naa kyina. ¹⁵ Asa m̄ ɔku maa kale lu Mosesi nbara ɪw̄le ye Ibwaare at̄owepu

uwɔle lɔwe mu, tutɔ ablɔnpɔ ba taa twɔ Pɔɔli maa Banabasi ansi tɔ ye, “Ane birisa ana, nu fan sɔ asɔn tɔwe waa asa mu, fan tɔwe ane.”

¹⁶ Nu Pɔɔli kɔsɔ yɔle nu ɔ kɔsaa mu kɔbaa nu ɔ tɔwe ye, “Gyiwu abi ye fane mu nu fan man gye Gyiwu abi, nu fen sun lbwaare mu, fan nu me ase. ¹⁷ Ane Gyiwu abi ane lbwaare mu, lee ane naana ana nu ɔ sa bamu kanye saɲa mu nu ba bu Egyipiti ɔsɔwɔle sɔ, nu ɔ taa mu ɔlɔn lee bamu lu ɔsɔwɔle maɲa tɔ. ¹⁸ Nu lbwaare ku bamu sɔ nsu adɔna saɲa mu nu ba bu ofuli sɔ mu. ¹⁹ Isɔwɔle isunɔ mu nu ɔ bu Kena kase sɔ mu, lbwaare gya bamu lu tutɔ, nu ɔ taa kase mu sa Israyɩ abi nu ki biliɲi bamu kapatɩye. ²⁰ Imu kpini ɔ waa nsu alɩfa ana ye adunuu.

“Kamaa mu, nu lbwaare sa bamu atalapu naa fuɔ lbwaare ɔtɔwɛpɔ Samuweli sɔ. ²¹ Nu Israyɩ abi ba tɔwe lbwaare ye ɔ lee owura sa bamu. Nu ɔ lee Kiisi mu-bii Sɔɔli mu nu ɔ lu Bengyamin kanaan tɔ, nu ɔ gyii kuwura nsu adɔna. ²² lbwaare maa kɔsaa Sɔɔli mu, nu ɔ taa Dawidi yii Israyɩ kuwura. Nu lbwaare ye, ‘N wu Dawidi. Gyeese mu-bii mu nu me kɔkɔlɔ ki biti, nu mu ii biti ɔ waa me kɔkɔlɔ biti.’

²³ “Dawidi kanaan tɔ nu Gyiwu abi ɔmɔligɛpɔ Yesu mu lu fee kanan mu nu lbwaare wɔla da mu kɔkɔlɔ sɔ tɔwe mu. ²⁴ Pɔɔyɩ ɔmɔligɛpɔ Yesu ɔ ba mu, Gyɔn wɔla gyankpaa ba tɔwe Gyiwu abi ye ba yege alibi kɔwaa, ke ba nye lbwaare kekyugye. ²⁵ Saɲa mu nu Gyɔn ii biti ɔ lɔwe mu kusun mu, nu ɔ taase, ‘Fen nyi fee me ɔ gye ɔmɔligɛpɔ mu? N man gye me ɔ gye ɔmɔligɛpɔ

mu, mee mu o bu me kamaa ee ba. N man dagaa fee n saŋe mu asibita gbaa.’

²⁶ “Me tomaa ana Abraham anaana abi ye fane mu nu fan man gye Gyiwu abi nu fen sun lbwaare mu, ane su nu lbwaare sa kamolige asin mu. ²⁷ Nu Gyerusalem abi ye bamu abilisa kpini ba man bu fee Yesu i gye Omoligepu mu. Yege bee nu mu asin mu lu lbwaare atowepu owule to mu kake fubesa kumaa, amaa ba man nu kase. Ba bun mu kupwe nu i yege asin mu nu lbwaare atowepu mu ba wula towe yila mu i ba to. ²⁸ Yege ba man taale wu mu alibi mu nu o waa nu o dagaa lewu, nu ba yege nu Obilisa Paleti mo mu. ²⁹ Ba maa waa umu nu lbwaare atowepu ba wula kyuroo yila lu mu su lwe mu, ba kpligaa mu lu oyu laasa mu su naa waa kakyan to. ³⁰ Amaa lbwaare kyini mu lu lewu to ba nkpa to. ³¹ Nu nke gaalaagaa mu to mu, o lee mu n-yu kaapu bamu nu maa bamu ba daa bee nate lu Galile bee kpee Gyerusalem mu. Bamu i gye mu kuwu kyini kesintin agyipu bee sa Gyiwu abi.

³² “Nu an towe fale asin danbirasa mu nu lbwaare da mu kokolo su sa ane naana ana mu sa fane. ³³ Kanin asin manja nu lbwaare yege nu i ba to sa ane, mu nu an gye bamu-bii ana mu, kpali fee lbwaare kyini Yesu lu lewu to su. Fee kanan mu nu ba kyuroo waa Dawidi olun nyosapu mu to ye,

‘Ndaga n lee kaapu fee

fu i gye mi-bii.’

³⁴ Kikyini mu nu lbwaare kyini Yesu lu kelewu to mu, nu o mee ye o gyoo kakaaku ku mu, lbwaare

towe umu asin gbaa ye,
'N biti n waa fane kusee sa fane ato kyurekyure
fee kanan mu nu n da me kokolo su towe
Dawidi mu'.

³⁵ Nu Dawidi towe lbwaare ye,
'Fu mee yegge ke fu Okyurekyurepu mu o gyoo
nyita'.

³⁶ "Asin numu man gye Dawidi asin, lu fee o
nate lbwaare kebiti su, mu saja mu nu o kyina,
nu o wu, nu ba pula mu naa tii mu naana ana
su nu mu n-yu i gyoo. ³⁷ Amaa Omu nu lbwaare
kyini mu lu lewu to mu bure man gyoo.

³⁸ "Kanan su me birisa ana Gyiwu abi, lu Yesu
kitu to su nu an towe alibi kita kee asin an sa
fane fale. ³⁹ Nu oku man bu to o taale gyii lu
Mosesi nbara mu kpini su, amaa okumaa mu nu
o koolle Yesu gyii bure, ee biti o gyii lu. ⁴⁰ Imu
su fan ku su danbirasa ke asin mu nu lbwaare
atowepu ba towe yila mu, i man ba fane su. Asin
mu i gye ye,

⁴¹ 'Fane ahin-sin wuya ana,
ii biti i waa fane kiyar fee kanan mu nu n
biti n moo fane.

Lu fee fane saja numu to n biti n waa kuto ku
nu oku kan ba towe gbaa, fan mee ye fan
koolle mu gyii'."

⁴² Poo lu maa Banabasi ba maa lu Gyiwu abi
kabwaare-kule ogyanekpa to mu, nu asa mu ba
towe bamu ye ba bila bwii ba kake futesa ake,
ke ba ba towe bamu asin numu tii su. ⁴³ Saja
mu nu asa mu ba lu ogyanekpa nu ba yaase to
mu, Gyiwu abi mu gaalaagaa, ye bamu nu ba
man gye Gyiwu abi, nu ba kyeege bamu nfeere

ba Gyiwu abi kabwaare-sunkpa tɔ mɔ, ba buu Pɔɔli maa Banabasi. Nu ba waa asa mɔ ɔlun tɔ tɔwe bamɔ ye ba kyina lbwaare kabwaala mɔ tɔ.

⁴⁴ Nu kake fɔtɛsa pɔpwe mɔ maa fɔɔ mɔ, kade mɔ tɔ asa kɪbaafɔn mɔ nu ba kpee mɔ ɪ kyɔ gaa nu ba naa gyanɛ ba nu abwaaresɪn. ⁴⁵ Amaa Gyiwu abɪlɪsa ba maa wu asa damante ba maa nu Banabasi maa Pɔɔli abwaaresɪn mɔ, ba nye bamɔ kayɪ basa yege beɛ tɔwe nbusaa asɪn bee nyita asɪn mɔ nu beɛ tɔwe mɔ.

⁴⁶ Pɔɔli maa Banabasi ba yɪle kɪnyɪn tɔ tɔwe bamɔ ye, “Fane Gyiwu abi nu ɪ dagaa fɛɛ a maa gyankpaa tɔwe abwaaresɪn sa pɔyɪ. Amaa fan maa man kɔɔle ɪmɔ gyii nu fan kɪ fane n-yɪ fɛɛ fan man dagaa sa nkpa kakpaa mɔ, an biti a taa asɪn mɔ naa sa bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi. ⁴⁷ Imɔ nu ɔnyɪrɪpe lbwaare mɔ sa kɔnɔ tɔwe ye,

‘N taa fane waa bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi mɔ fɪtɪla.

Ke fan taa kamɔlɪge mɔ naa sa asa dulinyaa katɪn kɔmaa’.

⁴⁸ “Nu bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi mɔ ba maa nu fale mɔ, ɪ waa bamɔ ɔkɔn gaa, nu ba taa bunyaa sa lbwaare asɪn mɔ. Nu bamɔ nu lbwaare leɛ bamɔ fɛɛ ba ba nye nkpa kakpaa mɔ ba kɔɔle gyii.”

⁴⁹ Imɔ sɔ lbwaare asɪn mɔ ɪ yelɪge kanɪn ɔsɔwɔle maɲa sɔ kpini. ⁵⁰ Nu Gyiwu abi ba fun waa akyɪ mɔ nu ba sɪle lbwaare nu ba sɔ beereɛ, ye anyɪn mɔ nu ba gye Antiyoki kade mɔ tɔ agyankpaapu. Nu bamɔ kpini ba kɔsɔ

yile Pooli maa Banabasi su bee nyanla bamu, nu ba gya bamu lu kanin ofuli mana su. ⁵¹ Nu Pooli maa Banabasi ba kpikpaa bamu ayaa ise, nu ba waa bamu ahee. Nu ba lu tuto kpee Ikonyum kade mu to. ⁵² Yesu abulapu mu nu ba bu Antiyoki tuto mu kpini ba nye kensi-gyii gaa. Nu Kayaayu Kyirekyire mu bola bamu.

14

*Pooli maa Banabasi ba
waa asin kyinkyinsa
Ikonyum kade to*

¹ Fee kanan mu nu Pooli maa Banabasi ba wola bee waa mu, ba kpee Ikonyum Gyiwu abi kabwaare-kole ogyanekpa. Nu ba towe abwaaresin mu, nu i yege nu Gyiwu abi ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu gaalaagaa ba koolé gyii. ² Amaa Gyiwu abi mu nu ba man koolé asin mu gyii mu, ba fun waa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu, nyita bamu nfere nu ba nye nfere libi lu Pooli maa Banabasi su. ³ Pooli maa Banabasi ba gyii nke gberée tuto. Ba yile kunyin to bee towe Jnyiripe mu kabwaala asin. Nu ngbaa mu yile bamu kamaa nu ba waa asin kyinkyinsa ye isinkaala. ⁴ Nu i yege nu kade mu to asa mu ba barige to ntun nnyo, aku ba buu Gyiwu abi nu aku moo ba buu Yesu asunpu mu. ⁵ Sana mana mu, bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu aku ye Gyiwu abi, taa tii bamu agyankpaapu su mu ba waa kono kulon fee ba tooro bamu ke ba tui bamu abuu moo. ⁶ Amaa Pooli maa Banabasi ba maa bu bamu nfere mu, nu ba sile kpee Lisitira ye Debe nde ye nde-bii mu nu i bu

Likoniya osuwule su kpini. ⁷ Tutu nu ba kyaga su towe asin danbirasa mu.

Boobi kv nye alanfiya

⁸ Onyin kv te Lisitira tutu nu ba kuvge mu ayaa ye abaa wusa wuya ana, nu o man nate kakaaku. ⁹ O te tutu ee nu Pooli maa towe. Nu Pooli kv mu kyimm wu fee onyin mu su kikole-gyii, nu o taale nye alanfiya. ¹⁰ Nu Pooli punte ye, “Kusu yile fu ayaa su.” Tutu nu onyin mu fugi yile mu ayaa su nu o piili o naa.

¹¹ Sakyu mu maa wu kutu mu nu Pooli waa mu, ba kuusi Likoniya katowe to ye, “Ane idakpa mu ba biliji asa ba ane ase.” ¹² Nu ba sa Banabasi kitu ye Sewu, nu ba sa Pooli gbaa kitu ye Hemesi lu fee mu i gye asin mu otowepu. ¹³ Nu odakpa Sewu oseepu obu yile kade mu ukaa su. Nu kumu oseepu taa unaa-nyin ye ntutule ba kade mu kewusunu, lu fee maa sakyu mu bee biti ba waa kolonjo sa Krisito asunpu mu.

¹⁴ Amaa ba maa nu kanin mu, ba kuta bamu ato bunsa kyate sile loo sakyu mu to, bee kuusi ye, ¹⁵ “Anyin, mine nu fen waa fale? Ane gbaa ane an gye asa nin fee fane fale. An su asin danbirasa mu an biya fane nin. An towe fane ye fan lee fane n-yu lu ato gyaga su, ke fan bwii ba lbwaare mu nu o te nkpa kakpaa to mu ase. Mu i tub susu ye kase ye opu ye ato mu nu i bu umu kpini to mu. ¹⁶ Didaa mu, lbwaare lee mu ansi yege nu dulinyaa to asa kpini ba nate waa bamu gbaa-gbaa bamu nkolo biti. ¹⁷ Amaa lbwaare waa adanbirasa kaapu asa fee maa bu to, fee maa sa bulayi nu ato duusa a waa sana

kyeekyee to. Nu ee sa fane agyito kikyoo nu ee yege fane ansi i gyii." ¹⁸ Halu ba maa towe unumu kamaa gbaa mu, i waa olon poyi nu ba taale gya sakyoo mu ye ba man waa kolonoo mu.

¹⁹ Tuto mu Gyiwu abi mu nu ba lu Antiyoki ye Ikoniyum mu ba ba towe kyeenge sakyoo mu nfeere. Nu ba tub Pooi abuu waa nfeere fee o wu nin, nu ba kpu mu lu kade mu to. ²⁰ Amaa sana mu nu akoolo-gyipu mu ba ba kyaaboo Pooi mu, o kusu nu o bwii kpee kade mu to. Imu lukaake mu Pooi maa Banabasi ba lu tuto kpee Debe.

*Banabasi maa Pooi
kibwii kpee Antiyoki,
Siriya osuwule su*

²¹ Nu ba towe asin danbirasa mu Debe kade to, nu i yege asa kikyoo ba be buu Yesu. Nu ba bwii kpee Lisitira ye Ikoniyum nde ye Antiyoki mu nu ki bu Pisidiya osuwule su mu. ²² Ba towe waa Yesu abulapoo mu, waa bamu olon to fee ba yile kikoole-gyii to, nu o bila towe ye, poyi ke ba nye lbwaare kuwura-gyii mu to loo mu, i dagaa ba maa gyii aworoo. ²³ Krisito abi kubu kumaa to mu, ba lee abulsa sa bamu. Nu ba nmina konoo kole kabwaare kole taa bamu waa Onyiripe mu nu ba kooole mu gyii mu abaa to. ²⁴ Imu kamaa to mu, ba bola lu Pisidiya osuwule su taa ba fob Panfiliya osuwule su. ²⁵ Nu ba towe asin danbirasa mu Pega kade to kyaga su kpee Ataliya kade to.

²⁶ Ba lu Ataliya bola nkyu su kpee Antiyoki mu nu ki bu Siriya. Antiyoki tuto nu Krisito abi kubu mu ba wola kole kabwaare-kole taa bamu waa

Ibwaare kɔbaa to, fee o bwaala bamu ke ba taale waa kusun mu nu ba waa lowe fale.

²⁷ Saɔa mu nu ba fuɔ Antiyoki mu, ba tu Krisito abi kubu mu ba sare katun kulun. Nu ba towe bamu kutu mu nu Ibwaare bola bamu su waa, ye kanan mu nu o bugi okpa sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi, nu ba koolɛ Yesu asun danbirasa mu gyii mu. ²⁸ Nu Pɔɔli maa Banabasi ba kyina Yesu abɔlapu mu ase kyereɛɛ.

15

*Krisito akoolɛ-gyipu ye
Mosesi nbara mu kibuu*

¹ Amaa asa aku ba lu Gyudeya ba Antiyoki, nu ba ba bee kaapu akoolɛ-gyipu mu ye, nu ba kan man tin bamu iduu fee kanan mu nu Mosesi nbara i kaapu mu, ba mee ye ba nye kamolige.

² Nu unumu i yege nu bute ye kamoolɛ-gyii ki ba Pɔɔli maa Banabasi ye asa mu nsana. Imu su ba lee Pɔɔli maa Banabasi ye akoolɛ-gyipu mu aku fee ba kpee Gyerusalem naa wu Krisito asunpu ye abɔlsa lu kamoolɛ-gyii mu su. ³ Nu Krisito abi kubu mu ba lee bamu okpa. Ba maa kpee mu ba bola lu Fonesiya ye Samariya. Yege bee towe bamu kanan mu nu bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu ba koolɛ Krisito gyii mu. Nu i waa akoolɛ-gyipu mu nu ba bu tutu mu okon. ⁴ Saɔa mu nu ba fuɔ Gyerusalem mu, Krisito abi kubu ye Krisito asunpu ye kubu mu bamu abɔlsa mu ba waa bamu nsa-nsa. Nu Pɔɔli maa Banabasi ba lee towe bamu kutu kumaa mu nu Ibwaare bola bamu su waa mu.

⁵ Amaa Farasii kubu mu to akoolɛ-gyipu mu aku ba kusu yile to ye, "I dagaa fee bamu nu

ba man gye Gyiwu abi, nu ba kɔɔle Krisito gyii mɔ, ba maa tɔŋe iduu fɛɛ kanan mɔ nu Mosesi nbara mɔ ɪ kaapu tɔ mɔ.”

⁶ Kanɪn sɔ Krisito asunpu mɔ ye abɪlsa mɔ ba gyanɛ ke ba taa ɪmɔ nfeere. ⁷ Ba maa kyɪna asɪn mɔ sɔ gyii abaa ɪmɔre kyɛereɛ mɔ, Pita kɔsɔ yɪle tɔwe bamɔ ye, “Mɛ daa ana ye mi-supu ana, fan nyi fɛɛ nsu nkɔ tɔ mɔ, Ibwaare maa lɛɛ mɛ lu fanɛ tɔ ye n tɔwe asɪn danbirasa mɔ sa bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi mɔ ba nu ke ba kɔɔle gyii. ⁸ Nu Ibwaare mɔ nu o nyi nyɪmɪsa kɔkɔɔ tɔ asɪn mɔ, waa nu ɪ kaapu fɛɛ o kɔɔle bamɔ, fɛɛ o maa sa bamɔ Kayaayu Kyɪrekyɪre fɛɛ kanan mɔ nu o sa anɛ gbaa anɛ mɔ. ⁹ Nu Ibwaare man sɔ nbarɪge tɔ ye anaa bamɔ nsana tɔ. Lu fɛɛ, lu bamɔ kɪkɔɔle-gyii sɔ o loŋɔ bamɔ nkɔɔ tɔ. ¹⁰ Imɔ sɔ mɪnɛ ɪ waa nu fen bitɪ fan tɔɔ Ibwaare tɔ kɪ, nu fen taa ɪsɪla budusa fen sɪla Yesu abupu mɔ nu anɛ ye anɛ naana ana gbaa an man taale sɪla? ¹¹ An kɔɔle gyii fɛɛ, lu anɛ-Nyɪrɪpe Yesu kabwaala mɔ sɔ nu Ibwaare mɔlɪge anɛ fɛɛ kanan mɔ nu bamɔ gbaa bamɔ ba nyɛ mɔ.”

¹² Nu asa mɔ nu ba sare tɔtɔ mɔ kpini ba laato bee nu Banabasi ye Pɔɔli ba maa tɔwe ɪsɪnkaala ye asɪn kyɪnkyɪnsa mɔ nu Ibwaare bɔla bamɔ sɔ waa bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi mɔ tɔ. ¹³ Ba maa tɔwe lɔwe mɔ, Gyemisi kɔsɔ tɔwe ye, “Mɛ-daa ana ye mi-supu ana, fan nu mɛ asɛ. ¹⁴ Simon Pita tɔwe kanan mɔ nu Ibwaare gyankpaa waa, nu o lɛɛ kaapu fɛɛ ee bitɪ bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi gbaa, nu o lɛɛ bamɔ tɔ akɔ bilɪnɪ mɔ lɛɛ. ¹⁵ Imɔ sɔ asɪn

nɔmɔ ye lbwaare atɔwɛpɔ Asɔnkɔyan yɔlasa mɔ ɪ waa kɔkɔlɔn. ¹⁶ Asɔn mɔ ɪ gye fɛɛ lbwaare ye, 'Inɔmɔ kamaa n biti n bwii ke n pɔyɪ Dawidi kɔkpaara mɔ nu kɪ lu tɪye mɔ.

N biti n lɔŋɔ-lɔŋɔ umɔ atɔ nyitasa mɔ ke n bwii kɔsaa kɔmɔ yɔlɛ.

¹⁷ Ke asa mɔ nu ba san mɔ ye bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi,

nu mɛ, ɔnyɪrɪpɛ lbwaare kɪtu kɪ gyan bamɔ sɔ mɔ, ke ba kɪ biti mɛ.

¹⁸ Mɛ, ɔnyɪrɪpɛ lbwaare mɔ nu n wɔla lɛɛ inɔmɔ kaapɔ lu koo dɪdaa mɔ, ɪ tɔwɛ kanɪn.'

¹⁹ "Kanɪn sɔ mɛ asɔn mɔ nu n sɔ n tɔwɛ ɪ gye fɛɛ, an man nyan bamɔ nu ba man gye Gyiwu abi nu ba kyɛɛgɛ ba lbwaare ase mɔ. ²⁰ Amaa ɪ dagaa a maa kyɔrɔɔ ɔwɔlɛ naa tɔwɛ bamɔ ye, ba lɛɛ ɪdakpa agyɪtɔ kigyɪi ye kagyɪ abɛɛ kanyɪn-biti. Ke ba man gyɪi atɔbwaaya mɔ nu ba man tɪn bamɔ amu nu ba wu abɛɛ nkalan. ²¹ Nu koo dɪdaa mɔ, ba wɔla bɛɛ kaapɔ Mosesi nbara mɔ ndɛ kɔmaa tɔ, nu bɛɛ kalɛ umɔ Gyiwu abi kabwaare-kulɛ ɪgyanɛkpa kake fɔutɛsa kɔmaa."

*ɔwɔlɛ naa sa akɔɔlɛ-gyɪpu
mɔ nu ba man gye
Gyiwu abi mɔ*

²² Tutɔ nu Krisito asunpu mɔ ye abɔlɪsa mɔ ye Krisito abi kɔbɔ mɔ kpini ba tɔwɛ kyula ye, ba lɛɛ bamɔ tɔ anyɪn akɔ, ke ba sun ba maa Pɔɔli ye Banabasi ke ba kpee Antiyoki. Nu ba lɛɛ Gyudasi mɔ nu bɛɛ tɪ mɔ Basabasi ye Silasi. Bamɔ anyɔ ba gye Krisito abi agyankpaapɔ mɔ akɔ. ²³ Nu

ba taa fale owule numu waa bamu abaa to. Nu ba kyurɔɔ owule mu fale.

“I gye ane Krisito asunpu ye abulisa ye Krisito abi mu kpini.

“An kyurɔɔ owule numu an sa fane mu nu fan man gye Gyiwu abi mu.

“Nu fan kɔɔle Yesu gyii mu, nu fan bu Antiyoki ye Siriya ye Sisiliya mu kpini.

“Ane fane birisa ana an fwaala fane.

²⁴ “An nu fee ane to asa aku ba ba fane ase, ba su asin aku ba nyan fane, yegɛ bee nyita fane nfeere. Yegɛ an man sa bamu okpa fee ba waa kanin, nu an man nyi bamu su. ²⁵ Imu su ane kpini a towe kyula fee a lee asa aku ke ba maa ane kyemune ana Banabasi maa Pɔɔli, an sun bamu ba fane ase. ²⁶ Bamu i gye asa mu nu ba taga apu lu Onyiripe Yesu Krisito kitu to su. ²⁷ Kanin su an bila sun Gyudasi maa Silasi fane ase an tii su. Ke ba naa taa bamu kɔɔ to towe asin mu nu an kyurɔɔ mu. ²⁸ Nu imu nu i burɔn sa ane ye Kayaayu Kyirekyire mu i gye fee, a mee biti fee a taa kasula budusa ku sula fane tii su, lu imu nu an biti an towe fane fale. ²⁹ Imu i gye ye fan lee fane n-yu lu agyito mu nu ba taa lonɔ sa idakpa ye atɔbwaaya nkalan ye atɔbwaaya mu nu ba man tin bamu amu nu ba wu mu, ke fan bila lee fane n-yu lu kagyɛ abee kanyin-biti to. Ii biti i waa odan sa fane fee fan maa lee fane n-yu lu unumu to.

“An kala fane.”

³⁰ Nu ba lee bamu, nu ba sun bamu okpa. Nu nbɔɔ mu ba maa naa fuɔ Antiyoki mu, ba tu Krisito abi mu sare, nu ba lee owule mu sa bamu.

³¹ Ba maa kale owule mu, katowe waa nkyeto

asin mu, i yege nu bamu ansi i gyii. ³² Gyudasi maa Silasi mu nu ba gye lbwaaɛ atowepu mu ba towe waa Krisito abi kubu mu olon to. ³³ Nu ba maa gyii nke nku bamu ase mu, ba lee bamu okpa kayi yuuli to. Nu ba bwii naa fuu bamu nu ba sun bamu mu ase. ³⁴ (Amaa Silasi waa mu nfeere fee o sii kyina toto. Nu Gyudasi nkun bwii kpee Gyerusalem). ³⁵ Amaa Pooli maa Banabasi ba sii Antiyoki. Nu ba maa asa gaalaagaa bee towe bee kaapu Onyirpe asin mu.

*Pooli maa Banabasi
ba barige abaa*

³⁶ Imu kamaa to mu, Pooli towe Banabasi ye, “Yege a bwii kpee naa boo Krisito abi mu nu ba bu nde-nde su mu, katun mu nu an wula towe Onyirpe asin mu. Ke a kpee naa wu kanan mu nu ba du.” ³⁷ Nu Banabasi ii biti fee o taa Gyon mu nu bee ti ye Maki mu o tii bamu su. ³⁸ Amaa Pooli man kyula fee ba taa Maki buu bamu n-yu. Lu fee o lee mu n-yu lu bamu to saja mu nu ba bu Panfiliya bee waa kusun mu, nu o lu bamu ase. ³⁹ Inumu i yege nu bute tiye Pooli maa Banabasi nsana, nu ba barige to. Nu Banabasi taa Maki buu mu n-yu bola nkyu su kpee Sipuru. ⁴⁰ Amaa Pooli bure taa Silasi tii mu n-yu su, nu Krisito abi mu ba kule Onyirpe fee o bwaala bamu, nu ba kyun. ⁴¹ Nu ba bola lu Siriya ye Silisiya nu ba waa Krisito abi kubu-kubu mu olon to.

16

*Pooli maa Silasi ba taa
Timoti tii bamu kanate su*

¹ Nɔ Pɔɔli maa Silasi ba ba Debe, nɔ ba lu tɔtɔ kpee Lisitira. Tɔtɔ maa nɔ ba wu Yesu obuupu kɔ mɔ nɔ bɛɛ tɔ mɔ ye Timoti. Nɔ mu-nyi gye Gyiwu obii mɔ nɔ ɔ kɔɔle Krisito gyii, amaa mɔ-se bɛɛ gye Giriki obii nɔn. ² Krisito akɔɔle-gyipu mɔ nɔ ba bɔ Lisitira ye Ikoniyum mɔ, ba tɔwe Timoti n-yɔ sɔ asɔn danbirasa. ³ Imɔ sɔ Pɔɔli ii biti fɛɛ ɔ taa Timoti buu mɔ n-yɔ kpee ɔkpa. Nɔ Gyiwu abi mɔ nɔ ba bɔ tɔtɔ mɔ sɔ mɔ, ɔ tɔn Timoti oduu, lu fɛɛ bamɔ kpini be nyi fɛɛ Timoti mɔ-se maa gye Giriki obii nɔn. ⁴ Ba maa naa nde sɔ mɔ, bɛɛ kaapɔ bamɔ kɔnɔsa mɔ nɔ Krisito asunpu mɔ ye abɔlisa mɔ nɔ ba bɔ Gyerusalem ba sa bamɔ fɛɛ ɔsa kɔmaa o buu umɔ. ⁵ Imɔ sɔ Krisito abi ba nye ɔlɔn kɔkɔɔle-gyii tɔ, yege kake kɔmaa bɛɛ nye akyɔ bee tii sɔ.

*Pɔɔli kilɛkaapɔ lu
ɔnyɔn kɔ maa tɔ mɔ
lu Masedoniya kɔ sɔ*

⁶ Nɔ Pɔɔli maa mɔ birisa ana ba bɔla Firigiya maa Galati ifuli sɔ kyɔn, lu fɛɛ Kayaayu Kyɛkyɛ mɔ man sa bamɔ ɔkpa fɛɛ ba tɔwe abwaaresɔn Asiya ɔsɔwɔle sɔ. ⁷ Saɔa mɔ nɔ ba fɔb Misiya ngyanɛ mɔ, ba kpan bamɔ n-yɔ fɛɛ ba faa loo Bitiniya, amaa Yesu Kayaayu mɔ man sa bamɔ ɔkpa. ⁸ Imɔ sɔ ba lu Misiya kpee Trowa kade tɔ. ⁹ Imɔ kagyanbwe mɔ, Pɔɔli nye ansi sɔ kilɛkaapɔ. O wu Masedoniya ɔnyɔn kɔ maa yile ɛɛ kɔle mɔ ye, “Faa ba Masedoniya, ba kye ane tɔ.” ¹⁰ Saɔa mɔ nɔ Pɔɔli wu ansi sɔ kilɛkaapɔ mɔ, opula maɔa tɔ nɔ an kɔla ane n-yɔ an biti a kpee Masedoniya. Lu fɛɛ an kɔɔle kyula fɛɛ

Ɔnyirɛ Ibwaare ɪ tɪ anɛ yɛ a naa tɔwɛ asɪn danbirasa mɔ sa bamɔ.

Lidiya ɪ kɔɔlɛ Ɔnyirɛ gyii Filipi kade tɔ

¹¹ An lu Trowa kyɪna nkyu sɔ yii sɔ kpee Samotiri. Imɔ lukaake mɔ, nu an fɔv Neyapoli.

¹² Nu an lu tɔtɔ kyaga sɔ nate kpee Filipi mɔ nu kɪ gyɛ Masedoniya kabaafɔn kɔ kade lala, nu tɔtɔ bɔ Roma abi kase. An gyii tɔtɔ nke nkɔ.

¹³ Nu kake fɔvtesa ake mɔ an lu kade mɔ tɔ kpee ɔlukaa. An waa nfɛere fɛɛ an biti an wu kabwaare-kule opula. A maa wu kɔkɔ mɔ, an kyɪna piili an tɔwɛ an sa akyɪ mɔ nu ba ba gyaɲɛ tɔtɔ mɔ. ¹⁴ Akyɪ mɔ nu bee nu asɪn mɔ bɛɛ tɪ bamɔ tɔ ɔkɔ yɛ Lidiya, nu ɔ gyɛ ataa kirɪman-kyu ɔfɛpɔ nu ɔ lu Tatira kade lala tɔ nu ɔ sɪlɛ Ibwaare. Nu Ɔnyirɛ mɔ bugi mɔ kɔkɔlɔ tɔ, nu ɔ kɔɔlɛ Pɔɔli asɪn mɔ gyii. ¹⁵ Saɲa mɔ nu an gyee maa mɔ kɪkpaara sɔ abi kpini Ibwaare kekyugyee mɔ, ɔ tɪ anɛ ba mɔ ayɛ. Nu ɔ tɔwɛ anɛ yɛ, “Nu fan kɪ mɛ fɛɛ n kɔɔlɛ Ɔnyirɛ mɔ gyii bɪrɛ, fan ba kyɪna mɛ kɪkpaara sɔ.” Nu ɔ dan mata sɔ halɪ an kyula naa kyɪna mɔ ase.

Ba tii Pɔɔli maa Silasi obu

¹⁶ Kakaakɔ an maa kpee kabwaare-kule opula mɔ, an gyaɲa kɪnye kibite mɔ nu ɔ sɔ kabwɪ libi. Nu ɛɛ kpali ee wu asɪn mɔ nu ii biti ɪ ba, yɛgɛ ɛɛ nyɛ afulee gaa ɛɛ sa mɔ wuya ana.

¹⁷ Nu kebii kyɪsa-bi numɔ buu anaa Pɔɔli, yɛgɛ ee kuusi ɛɛ tɔwɛ yɛ, “Asa anumɔ ba gyɛ Ibwaare lala mɔ nu ɔ bɔ sɔsɔ mɔ ayaafɔlɛ. Nu bɛɛ tɔwɛ fanɛ ɔkpa mɔ nu fen biti fan bɔla sɔ nyɛ

kamolige.” 18 O maa su ee towe asin numu kake kumaa. Amaa kamaa to mu kibite mu asin mu i fii Pooli, nu o bilinji towe kabwu libi mu ye, “N towe fu ye, lu Yesu Krisito kitu to su mu, lu mu to.” Nu opula to nu kabwu libi mu lu mu to.

19 Amaa saja mu nu kebii kyusa-bi mu wuya ana, ba wu fee ba man bila ba su tamaa mu nu ba nye afulee lu mu su mu, umu su ba kitta Pooli maa Silasi nu ba bite bamu kpee asin ogyikpa alonpu mu ansi to. 20 Nu ba taa bamu ba asin agyipu abulisa ase nu ba towe ye, “Anyin anumu ba gye Gyiwu abi nun nu bee biti ba boyi ane kade, 21 yege bee kaapu ane ato pupwe mu nu i man dagaa ane Roma abi fee a buu abee a waa.”

22 Nu sakyɔ mu nyanje to ba tii Pooli maa Silasi waa to, nu asin agyipu mu ba sa okpa fee ba bugi bamu ikaale mu ke ba tije bamu. 23 Saja mu nu ba tije bamu lwe mu, ba taa bamu naa tii obu. Nu ba sa omu nu ee kun obu mu su kono ye, o ku bamu su danbirasa. 24 Ba maa sa mu kono lwe mu, o taa bamu naa tii nsana to obu mu to, taa agbeeleebi nmina bamu ayaa kyaga kigbilin.

Obu okunpu mu koolle Jnyiripe gyii

25 Amaa kiyiridi nsana mu, Pooli maa Silasi bee kole kabwaare-kole yege bee bu ulon bee yin lbwaare, yege bamu nu ba tii obu mu gbaa bee nu bamu ase. 26 Nu opula mana to nu kase ki gyinyen nu obu mu gyinyen naa lu halu kumu kase. Nu saja mana to obu mu uponu i tigi nu agbeeleebi mu nu ba taa nmina bamu okumaa mu i saje. 27 Saja mu nu obu tiipu okunpu kyinji

wu fɛɛ ɪpɔnɔ mɔ i tigi mɔ ɔ butɛ deebi lɛɛ nu ee bitɪ fɛɛ ɔ mɔɔ mɔ n-yu, o nyi fɛɛ obu atiipu mɔ ba lu sɪlɛ nɪn. ²⁸ Amaa Pɔɔlɪ pɔntɛ mɔ sɔ yɛ, “Man waa fɔ n-yu sehn, anɛ kpini a bɔ tɔ.”

²⁹ Nu okunpu mɔ bitɪ fitɪla, sɪlɛ taa kufuu yɛ kɪkyɪkya ba tɪyɛ Pɔɔlɪ maa Silasi ayaa tɔ. ³⁰ Nu ɔ lɛɛ bamɔ ba kewu taase bamɔ yɛ, “Anyɪn, mɪnɛ ɪ dagaa n waa kɛ n nyɛ kamɔlɪgɛ?”

³¹ Nu ba lɛɛ kɔnɔ yɛ, “Kɔɔlɛ ɔnyɪrɪpɛ Yesu gyii kɛ faa fɔ kɪkpaara sɔ abi fan nyɛ kamɔlɪgɛ.”

³² Nu ba tɔwɛ ɔnyɪrɪpɛ mɔ asɪn sa mɔ yɛ bamɔ nu ba bɔ mɔ kɪkpaara sɔ kpini. ³³ Kanɪn kagyanbwe saɲa maɲa tɔ nu okunpu mɔ taa Pɔɔlɪ maa Silasi lu naa nyɛɛ bamɔ ɪɔ. Nu kanɪn opula maɲa tɔ nu ba gyɛɛ maa mɔ kɪkpaara sɔ abi kpini ɪbwaare kekyugyɛɛ. ³⁴ Tɔtɔ nu obu atiipu okunpu mɔ taa bamɔ kpɛɛ mɔ kɪkpaara sɔ naa dɪɲa agyitɔ sa bamɔ. Nu maa mɔ kɪkpaara sɔ abi kpini ansi i gyii lu ba maa kɔɔlɛ ɪbwaare gyii mɔ sɔ.

*Ba yɛgɛ Pɔɔlɪ maa Silasi
lu obu tiisa mɔ tɔ*

³⁵ Amaa ɪ maa ba ɲmanɛ tɔ mɔ, asɪn agyipu mɔ ba sun Apurusi yɛ ba naa tɔwɛ okunpu mɔ yɛ, “O tigi anyɪn mɔ kɛ ba natɛ.” ³⁶ Nu okunpu mɔ tɔwɛ Pɔɔlɪ yɛ, “Asɪn agyipu mɔ ba sa kɔnɔ yɛ, n tigi faa Silasi. Imɔ sɔ fɛn taalɛ natɛ kayɪ yuuli tɔ.”

³⁷ Amaa nu Pɔɔlɪ tɔwɛ Apurusi mɔ yɛ, “Ba kɪtaa anɛ ba man gyii anɛ asɪn nu ba dayɪ anɛ sakyɔ tɔ, yɛgɛ an gyɛ Roma abi nu ba kɪtaa anɛ tii. Nu beɛ bitɪ ba lɛɛ anɛ lu nfu asiri tɔ? Ayɛɛ!

Kanin su yege bamu gbaa-gbaa bamu ba ba lee ane.”

³⁸ Nu Apurusi mu ba kpee naa towe asin agyipu mu. Nu ba maa nu fee Pooli maa Silasi ba gye Roma abi mu, kufuu ki kitaa bamu. ³⁹ Imu su asin agyipu mu ba ba kitaa bamu ayaa to. Nu ba lee bamu lu obu tiisa mu to, kole bamu ye ba lu kade mu to. ⁴⁰ Nu Pooli maa Silasi ba maa lu obu tiisa mu to mu, ba kpee Lidiya kikaara su. Tuto nu ba naa tu Krisito abi mu, nu ba towe waa bamu. Nu ba lu tuto kyon.

17

Pooli towe abwaaresin Tesalonika

¹ Sana mu nu Pooli maa Silasi ba bola lu Amfipolisi ye Apoloniya nde to mu, ba naa fuu Tesalonika kade to, katun mu nu Gyiwu abi kabwaare-kole ogyanekpa bu mu. ² Fee kanan mu nu o wola ee waa mu, Pooli kpee ogyanekpa mu to. Nu o towe abwaaresin sa bamu nke futesa ake kanin lu isa. ³ Pooli lee kaapu to fee, “I dagaa fee Omu nu lbwaare Wola lee mu o gyii awurfo, ke o wu ke o bila kyini.” Nu o towe bamu ye, “Yesu mu nu n towe fane mu asin fale i gye Omu nu lbwaare Wola lee mu.” ⁴ Gyiwu abi mu aku ye Giriki abi mu nu ba sile lbwaare mu, ye akyu mu nu ba su beeree kade mu to mu kpini ba kole Pooli asin mu kyula ye i gye kesintin nu ba buu bamu.

⁵ Amaa Gyiwu abi mu nu ba san mu ba nye kayu basa. Nu ba kpee kigya to naa biti asa gyaga. Nu ba be tii bamu n-yu su, nu ba piili bee

waa ulawu kade mu to. Nu ba kpala kpee Yasin aye ba naa bitu Pɔɔli maa Silasi, ke ba kita ba mu ba sakyɔ mu to. ⁶ Amaa ba maa man wu ba mu, ba kita Yasin maa Yesu akɔɔle-gyipu aku biya ba mu kade mu abulisa ansi to. Nu ba kuusi ye, “Ba numu i gye ba mu nu ba bilinɔa dulinyaa bee bun mu, ba ba nfiu. ⁷ Nu Yasin kɔɔle ba mu waa mu kɔkpaara su. Ba mu kpini ba foyi Owura lala Kasaro kɔnɔsa nbara, nu ba tɔwe ye Owura pupwe ku bu to nu bee tu mu ye Yesu.” ⁸ Sakyɔ mu ye kade abulisa mu ba maa nu fale asin mu, i tɔɔɔɔ ba mu gaa. ⁹ Nu ba yege Yasin maa mu tomaa ana ba ka afulee mu nu i dagaa, nu ba yege ba mu.

*Ba kpiya Pɔɔli maa Silasi
Bereya kade to*

¹⁰ Kanin kake maɔa kagyanbwe, nu Yesu akɔɔle-gyipu ba sun Pɔɔli maa Silasi kpee Bereya kade to. Ba maa fuɔ tuɔ to mu ba kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyanɛkpa. ¹¹ Asa mu nu ba bu Bereya mu nfeere i de kase i kyɔ ba mu nu ba bu Tesalonika. Lu fee ba taa ba mu nkɔɔ kpini kɔɔle asin mu yege bee bila bee ku Ibwaare Asunkyan yilasa mu to, kake kumaa bee ku ye kutɔ mu nu Pɔɔli tɔwe mu i bu to kanin. ¹² Kanin su Gyiwu abi damante ye Giriki akyu mu nu ba su beere ye anyin gaalagaa ba kɔɔle asin mu gyii.

¹³ Saɔa mu nu Gyiwu abi mu nu ba bu Tesalonika ba nu ye Pɔɔli bu Bereya ee tɔwe abwaaresin mu, ba ba tuɔ to, bee fun bee waa asa mu. ¹⁴ Nu Yesu akɔɔle-gyipu mu ba waa bilen taa Pɔɔli kpee kebunɔ, amaa Silasi maa Timoti ba sii

Bereya kade to. ¹⁵ Nu anyin mu nu ba sun Pɔɔli ɔkpa mu, ba sun mu ɔkpa kpee Antensi. Nu Pɔɔli kala bamu fee Silasi maa Timoti ba waa bilen ba tu mu Antensi.

*Pɔɔli tɔwe abwaaresin
Antensi ye Aropago*

¹⁶ Saɗa mu nu Pɔɔli gyoo Silasi maa Timoti Antensi mu, maa wu fee idakpa i bɔla kade mu to mu, nu i tɔɔɔɔ mu gaa. ¹⁷ Imu su saɗa kumaa mu nu o kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyanɛkpa mu, maa Gyiwu abi ye Giriki abi mu nu ba sile lbwaare mu bee gyii abwaaresin mu umɔɔɔɔ. Kanin su nu ee kpee kɔgya to kake kumaa yege maa asa bee gyii umɔɔɔɔ. ¹⁸ Nu Epikuriyan iwule anyipu kubu ye Sitoki iwule anyipu kubu bee piili bee gyii Pɔɔli umɔɔɔɔ. Mu katowe mu to mu, Pɔɔli i tɔwe asin danbirasa lu Yesu maa mu kiwu kyini asin. Nu bamu aku ba taase ye, “Mune nu nyimisa gyaga numu ii biti o kaapu?” Nu aku ba lee kɔno ye, “I du fee ee kaapu aku idakpa asin nin.” ¹⁹ Nu ba kita Pɔɔli taa mu kpee Aropago ɔgyanɛkpa abulisa ansi to. Nu ba taase mu ye, “Fu taale tɔwe ane kikaapu pupwe mu nu fu biya mu? ²⁰ Asin mu nu fu su fu biya ane mu i gye ane asu to asin pupwe. Imu su ba kaapu ane umu kase.” ²¹ Antensi abi ye afo mu nu ba bu kade mu to mu gaalaagaa ba mee waa sehn tii asin pupwe mu kunu su ye umu katowe su.

²² Imu su nu Pɔɔli kusu yile Aropago ngyanɛ mu to, tɔwe ye, “Antensi anyin, n wu fee ɔkpa kumaa su mu, kuto kumaa mu nu fen sun mu, fen su kensi payi fen sun mu. ²³ Lu fee n maa naa

kade mu to mu, n wu ato mu nu fen muja fen sun. Nu n wu saraga kaswu mu nu be kyuroo kumu su ye, IBWAARI MU NI AN MAN NYI MU MU LEE. Imu su omo nu fen sun, nu fen mee nyi mu mu, mu asin nu n biti n towe fane.

²⁴ “Ibwaare mu nu o tu dulinyaa ye kuto kumaa mu nu ki bu kumu to mu, mu i gye susu ye kase Onyirpe. O mee kyina kuto mu nu ba taa abaa poyi mu to. ²⁵ Kuto ku ki man bu to nu Ibwaare mee taale waa, nu i dagaa fee nyimisa o waa sa mu. Lu fee mu i sa nyimisa nkpa ye o foute ye kuto kumaa numu. ²⁶ O tu nyimisa kulon nu o bola mu su nu o tu ndendemande kpini, nu o yege nu ba kyina dulinyaa isowole mu su kpini. Ibwaare wala nmina yila opula mu nu asa ba kyina ye umu saja. ²⁷ Onyirpe Ibwaare waa umu nin, lu fee ee biti fee asa ba ku biti mu ke ba wu mu. Amaa yege o man bu kata ye ane to oku. ²⁸ Nu mu su nu an su nkpa, nu an taale an naa yege an bu to fale, fee kanan mu nu fane olon-buru ku towe ye, ‘Ane gbaa ane an gye mu-bii ana nin’.

²⁹ “Nu i gye kesintin fee ane i gye Ibwaare mu-bii ana bure mu, an man kan fe nfeere fee Ibwaare keduli du fee suwa abee gbiti abee kubuu nu nyimisa taale taa mu kanyaasin ye adawo poyi mu fee odakpa. ³⁰ Didaa mu Ibwaare man taa asa kimennyi waa sehn, amaa nbunbu o sa asa kpini konosa katun kumaa mu nu ba bu fee ba yege alibi kiwaa. ³¹ Lu fee o lee kake yila mu nu ee biti o bola onyin mu nu o wala lee mu ke o tale okumaa numu kesintin okpa su. O kyini kanun nyimisa manja lu lewu to, waa kanun

kaapu sa asa kpini ye unumu ii biti i waa.”

³² Ba maa nu Pɔɔli ase lu kelewu kyini asin mu, aku ba waa mu ahin-sin, nu aku moɔ ba towe mu ye, “An biti fee fu bwii towe ane kanin asin numu.” ³³ Nu Pɔɔli lu ogyanekpa mu.

³⁴ Nu anyin aku ba buu mu nu ba kooɛ Yesu gyii. Bamu aku atɔ i gye Diyonisi mu nu o gye Aropago kubu mu to oku, ye okyu mu nu bee tu mu ye Damarisi, ye asa mu aku.

18

Pɔɔli kpee Korinto kade to

¹ Inumu kamaa mu Pɔɔli lu Antensi kpee Korinto kade to. ² Tuto nu o naa tu Gyiwu obii ku mu nu bee tu mu ye Akwila, nu ba kooɛ mu Pontu kade to, maa mu-ka Prisila. Ba lu Itali ba Korinto i man pu kyeeɛɛ. Lu fee Owura lala Kiladiyo maa gya Gyiwu abi kpini lu Roma kade to mu su. Nu Pɔɔli kpee o naa ku bamu.

³ Lu fee maa bamu kpini ba gye tantɔ awaapu su mu, o kyina bamu ase nu maa bamu ba buga waa kusun. ⁴ Kake fɔɔtesa kumaa numu, Pɔɔli ii kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ogyanekpa, ee towe asin danbirasa mu ee sa Gyiwu abi ye Giriki abi kanan mu nu ba kooɛ gyii.

⁵ Saɲa mu nu Silasi maa Timoti ba lu Masedoniya ba mu ase Korinto mu, Pɔɔli nye saɲa sa abwaaresin kitowe, yege ee lee asin mu kesintin ee kaapu to ee sa Gyiwu abi mu ye Yesu i gye Omu nu lbwaare wola lee mu. ⁶ Amaa Gyiwu abi ba maa kina asin mu, nu ba saale mu. Nu o fwu mu abaa ye mu ayaa nu o ye, “Fane lewu i

bwii fane gbaa-gbaa fane amu su. Mee me bure i man gye me asin. Lu ndaga i su ii kpee mu, n biti n kpee bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu ase.”⁷ Imu su Pɔɔli lu Gyiwu abi kabwaare-kule ogyanekpa mu, nu o kpee onyin mu nu bee tu mu ye Titusi Gyusitu mu ase. O man gye Gyiwu obii, amaa ee sun lbwaare, nu mu kikaara ki man bu kata ye ogyanekpa mu.⁸ Kirisipu mu nu o gye ogyanekpa obilisa mu ye mu kikaara su abi kpini ba koolo Onyiripe Yesu gyii. Nu Korinto abi gaalaagaa mu nu ba nu abwaaresin mu ba koolo gyii, nu ba gye bamu lbwaare kekyugyee.

⁹ Kakaaku kagyanbwe nu Pɔɔli nye ansi su kilɛkaapu, nu Onyiripe towe mu ye, “Man waa kufuu, man laato, kyaga su towe.”¹⁰ N tii fu su, nu oku mee taale mata fu abee o waa fu kuto ku. Lu fee kade kinumu to asa gaalaagaa ba gye me lee.”¹¹ Imu su Pɔɔli kyina tuto kesu kulon ye kidiyɛ, ee kaapu abwaaresin ee sa bamu.

¹² Saɔa mu nu Galiyo gye Akiya kade okusɔpu mu, Gyiwu abi aku ba buga kusɔ naa tii Pɔɔli, taa mu kpee asin ogyikpa.¹³ Nu ba pwu mu fee, “Onyin numu u kaapu asa Kabwaare-sun ku mu nu umaa ane nbara mu i man gye kukulon.”

¹⁴ Saɔa mu nu Pɔɔli piili ye o towe mu, kade okusɔpu Galiyo towe Gyiwu abi mu nu bee pwu Pɔɔli mu ye, “I daa i gye alibi aku abee kuto mu nu ki man de okpa nun, naafɔɔ n daa nu fane ase.”¹⁵ Amaa i maa gye ntowe kitaase ye atu ye fane Gyiwu abi nbara fale bure, fane gbaa-gbaa fan naa gyii asin mu. Man gye me i gye kanin asin numu otalepu.”¹⁶ Nu o gya bamu lu asin ogyikpa mu.¹⁷ Nu ba kita Sotene mu nu o gye

Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyaŋekpa ɔbilisa m̄v, dayi mu asin ogyikpa ɔkuisupu Galiyo mu ansi t̄o. Amaa ɔ man t̄owe sehn.

*Pɔɔli naa ɔ naa lu Korinto
naa f̄v Antiyoki*

¹⁸ Nu Pɔɔli kyina akɔɔle-gyipu m̄v nu ba bu Korinto m̄v ase nke nku, nu ɔ lu bam̄v ase kpee Siriya. Maa lu tut̄o ee kpee m̄v, Prisila maa Akwila ba buu m̄v kpee. Pɔyi ke ba faa m̄v, Pɔɔli siye mu inyini Kenkera kade t̄o, f̄ee kanan m̄v nu ɔ b̄o ntan m̄v. ¹⁹ Ba maa f̄v Efeso m̄v, Pɔɔli yege Prisila maa Akwila, nu o kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyaŋekpa, ke maa Gyiwu abi ba naa gyii Yesu asin m̄v im̄ɔɔre. ²⁰ Ba maa kule m̄v ye ɔ kyina bam̄v ase nke nnyɔ ku m̄v, nu o kina. ²¹ Amaa maa kpee m̄v, ɔ da m̄v k̄okolo su t̄owe ye, “Nu lbwaare kan kyula, n biti n bwii ba.” Nu ɔ lu Efeso b̄ola nkyu su kyun.

²² Saŋa m̄v nu Pɔɔli naa dan Kasariya m̄v, ɔ naa fwaala Krisito abi kubu m̄v nu ki bu Gyerusalem m̄v. Nu ɔ kyaga su kpee Antiyoki. ²³ Pɔɔli maa gyii nke nku Antiyoki m̄v, ɔ lu tut̄o ɔ naa eɛ b̄o akɔɔle-gyipu m̄v su, nu o kpee Galati ye Firigiya yege eɛ t̄owe eɛ waa bam̄v ɔlon t̄o.

*Apolosi kpee Efeso ye
Korinto naa t̄owe
abwaaresin*

²⁴ Saŋa maa m̄v, Gyiwu ɔnyin m̄v nu b̄ee tu m̄v ye Apolosi nu ba kubge m̄v Alekisanda kade t̄o m̄v ba Efeso. ɔ gye ɔnyin m̄v nu ɔ su kinyi katowe t̄o, nu o nyi lbwaare Asinkyan ylasa m̄v danbirasa. ²⁵ Ba kaapu m̄v ɔnyiripe ɔkpa m̄v,

nu o yile kinyin to ee towe yegge ee kaapu lu Yesu su kyekyee su. Amaa Gyon kekyu gyee nkun nu o nyi. ²⁶ Prisila maa Akwila ba maa nu Apolosi maa towe Yesu asin Gyiwu abi kabwaare-kole ogyanekpa ye kinyin to mu, ba ti mu kpee bamu kikapara su, nu ba naa lee lbwaare okpa mu kaapu mu kyekyee su tii su.

²⁷ Sana mu nu Apolosi waa mu nfeere fee ee biti o kpee Akiya mu, akole-gyipu mu nu ba bu Efeso mu ba waa mu olon to. Nu ba kyurco owule naa sa akole-gyipu mu nu ba bu Akiya mu ye ba kole mu. Mu kikpe toto mu, i kye bamu nu lu lbwaare kabwaala mu su nu ba kole gyii mu to. ²⁸ Nu Apolosi yile kinyin to gyii biri Gyiwu abi mu saky to. O taa lbwaare Asinkyan yilasa mu kaapu bamu fee Yesu i gye Omu nu lbwaare wola lee mu.

19

Pooli abwaaresin katowe Efeso

¹ Sana mu nu Apolosi bu Korinto mu, Pooli taa kase su halu o ba fu Efeso. Toto nu o naa wu akole-gyipu aku. ² Nu o taase bamu ye, "Fan maa kole gyii mu, fan nye Kayaayu Kyirekyire mu?" Nu ba ye, "Ayee, an man pita nu gbaa ye Kayaayu Kyirekyire ku bu to."

³ Imu su Pooli bila taase bamu ye, "Kanin bire, lbwaare kekyugyee momo nu fan nye?" Nu ba lee kon ye, "Gyon kekyugyee mu nu an nye."

⁴ Nu Pooli towe bamu ye, "Gyon kekyugyee ki gye nfeere kikyegge lu alibi to ba lbwaare ase nin. Kanin su Gyon towe asa ye, ba kole omu nu o bu mu kamaa to ee ba mu gyii, mu

ı gye Yesu.” ⁵ Ba maa nu kanın m̄, P̄olı gye bamu lbwaare kekyugye lu Ɔnyirıpe Yesu kitu t̄. ⁶ P̄olı maa taa m̄ abaa gyaga bamu s̄ m̄, Kayaayu Kyırekyıre ki ba b̄la bamu t̄. Nu ba t̄we nt̄we p̄p̄we, nu lbwaare b̄la bamu s̄ t̄we asın. ⁷ Asa m̄ ba gye anyın kudu-anȳo nın.

⁸ lbwaayı isa m̄ t̄ m̄, P̄olı i kpee Gyiwu abi kabwaare-k̄le ɔgyaɛkpa, ɔ yile kinyın t̄ ɛ t̄we bamu ke ba k̄le lbwaare kuwura-gyii m̄ asın gyii. ⁹ Amaa aku ba waa nk̄l̄o ɔsu kina, ba man k̄le Yesu asın m̄ gyii. Nu ba t̄we asın libi yii Ɔnyirıpe Ɔkpa m̄ sakȳo maɲa t̄. Nu P̄olı lu ɔgyaɛkpa m̄, nu ɔ taa ak̄le-gyipu m̄ buu m̄ n-yı. Kake k̄maa nım̄ maa ak̄le-gyipu m̄ bee kpee Tiranu ɔkaap̄kpa nu ɛ kaap̄ bamu. ¹⁰ Ɔ kaap̄ kanın nsu nnȳo nu ı yege nu Gyiwu abi ye Giriki abi m̄ nu ba bu Asiya ɔs̄w̄le s̄ kpini ba nu Ɔnyirıpe Yesu asın m̄. ¹¹ Nu lbwaare b̄la P̄olı s̄ waa asın kyinkyinsa gaa. ¹² Nu ı yege nu asa ba taa at̄ fe ɔr̄ıd̄ba-bi ye ntaa-bi m̄ nu ı w̄la mata P̄olı n-yı m̄, ba taa naa mata al̄p̄ nu ba nye alanfıya, nu nbwu libi m̄o nın, ke ba lu. ¹³ Gyiwu abi aku m̄ nu ba naa bee gya nbwu libi m̄, ba waa k̄k̄l̄o ɔsu taa Ɔnyirıpe Yesu kitu fe ba taale gya nbwu libi lu ɔk̄maa m̄ nu ɔ s̄ m̄ t̄. Nu bee t̄we nbwu libi ye, “Lu Yesu kitu m̄ nu P̄olı t̄we m̄ asın m̄ s̄ m̄, n sa fane k̄n̄o ye fan lu.” ¹⁴ ı gye Gyiwu oseepu bilısa ase m̄ nu bee tu m̄ ye Sikefa mu-bii anaa anyınsa asun̄o ı waa kanın m̄.

¹⁵ Kakaaku ba maa kpee ba naa waa kanın m̄, nu kabwu libi m̄ lee k̄n̄o ye, “N nyi Yesu,

nu n bula n nyi Pɔɔli, amaa anumu ana ɪ gye fanɛ?" ¹⁶ Nu ɔnyɛn mɔ nu kabwu libi mɔ bu mɔ tɔ mɔ, tiye bamɔ sɔ, taale bamɔ kpini. Nu ɔ dayi bamɔ larige, nu ba taa kubolonkpan sile lu kɪkpaara mɔ sɔ. ¹⁷ Gyiwu abi ye Giriki abi mɔ nu ba bu Efeso mɔ, ba maa nu kutɔ mɔ nu ki waa mɔ, ɪ kitaa bamɔ kufuu. Nu ba taa beereɛ taa sa ɔnyiripe Yesu kitu mɔ. ¹⁸ Nu asa damante mɔ nu ba kɔɔle Yesu gyii mɔ, ba lee bamɔ nnɔ tɔ alibi mɔ nu ba waa tɔwe sakyɔ tɔ. ¹⁹ Bamɔ adamante mɔ nu ba gye Sitaane adangana awaapu mɔ, ba taa bamɔ iwɔle mɔ nu ɪ kaapu bamɔ afaɛn mɔ, ba buga tɔ nu ba tuwa umɔ sakyɔ mɔ tɔ. Ba maa waa iwɔle mɔ kpini afulee kɔnɔ mɔ, ɪ waa fee nderebi ngbɛn adunuu. ²⁰ Kanɛn sɔ ɔnyiripe Yesu asɛn mɔ ɪ yile nu ɪ nye ɔbɛn.

ɔlanba lala tiye Efeso sɔ

²¹ Inumu kpini kamaa mɔ, Pɔɔli waa nfeere fee ee biti ɔ bɔla lu Masedoniya ye Akiya ke o kpee Gyerusalem. Nu ɔ tɔwe ye, "Nu n kan kpee tutɔ kamaa mɔ, ɪ dagaa maa bɔɔ Roma gbaa sɔ." ²² Nu o sun mɔ akyetɔpu Timoti maa Erasitu kpee Masedoniya. Nu mee mɔ sii Asiya ɔsɔwɔle sɔ gberɛɛ.

²³ Kanɛn saɛa maɛa tɔ mɔ, lu fee ɔnyiripe ɔkpa mɔ sɔ mɔ, tɔɔɔɔ damante tiye Efeso kade tɔ. ²⁴ Gbiti ɔɛalagepu ku bu Efeso tutɔ nu bee tu mɔ ye Demetirisu. ɔ sɔ gbiti ee bile ibu-pipi fee ɔdakpa kyusa Atemisi obu. Nu mɔ ye abuupu mɔ kpini ba sɔ kusun mɔ nu bee nye kumu afulee. ²⁵ Nu Demetirisu tu abuupu mɔ kpini

ye bamu nu i maa bamu kusun ki gye kukulun mu gyanɛ. Nu o tɔwe bamu ye, “Me toomaa ana fen nyi fɛɛ an nye anɛ kigyii an lu kusun numu su. ²⁶ Ye fane gbaa-gbaa fan wu nu fan nu, fɛɛ Pɔɔli numu naa ee nyita asa damante nfeere. Nu i man gye Efeso nfu nkun, amaa Asiya osuwle su kpini. Nu o naa ɛɛ tɔwe ye, ‘Anyiripe mu nu ba taa abaa pɔyi mu, man gye Onyiripe gbaa kpini-kpini.’ ²⁷ Man gye anɛ kusun wɔle nkun ii biti i nyita. Amaa anɛ odakpa kyusa obu ye mu kitu Atemisi mu, ee biti o wu. Nu asa mu nu ba bu Asiya osuwle ye dulinyaa to kpini, mu nu ba su beereɛ beɛ sa odakpa lala numu mu, ii biti i bilinji kyan.”

²⁸ Ba maa nu fale mu, i nye bamu agbu. Nu ba piili bee kuusi ye, “Anɛ Efeso abi, anɛ odakpa Atemisi mu, i gye odakpa lala!” ²⁹ Opula to nu kade mu to kyanɛ olanba. Nu asa mu ba naa kɩtaa Gayusi maa Arisitako mu nu ba gye Masedoniya abi, nu bee buu Pɔɔli mu. Nu ba buga bamu kpee asa ogyanɛkpa. ³⁰ Nu Pɔɔli daa ee biti fɛɛ o kpee sakyɔ mu to, amaa akɔɔle-gyipu mu ba man sa mu okpa. ³¹ Nu Pɔɔli mu kyemine ana gbaa mu nu ba gye Asiya abɩlsa aku ba sa konɔ kule mu fɛɛ o man waa ke o kpee sakyɔ mu to.

³² Nu sakyɔ mu be mee nu abaa kase. Aku bee kuusi ye fale, nu banumu moɔ ba ye bamu lee ndee. Nu aku moɔ ba bu tutɔ yegɛ ba man nyi kutɔ mu nu kii kpee su tutɔ. ³³ Nu Gyiwu abi mu ba nin Alekisanda kyɔɔɛ kubu mu ansi to o yile bamu ayaa to tɔwe sa bamu. Nu o nyee bamu kɩbaa ye ba laato ke o lee asa mu konɔ sa bamu.

³⁴ Amaa asa mu ba maa bu fee Alekisaanda gye Gyiwu obii mu, ba kuusi kyereee fee kerefi anyo bee towe ye, "Ane Efeso abi, ane odakpa Atemisi mu, i gye odakpa lala!"

³⁵ Nu kade mu to owole kyanpu yege nu sakyɔ mu yege olanba mu. Nu o ye, "Efeso abi, okumaa numu nyi fee ane odakpa lala Atemisi, ye umu kubuu mu nu ki lu susu ba tiye mu, umu kumu i gye Efeso kade numu. ³⁶ Imu su inumu i man su kamɔɔre-gyii, fan laato ke fan man kpala. ³⁷ Asa mu nu fan biya nfu fale, ba man yuuri odakpa kutɔ kuku, nu ba man towe da ane odakpa kyusa mu su. ³⁸ Imu su nu Demetirisu maa mu tomaa ana be nyi fee ba su asin aku ba pwi bamu bire, an su kake mu nu an gyii asin kibane abilisa ansi to. Kanin su bee taale ba pwi bamu asin ogyikpa tuto. ³⁹ Nu fan san fan su asin aku mu, kanin bire fan naa gyii fane asin ogyikpa fee kanan mu nu nbara mu i kaapu mu. ⁴⁰ Nu an man bu mu, an biti an nye ndaga olanba numu kipwi. Lu fee nu ba naa taase ane umu asin mu, an man su asin aku nu an taale taa kaapu to lu kutɔ mu su nu olanba mu waa." ⁴¹ Nu kade mu to owole kyanpu mu maa towe inumu lwe mu, nu o yege sakyɔ mu yaase to.

20

Pɔɔli kpee Masedoniya ye

Giriki isowole su

¹ Olanba mu kamaa mu, Pɔɔli sun tu Krisito akɔɔle-gyipu mu, nu o towe waa bamu, kala bamu, nu o lu tuto kpee Masedoniya. ² O nate tuto kyaabɔɔ, ee towe abwaaresin yege ee towe

εε waa asa, nu ɔ lu tutɔ kpee Akiya ɔsɔwɔle sɔ. ³ Nu ɔ kyina tutɔ ɔbwaayɔ isa. Amaa sana m̄v nu ɔ waa m̄v nfɛere fɛe ee biti ɔ kpee Siriya ɔsɔwɔle sɔ, nu ɔ bu fɛe Gyiwu abi ba ɲmina asɔn lu m̄v sɔ. Im̄v sɔ ɔ kyɛɛge m̄v nfɛere bwii kamaa naa bɔla lu Masedoniya. ⁴ Asa m̄v nu ba buu m̄v kpee ɪ gye Piru m̄v nu ɔ lu Bereya mu-bii-nyɔnsa Sofata, maa Arisitako maa Sekundu m̄v nu ba lu Tesalonika, ye Gayusi m̄v nu ɔ lu Debe, ye Timoti, taa tii Tikiku maa Tirofimu m̄v nu ba lu Asiya ɔsɔwɔle sɔ m̄v. ⁵ Asa anɔm̄v ɪ gyankpaa naa gyoo ane Trowa kade tɔ. ⁶ Amaa Kesu kɔnɔ kɔlɔnɔ m̄v nu ɪ bodobodo m̄v nu ki man sɔ kɪfɛ tɪnsa kamaa tɔ m̄v, an bɔla nkɪyɔ sɔ lu Filipi. Lu nke nnuu kamaa m̄v, an naa tu bam̄v Trowa. Nu an gyii nke nsunɔ tutɔ.

Pɔɔli kyinɪ Yutiku ba nkpa tɔ

⁷ Nke nsunɔ tɔ kake gyankpaasa m̄v, an ba gyanɛ ke an gyii ɔnyɔrɪɛ agyitɔ m̄v. Pɔɔli maa biti fɛe lukaaɛ ɔ lu Krisito abi kɔbɔ m̄v asɛ sɔ m̄v, ɔ kyaga sɔ tɔwɛ abwaaresɔn m̄v naa fɔbɔ halɔ kiyiridi nsana. ⁸ Ifitɪla ɪ kyɔ abansɔrɔ obu m̄v nu an gyanɛ kɪm̄v tɔ m̄v. ⁹ Nu kɪyaafɔle kɔ bɔ tutɔ nu bɛɛ tɪ m̄v ye Yutiku. ɔ tɛ nfansɪɛ sɔ ee nu asɔn m̄v yege εε gyɔɔsɛ. Kpalɪ fɛe Pɔɔli maa tɔwɛ kyɛɛrɛɛ sɔ m̄v, ɔ taa dɛ nsɪrɛ nu ɔ lu abansɔrɔ m̄v nu ki gyan sɔ kɪsasapɔ m̄v sɔ ba tɪye kase, nu ɔ wu. ¹⁰ Nu Pɔɔli kpɪlɪge ba m̄v asɛ, ba bun m̄v sɔ, taa m̄v abaa kyaabɔɔ m̄v, nu ɔ tɔwɛ ye, “Fan man yege ɪ tɔɔrɔɔ fanɛ, ɔ san εε fɔbɛ.” ¹¹ Nu Pɔɔli bwii dii kpee abansɔrɔ

m̄v s̄v, naa kp̄eε bodobodo wε. N̄u o bwii kyaga m̄v katowε s̄v naa f̄v̄v kayikε, n̄u ɔ lu tutɔ kyun. ¹² N̄u asa m̄v ba taa k̄iyaafɔlε m̄v n̄u ɔ san ɔ tε nkpa tɔ m̄v kp̄ee kewu. N̄u asa m̄v nkɔlɔ i fuuli bam̄v.

Pɔɔli lu Trowa kp̄ee Miletu

¹³ An gyankpaa naa taa ɔkuli lala fεε pantuu bɔla nkyu s̄v kp̄ee Asosi. Tutɔ n̄u an kp̄ee a naa taa Pɔɔli. Lu fεε ɔ wɔla tɔwε yε ee biti ɔ taa ayaa tɔ naa f̄v̄v tutɔ. ¹⁴ An naa m̄v a naa gyanε Asosi m̄v, an taa m̄v, n̄u an ba Mitilene. ¹⁵ Im̄v lukaaake m̄v, an lu tutɔ bɔla nkyu s̄v ba Kiyɔ. N̄u im̄v kayi maa bila kε m̄v, an faa nkyu kp̄ee Samosi, n̄u kake sasap̄v m̄v, an naa f̄v̄v Miletu. ¹⁶ Pɔɔli waa m̄v nfεere fεε ɔ mεε yε ɔ yilε Efeso, kε ɔ man nyε ee nyita saɲa Asiya ɔsɔwɔlε s̄v. Lu fεε ee biti bilen, fεε n̄u ɔ taalε m̄v, o loo Gyerusalem Pentekosi kensi-gyii kake.

Pɔɔli kala Efeso Krisito abi kɔb̄v abɔlisa

¹⁷ Saɲa m̄v n̄u an f̄v̄v Miletu m̄v, Pɔɔli sun tu Efeso Krisito abi kɔb̄v abɔlisa m̄v. ¹⁸ Ba maa ba m̄v ase m̄v, ɔ tɔwε bam̄v yε, "Fane gbaa-gbaa fane fen nyi kanan m̄v n̄u n kyina yε fane, lu kake gyankpaasa m̄v n̄u n ba fane ase Asiya ofuli s̄v n̄fu. ¹⁹ N̄u n biya mε n-yu kase taa ansi-kyu, yε awɔrɔfɔ m̄v n̄u n gyii lu ukpa libi m̄v n̄u Gyiwu abi ba biti mε m̄v s̄v kpini sun Jnyiripe kusun. ²⁰ N̄u fan nyi fεε n man taa kɔtɔ m̄v n̄u kii biti k̄i kye fane tɔ m̄v baala fane s̄v. Amaa n tɔwε abwaaresin n̄u n kaap̄v fane alandε s̄v yε akpaara s̄v. ²¹ N lεε asin m̄v kesintin tɔwε Gyiwu

abi ye Giriki abi f̄eε ι dagaa f̄eε ba kyεεge bam̄v n̄f̄eεε, ke ba bwii ba lbwaare ase, ke ba k̄oole Ɔnyiripe Yesu gyii.

²² “N̄b̄unbu b̄ire, ι f̄v̄ f̄eε n̄ kpee Gyerusalem f̄eε kanan m̄v nu Kayaayu Kyirekyire m̄v t̄owe waa m̄ε m̄v, amaa n̄ mee nyi k̄v̄t̄o m̄v nu ki biti k̄i waa m̄ε t̄v̄t̄o. ²³ K̄v̄t̄o m̄v nu n̄ nyi ι gye f̄eε, kade k̄v̄maa m̄v nu n̄ kpee m̄v Kayaayu Kyirekyire m̄v ι da mi kumu t̄o f̄eε aw̄v̄v̄f̄o ye obu kitii ι d̄e i gyoo m̄ε. ²⁴ Amaa man taa m̄ε nkpa t̄u sehn, nu n̄ m̄εε k̄i m̄ε n̄-ȳu f̄eε n̄ gye k̄v̄t̄o k̄v̄. Am̄oƆ n̄ kyaga m̄ε k̄inate s̄v̄, ke n̄ waa kusun m̄v nu Ɔnyiripe Yesu taa sa m̄ε m̄v lbw̄ε. Im̄v ι gye f̄eε n̄ l̄εε lbwaare kabwaala As̄in danb̄irasa m̄v kesintin kaap̄v̄.

²⁵ “N̄u n̄b̄unbu n̄ nyi f̄eε fane t̄o bam̄v nu n̄ nate t̄owe s̄v̄s̄v̄ kuwura-gyii as̄in sa m̄v, fane Ɔk̄v̄ man b̄ila ye o wu mi ansi t̄o. ²⁶ Im̄v s̄v̄ ndaga, n̄ l̄εε n̄ t̄owe fane kesintin ye nu fane Ɔk̄v̄ kan Ɔ m̄εε nye nkpa kakpaa m̄v, ι man lu m̄ε ase. ²⁷ Lu f̄eε n̄ man taa lbwaare as̄in k̄v̄ baala fane s̄v̄, amaa n̄ l̄εε k̄v̄t̄o k̄v̄maa t̄owe fane. ²⁸ Im̄v s̄v̄ f̄eε kanan m̄v nu Ɔk̄v̄s̄v̄p̄v̄ υ k̄i m̄v n̄bul̄p̄v̄ s̄v̄ m̄v, fan k̄i fane n̄-ȳu s̄v̄ ye asa m̄v nu Kayaayu Kyirekyire m̄v taa waa fane abaa t̄o, ye fan k̄i s̄v̄ m̄v danb̄irasa. Fan b̄ila Krisito abi k̄v̄b̄v̄ m̄v nu Ɔ taa m̄v ḡbaa-ḡbaa nkalan s̄oƆ m̄v. ²⁹ N̄u n̄ nyi f̄eε nu n̄ kan kpee kamaa t̄o m̄v, akuntun bee biti ba be loo fane t̄o, nu ba m̄εε ye ba yege n̄bul̄p̄v̄ m̄v. ³⁰ Sāna k̄v̄ ii biti Ɔ ba nu fane t̄o ak̄v̄ bee biti ba k̄v̄s̄v̄ ȳl̄ε t̄in at̄int̄insa bilijaa as̄in m̄v, ke ba b̄ute ak̄oole-gyipu m̄v ba be buu bam̄v. ³¹ Im̄v s̄v̄ fan k̄i fane n̄-ȳu s̄v̄ danb̄irasa, ke fan

nyinji f̄e nsu nsa m̄v nu n maa fane an kyuna m̄v, n sv ansikyu n da fane ok̄vmaa num̄v kumu to kakyowape ye kagyanbwe.

³² “N̄bunbu n sv fane n waa lbwaare kibaa to ye m̄v kabwaala asin to. M̄v i yege nu fan dan, ke o sa fane mu kusee ye m̄v asa m̄v nu o loho yla kpini. ³³ Nu mi ansi i man payi ok̄v suwa abee mu gb̄iti abee m̄v kaale sv. ³⁴ Fane gbaa-gbaa fane fan nyi f̄e me abaa num̄v nu n sv n sun n nye maa me toomaa ana ato m̄v nu i tiri ane. ³⁵ K̄vto k̄vmaa to m̄v, n kaapu fane f̄e i dagaa fan waa kusun olon sv kanin kye atiripu to. Ke fan nyinji Onyiripe Yesu kon̄o to asin m̄v ye, ‘Kakee sv kusee ki kȳo kikool̄e.’ ”

³⁶ Maa towe kanin l̄we m̄v, maa bam̄v kpini ba muja amulii sv kole kabwaare-kole. ³⁷ Nu bam̄v kpini ba taa ansikyu biri m̄v to fwaala m̄v. ³⁸ K̄vto m̄v nu ku d̄nji bam̄v ibule to gaa m̄v, i gye maa towe bam̄v ye, ba man bila ye ba wu abaa. Nu ba sun m̄v okpa kpee ok̄vli lala m̄v nu ku du f̄e pantuu m̄v ase.

21

Pooli kikpe Gyerusalem

¹ Saja m̄v nu an barige to m̄v, an yii sv bola opu sv kpee Kosi kade to. Nu k̄m̄v lukaake m̄v, an kpee Rodo kade to, nu an lu tuto kpee Patara kade to. ² Tuto nu an nye ok̄vli lala m̄v nu kii kpee Fonesiya ofuli sv, nu an loo k̄m̄v to naa kyun. ³ Ane ansi i maa ki Kiporo kifintin m̄v, nu an bwii ane b̄na sv naa f̄v̄v Siriya osowule sv. Nu an yile Trowa kade to, tuto maa nu bee

biti be lee usula okuli maa to. ⁴ An maa kpilige tutu mu, an wu akoolo-gyipu mu nu ba bu kade mu to. Nu an kyina bamu ase nke nsuno. Nu Kayaayu Kyirekyire mu lee kaapu bamu, nu ba towe Pooli ye o man kpee Gyerusalem. ⁵ Amaa ane saha maa fubu mu, nu an bwii kyaga ane okpa su. Nu ba maa bamu-ka ana ye bamu-bii ana kpini ba sun ane okpa lu kade mu to ba kebuno. Tutu nu an muja kole kabwaare-kole. ⁶ Saha mu nu an kala abaa lowe mu, nu an loo okuli lala mu to, nu ba bwii kyun kewu.

⁷ An kyaga ane okpa su lu Tayi naa fubu Polimesi. Tutu nu an fwaala akoolo-gyipu mu, nu an kyina bamu ase kake kulun. ⁸ Lukaake mu, an kpee Kasariya naa loo Filipu mu nu o gye abwaaresin otowepu mu aye. Nu o bila o gye asa asuno mu nu ba kyina lee bamu Gyerusalem ye ba barige agyito mu to oku. ⁹ O su nbii-kyusa-bii ana mu nu ba man pita bu anyin, nu lbwaare i bola bamu su ee towe mu asin. ¹⁰ Saha mu nu an san an bu tutu mu, lbwaare otowepu mu nu bee tu mu ye Agabu lu Gyudeya ba. ¹¹ Maa ba ane ase mu, o taa Pooli kirisu mu nmina mu gbaa-gbaa mu abaa ye mu ayaa. Nu o towe ye, "Kayaayu Kyirekyire mu ye, 'Fale maa nu Gyiwu abi mu nu ba bu Gyerusalem mu, bee biti ba nmina kirisu numu wuya, ke ba taa mu waa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu abaa to.'"

¹² Amaa an maa nu fale asin numu mu, anaa bamu nu ba bu Kasariya kade mu to mu, an kole Pooli ye o man kpee Gyerusalem. ¹³ Nu Pooli towe ye, "Mina i waa nu fen su, nu fen yaage

me kokolo kanun? Man gye kinmina mu nkuɔn, amaa n kuɔla me n-yu fee n wu Gyerusalem lu Ŋnyirɔpe Yesu kitu mu su.” ¹⁴ A maa bu fee an pupɔle mu kpɔne mu, nu an towe ye, “Ŋnyirɔpe kebiti nin ki waa.”

¹⁵ Inimu kamaa mu an kusɔ kuɔla kpee Gyerusalem. ¹⁶ Akɔɔle-gyipu mu nu ba bu Kasariya mu aku ba sun ane kpee Gyerusalem. Nu ba taa ane kpee Kasiporo-nyin mu nu bee tu mu ye Manson mu aye nu a naa kyina tutɔ. Ŋ gye akɔɔle-gyipu agyankpaapu mu to ɔku.

Pɔɔli kpee Gyemisi ase

¹⁷ “Sanja mu nu an fuɔ Gyerusalem mu, ane toɔmaa ana ba taa kensi-gyii kuɔle ane.

¹⁸ Lukaake mu, anaa Pɔɔli an kpee a naa wu Gyemisi, nu Krisito abi kubɔ abɔɔsa mu gbaa ba bu tutɔ. ¹⁹ Pɔɔli fwaala bamu nu ɔ kale ato mu nu lbwaare bɔla mu kusun su waa sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu to kaapu bamu kukulɔn-kukulɔn.”

²⁰ Ba maa nu fale mu, nu ba taa bunyaa sa lbwaare. Nu ba towe Pɔɔli ye, “Ane birisa, ye fu gbaa-gbaa fu, fu wu kanan mu nu Gyiwu abi ngɔn-ngɔn ba kɔɔle gyii ba, nu ba bla ba su Mosesi nbara mu to kenken. ²¹ Gyiwu abi akɔɔle-gyipu mu nu ba bu Gyerusalem nfi mu, ba nu ye fu kaapu Gyiwu abi mu nu ba bu ndendemande su mu, ye ba man buu Mosesi nbara ke ba man tɔne bamu-bii ana iduu, ke ba yege Gyiwu abi anaana to mu kpini. ²² Mine nu an biti an waa? Lu fee i waa nene bee biti ba nu fee fu ba. ²³ Imu su ane nfeere mu nu an su an sa fu ndee. Asa ana aku ba bu ane ase nfi

nu ba bɔ ntan sa Ibwaare. ²⁴ Taa bamu ke faa bamu fan kpee, naa lee fane ineesi, ke fu ka bamu amu su ako sa bamu, ke ba siye bamu amu. Ke okumaa numu o bu fee asin mu nu ba towe lu fu su mu, i man gye kesintin. Lu fee fu gbaa-gbaa fu, fu buu Mosesi nbara mu kyekyee. ²⁵ Amaa akoolo-gyipu mu nu ba man gye Gyiwu abi mu bire, an towe kyula nu an kyuroo owole naa sa bamu ye, ba man gyii agyito kumaa mu nu ba dila sa odakpa abee nkalan kumaa, ke ba man gyii atobwaaya mu nu ba man tin bamu amu nu ba wu kibelinboni, ke ba lee bamu n-yu lu kakyi abee kanyin-biti to.”

²⁶ Imu su lukaake mu, Pɔoli taa asa ana mu tii mu n-yu su nu ba naa fwu bamu amu to. Nu o kpee kabwaare-sunkpa aye mu to naa yla nke mu nu amu to kifwu mu ii biti i lwe, ye saraga mu nu bee biti be lee sa okumaa numu.

*Ba kita Pɔoli
kabwaare-sun obu lala to*

²⁷ Nke nsuno mu i maa san gberee ke i lwe mu, Gyiwu abi aku mu nu ba lu Asiya kibaafun ku su mu, ba maa wu Pɔoli kabwaare-sunkpa aye mu to mu. Nu ba fun waa sakyoo mu lu Pɔoli su nu ba kita mu. ²⁸ Nu bee kuusi bee towe ye, “Israyi abi fan kye to. Onyin numu i gye omu nu o naa katun kumaa, ee kaapu asa kpini, yege ee towe ee yii ane Israyi abi ye ane nbara mu ye kabwaare-sunkpa aye mu. Nu imu nu i bila i tii su mu i gye ye, o taa bamu nu ba man gye Gyiwu abi ba ane obu kyirekyire lala numu to ba waa kumu ineesi.” ²⁹ Ba maa wola wu Efeso onyin mu nu bee tu mu ye Tirofimu maa Pɔoli ba maa naa

kade lala mu to mu, ba fe nfeere fee Pooli taa mu kpee kabwaare-sunkpa aye mu to.

³⁰ Nu kade mu kpini asa ba maa nu Pooli asin mu, ba sile lu kade mu to abaafon kumaa ba. Ba kitaa mu bite lu kabwaare-sunkpa aye mu to, opula to nu ba tii nbunon mu. ³¹ Ba maa dayi Pooli bee biti mu kumoo mu, asin mu a naa tu Roma abi anaakoru okusuru obilisa fee ilawo i kusu Gyerusalem kade mu kpini to. ³² Obilisa mu taa mu kamaa to abi ye anaakoru mu aku kpee sakyon mu to. Amaa asa mu ba maa wu obilisa mu ye anaakoru mu, nu ba yege Pooli kidaye.

³³ Nu obilisa mu kpee naa kitaa Pooli, nu on yege nu ba taa agbeeleebi anyon hmina mu. Nu on taase asa mu ye, "Anumun nu, nu mine nu on waa?" ³⁴ Nu asa mu aku ba ye fale, nu banumun moo ba ye bamu lee ndee. Bamun non i maa kwu-kwu su mu, i yege nu obilisa mu man nu asin mu kase. Nu on sa konon ye ba taa Pooli kpee anaakoru opula. ³⁵ Ba maa taa Pooli naa fon anaakoru opula mu, nu bee biti ba dii loo toto mu, lu asa mu olanba su mu, anaakoru mu ba kukuri Pooli ke asa mu ba man nye dayi mu. ³⁶ Nu sakyon mu nu ba buu bamu mu, bee kuusi ye, "Fan moo mu."

Pooli konon lee sa asa mu

³⁷ Sana mu nu anaakoru ba su Pooli bee loo toto mu, on towe obilisa mu ye, "Naafon n biti fee n towe fon ase."

Nu obilisa mu taase mu ye, "Fii nu Giriki katowe?" ³⁸ Nu on bila bwii taase mu ye, "Man gye fon i gye Egyipiti kanyin mu nu on kusu yile

εε κo ye anε, nu o taa amooou ngbuu nna kpee ofuli su mu?"

³⁹ Nu Pooi lee koo ye, "Ayee, n gye Gyiwu obii nuu, nu n lu Taasu kade kpare mu nu ki bu Silisiya osuwule su mu, nu asa be nyi kumu mu. N kole fu nuu, yee n towe asa mu ase."

⁴⁰ Obilisa mu maa sa mu okpa mu, Pooi kusu yule obu adenbi diisa su. Nu o nyee bamu kibaa ye ba laato. Ba maa laato mu, nu o towe bamu Gyiwu abi katowe.

22

¹ Nu o towe ye, "Nse ana ye me-daa ana, fan nu me asin mu nu n biti n lee koo fane ase fale!"

² Nu ba maa nu fee Gyiwu abi katowe to nu o su ee towe bamu ase mu, bamu kpini ba laato diin.

Nu Pooi towe ye, ³ "N gye Gyiwu obii nuu, nu ba kuue me Taasu, Silisiya osuwule su. Amaa ba bila me Gyerusalem kade lala numu to. Nu Gamaliye i kaapu me ane naana ana nbara mu nu ba buu mu. Nu n kpan me n-yu n sun Ibwaare fee kanan mu nu fan su to fale. ⁴ Nu n nyanla bamu nu ba buu Yesu okpa mu naa fuu bamu lewu to. Nu n kitaa anyin ye akyu gbaa naa tii obu. ⁵ Nu oseepu bilisa ase ye Gyiwu kubu abilisa mu gbaa bee taale gyii fale asin numu kesintin. Nu n bila n nye iwule n lu bamu ase fee n taa naa sa bamu burisa ana Gyiwu abi mu nu ba bu Damasiko kade to. Ke i sa me okpa n naa kitaa asa anumu, hmina bamu taa bamu ba Gyerusalem ke ba bute bamu asu.

Pooi towe kanan mu nu o kole Onyiripe gyii

⁶ “N maa naa n kpee nu n naa tiri Damasiko kakyɔwape ase mu, opula tɔ nu ɪ ɲalige mi ansi sɔ fɛɛ bulayi maa wɛɛ ɪsɛɛ mu lu sɔsɔ ba kyaabɔɔ mɛ. ⁷ Nu n lu tiye kase nu ɔbulɛ ku maa taase mɛ ye, ‘Sooli! Sooli! Mine waa nu fu nyanla mɛ kanɪn?’

⁸ “Nu n taase ye, ‘Fu animu nin, ɔnyiripe?’ Nu ɔ lɛɛ kɔnɔ ye, ‘Mɛ Yesu mɔ nu n gye Ganasareti-nyɪn nu fu nyanla mɔ nin.’ ⁹ Tutɔ nu bamu nu ba bu mɛ ase mu, ba wu ɪɲaligesu mu, amaa ba man bu ɔbulɛ mu nu ki tɔwɛ mɛ ase mu.

¹⁰ “Nu n taase ye, ‘ɔnyiripe, nene nu n waa?’

“Nu ɔnyiripe mu tɔwɛ mɛ ye, ‘Kusu, ke fu kpee Damasiko. Tutɔ nu ɔku ii biti ɔ ba tɔwɛ fu kutɔ mu nu lbwaare tɔwɛ yila ye fu waa.’

¹¹ Lu kanan mu nu ɪ ɲalige mi ansi sɔ mu, ɪ yege nu n biliji gyaatanapu. Nu mɛ birisa ana mu nu ba bu mɛ ase mu ba kita mɛ kɪbaa tɔ kpee Damasiko.

¹² “Nu ɔnyɪn ku bu tutɔ nu bɛɛ tu mu ye Ananiyasi. Nu ee sun lbwaare ee buu Gyiwu abi nbara mu kyɛkyɛ sɔ, nu Gyiwu abi mu nu ba tɛ tutɔ mu, ba sɔ bɛɛɛɛ ba sa mu. ¹³ Nu ɔ ba mɛ ase ba yile tɔwɛ mɛ ye, ‘Mɛ birisa Sooli, fu ansi i bugi.’ Nu opula tɔ nu mi ansi a bugi nu n wu mu.

¹⁴ “Tutɔ nu ɔ tɔwɛ mɛ ye, ‘Anɛ naana ana lbwaare ɪ lɛɛ fu yila fɛɛ fu bu mu kebiti, ke fu wu mu kɪyaafɔlɛ kyɪrɛkyɪrɛ Yesu mu, ke fu nu mu asɪn mu lu mu kɔnɔ tɔ. ¹⁵ Ke fu baa fu gye mu kesintin ogyipu sa asa kpini, lu kutɔ mu nu fu wu nu fu nu mu sɔ. ¹⁶ Nu mine nu fu bila fu gyoo? Kusu yile ke fu yege ba gyee fu

Ibwaare kekyugyee ke ɔ taa fu alibi kee fu, ke fu tu ɔnyiripe kitu.'

*Yesu sun Pɔɔli kpee bamv nu
ba man gye Gyiwu abi mv ase*

¹⁷ "Saɲa mv nu n bwii kpee Gyerusalem nu n kpee n kule kabwaare-kule kabwaare-sunkpa aye mv tɔ mv, n nye ansi sv kuleekaapu. ¹⁸ Nu n wu ɔnyiripe Yesu nu ɔ tɔwe me ye, 'Waa bilen lu Gyerusalem, lu fee fu kesintin asin mv nu fii biti fu gyii lu me n-yu sv mv, ba mee ye ba koolo gyii.'

¹⁹ "Nu n tɔwe ye, 'ɔnyiripe, bamv gbaa-gbaa be nyi kanan mv nu n loo bamv kabwaare kulekpa ibu ana tɔ, n dayi yege n kitaa bamv nu ba koolo fu gyii mv n kpee n tii obu. ²⁰ Saɲa mv nu bee mɔɔ fu kesintin ogyipu Sitefen mv, n yule tɔtɔ kyula mu kelewu mv, nu me i ku bamv nu ba mɔɔ mv mv ikaale sv. ²¹ Nu ɔnyiripe mv tɔwe me ye, "nate, n biti n sun fu lu nfu kpee kata-kata bamv nu ba man gye Gyiwu abi mv ase".' "

²² Nu asa mv ba nu Pɔɔli katɔwe naa fuv mv asin mv nu ɔ tɔwe fale sv. Tɔtɔ nu ba diyaa bamv ibule kuusi ye, "Fan lee ɔnyin numv lu kase sv, ɔ man dagaa maa bila kyina nkpa tɔ."

²³ Saɲa mv nu bee kuusi bee lee bamv ikaale bee fugiti, yege bee waa apurutiti mv, ²⁴ nu anaakopu obilisa mv sa kɔnɔ ye ba taa Pɔɔli loo bamv kikpaara sv. Ke ba tɔɲe mv taase mv kutɔ mv nu ɔ waa, nu bee kuusi bee wɔrigɛ mv sv kanun. ²⁵ Amaa saɲa mv nu ba ηmina Pɔɔli ke ba bun mv tɔɲe mv mv, ɔ taase obilisa mv nu ee ku

anaakopu kulifa su mu ye, “I de okpa fee ba tɔɔe omu nu Roma obii ba koole mu fee odibii, nu ba man putu gyii mu asin ke ba bun mu kupwe?”

²⁶ Saɔa mu nu obilisa mu nu ee ku anaakopu kulifa su mu nu kanin mu, o naa kase asin mu sa anaakopu kpini obilisa mu. Nu o tɔwe mu ye, “Roma abi ba koole onyin numu fee odibii nin, amaa ku kuto mu nu an biti an waa?”

²⁷ Imu su anaakopu obilisa mu naa taase Pɔoli ye, “Tɔwe me, Roma abi ba koole fu fee odibii?”

Nu Pɔoli lee kono ye, “Eehn, n gyɛ.”

²⁸ Nu anaakopu obilisa mu ye, “N nyita afulee gaa pɔɔɔ nu Roma abi ba koole me fee odibii.”

Amaa Pɔoli lee kono ye, “Mee me bire ba kuvge me nin fee Roma odibii.”

²⁹ Imu su bamu nu ba daa bee biti fee ba taase Pɔoli kono to asin mu, ba bwii kamaa bilɛn. Nu u waa anaakopu obilisa mu gbaa kufuu fee maa yege nu ba nmina Pɔoli yege o gyɛ Roma obii.

*Pɔoli yile Gyiwu abi
kubu-kubu abilisa
mu ansi to*

³⁰ Anaakopu obilisa mu maa biti o wu kuto kulɔn mu nu Pɔoli dan waa su nu Gyiwu abi bee pɔɔɔ mu mu, imu su lukaake mu, o yege nu ba saɔe Pɔoli. Nu o tu Gyiwu abi aseepu bilisa ye bamu kubu-kubu abilisa mu ba sare. Tuto nu o bɔya Pɔoli ba yile bamu ansi to.

23

¹ Nu Pɔoli ku kubu-kubu abilisa mu kyimm, nu o tɔwe ye, “Me tɔɔmaa ana, n nyi me kɔkɔlo to fee lu mi kusun mu nu n sun sa lbwaare ba

fuɔ ndaga, ɪ burɔn Ibwaare ase.” ² Opula maɲa to nu oseepu bilisa ase Ananiyasi mɔ, sa bamu nu ba yile tiri Pɔɔli mɔ kɔnɔ ye, ba da mɔ kɔnɔ su. ³ Nu Pɔɔli lee kɔnɔ ye, “Kida nu Ibwaare ii biti ɔ da fu gbaa fu, fu kebunbun ansi wuya. Fu kyina tutɔ bola nbara su tale me, amaa yege fu gbaa-gbaa fu, fu foyi nbara, lu fee fu sa kɔnɔ ye ba da me kɔnɔ su.”

⁴ Bamu nu ba yile tiri Pɔɔli mɔ, ba taase mɔ ye, “Ibwaare oseepu bilisa ase nu fu saale fale?”

⁵ Nu Pɔɔli lee kɔnɔ ye, “Me tomaa ana, n man nyi fee ɔ gye Ibwaare oseepu bilisa ase nun. Kpalɩ fee ba kyurɔɔ yila ye, ‘Man towe asin libi gyaga obilisa mɔ nu ee ki fu asa su.’ ”

⁶ Pɔɔli maa ba bu fee asa mɔ aku ba gye Sadusi nu aku mɔɔ ba gye Farasii abi mɔ, ɔ towe ye, “Me tomaa ana, ngbaa me n gye Farasii nun, me-se gbaa gye Farasii obii nun. Kelewu kyini tamaa mɔ nu n su su, nu bee gyii me asin fale.” ⁷ Maa towe kanin asin mɔ, nu umɔɔre ɪ tiye Sadusi ye Farasii abi mɔ nsana. Nu kubu mɔ ki barige to anyɔ. ⁸ (Sadusi abi mɔ ba man kɔɔle gyii fee kiwu kyini abee Ibwaare nbɔɔ abee n-yaayu ɪ bu to, amaa Farasii abi bire ba kɔɔle umɔ kpini gyii.)

⁹ Nu olanba mɔ waa ɔlɔn. Nu nbara akaarɔpu mɔ nu ba gye Farasii abi mɔ, ba kusɔ yile bee gyii umɔɔre ɔlɔn su ye, “An man wu alibi aku lu ɔnyɔn numɔ su. Akɔto fee Ibwaare Kayaayu abee Ibwaare kabɔɔ ku ɪ towe mɔ ase.” ¹⁰ Saɲa mɔ nu olanba mɔ nye akyɔ gaa mɔ, kufuu ki kɩta anaakɔpu obilisa mɔ, fee be kan bite Pɔɔli kyate to. Imɔ su ɔ sa mɔ anaakɔpu kɔnɔ fee, ba kpɩige

loo sakyɔ mu tɔ naa gbebi Pɔɔli kɔɔle lu bamu ase, ke ba taa mu kpee anaakɔpu opula.

¹¹ Luikaake kagyanbwe mu, Onyiripe Yesu ba yɔle mu ase, tɔwe mu ye, “Nyɛ kɔkɔlo! Fɛɛ kanan mu nu fu lɛɛ mɛ kesintin mu kaapu Gyerusalem mu, kanin maa nu i dagaa fɛɛ fu bɔla lɛɛ mɛ asin mu kaapu Roma kade gbaa.”

Ba nmina fɛɛ ba mɔɔ Pɔɔli

¹² Kayi maa ke mu, Gyiwu abi aku ba waa kɔnɔ bɔ ntan ye, ba man dan mɔɔ Pɔɔli mu, ba mɛɛ ye be gyii nu ba mɛɛ ye be nuu. ¹³ Bamu nu ba waa kanin kɔnɔ mu ba kyɔ asa adina. ¹⁴ Nu ba kpee bamu asepu bilisa ye abilisa mu ase naa tɔwe bamu ye, “An bɔ ntan ye an man dan mɔɔ Pɔɔli, an mɛɛ ye i gyii. ¹⁵ Imu su nbunbu fu ye kubu-kubu abilisa mu, fen sun naa tɔwe anaakɔpu obilisa mu ye, o bwiiyaa Pɔɔli ba fane ansi tɔ. Ke fan waa fɛɛ fen biti fan lonɔ nu mu asin mu tɔ danbirasa. Imu su an kɔula ane n-yu fɛɛ, nu ba kan ba su mu bɛɛ ba mu, pɔyi ke ɔ fu nfu mu an biti a mɔɔ mu ɔkpa tɔ.”

¹⁶ Amaa Pɔɔli kawɔpa-bii maa nu kanan mu nu ba nmina mu, nu ɔ kpee naa loo anaakɔpu mu aye, naa tɔwe Pɔɔli. ¹⁷ Nu Pɔɔli tu anaakɔpu abilisa mu ɔku, nu ɔ tɔwe mu ye, “Taa kɔyaafɔle numu kpee fane ɔkɔsupu obilisa ase. ɔ su asin kpare ku ɔ tɔwe mu.” ¹⁸ Imu su ɔ taa mu kpee ɔkɔsupu obilisa mu ase. Nu ɔ tɔwe mu ye, “Pɔɔli mu nu an taa ba tii obu mu, i tu mɛ. Nu ɔ ye n taa kɔyaafɔle numu ba fu ase, lu fɛɛ ɔ su asin aku ɔ tɔwe fu.”

19 Nu Anaakopu okusupu obilisa mu, kitaa kiyaafole mu kibaa to lu ikaa su. Nu o taase mu ye, "Mune asin nu fu su fu towe me?"

20 Nu Pooli kawupa-bii mu towe mu ye, "Gyiwu abi abilisa mu ba towe kyula ye, bee biti ba kule fu fee fu taa Pooli ba kubu-kubu abilisa mu ase oke. Ke ba pina fu ye bee biti ba lonjo nu mu asin mu to danbirasa. 21 Amaa man kyula sa bamu. Lu fee asa mu to aku ba kyoo asa adina be bun afitiri to bee gyoo mu. Nu ba bo ntan fee ba man dan moo mu mu, ba mee ye be gyii nu ba mee ye be nuu. Imu su ba kubla bamu n-yu bee gyoo ba nu lu fu ase ke ba waa."

22 Nu anaakopu okusupu obilisa da kiyaafole mu kumu ye, "Man kan towe oku fee fu tee ba towe fale asin numu sa me." Nu o lee mu okpa.

Ba taa Pooli kpee Kasariya

23 Tuto mu nu anaakopu okusupu obilisa mu, tu mu kamaa to abilisa anyo sa bamu konjo ye, "Fan lee anaakopu anyo, ye igbanje adiipu adusuno, ye akpe atuppu alifa anyo. Ke fan kubla fane n-yu ke fan lu nfu ndaga kagyanbwe kerefi akpano kpee Kasariya. 24 Fan sa Pooli gbaa igbanje aku, ke fan ku mu su naa fuw owule okusupu Felisi ase."

25 Nu o kyuroo owule naa sa Felisi. Ee towe ye,

26 "Me anaakopu okusupu obilisa Kilodiyo Lisiya i kyuroo fale owule numu n sa fu owule okusupu kpare Felisi.

"N fwaala fu.

27 "Gyiwu abi aku i kitaa onyin numu ye bee biti ba moo mu. N maa bu fee o gye Roma odibii

mu, nu maa me ayaafole an koolle mu yege. ²⁸ Nu n maa biti n bu kutu mu nu o waa nu bee pwu mu mu, n taa mu ba bamu kubu-kubu abulisa mu ansi to. ²⁹ N bu fee asin mu nu ba su be pwu mu mu, i gye bamu Gyiwu abi nbara asin nin. Amaa n man wu alibi mu nu o waa nu i dagaa fee ba moo mu abee ba tii mu obu. ³⁰ N maa nu fee Gyiwu abi aku ba nmina fee ba moo mu mu, n waa bilen taa mu baya fu. Nu n towe mu apwupu mu ye ba ba pwu mu fu ansi to.”

³¹ Imu su anaakoru mu ba waa kanan mu nu ba sa bamu kono mu. Kagyanbwe mana nu ba taa Pooli kpee naa loo Antipatirisi. ³² Lukaake mu anaakoru mu nu ba naa ayaa to mu, ba bwii kpee bamu anaakoru opula. Nu igbene adiipu mu ba taa mu kpee Kasariya. ³³ Anaakoru mu ba maa fuu Kasariya mu, ba taa owule mu sa Osuwule okusupu mu, nu ba taa Pooli waa mu abaa to. ³⁴ Maa kale owule mu, nu o taase Pooli osuwule kulon mu nu o lu su. Maa bu fee Pooli lu Silisiya osuwule su mu, ³⁵ nu o towe Pooli ye, “Nu fu apwupu ba kan ba mu, n biti n nu fu ase.” Nu o sa kono fee ba naa ku mu su Owura lala Herodi lenbu to.

24

Gyiwu abi ba pwu Pooli Felisi ansi to

¹ Pooli maa fuu Kasariya nke nnuu kamaa to mu, oseepe bilisa ase Ananiyasi ye abulisa aku ye loya mu nu bee tu mu ye Tetulu ba ba. Nu ba taa bamu asin pwusa ba pwu Pooli osuwule okusupu Felisi ansi to. ² Saja mu nu ba tu Pooli

ba loo t̄t̄o m̄, nu Tetulu taa as̄n t̄v̄ Ɔkus̄p̄v̄ Felisi ansi t̄o. Nu ɔ ye, “Ɖs̄w̄l̄e Ɔkus̄p̄v̄ kpare, f̄v̄ ɔs̄w̄l̄e k̄k̄ita danb̄irasa s̄v̄ m̄, an nye kayi yuuli gaa, nu lu f̄v̄ kanyaas̄n s̄v̄ m̄, f̄v̄ yege nu at̄o damante a lōɔ sa ane ɔs̄w̄l̄e num̄ s̄v̄. ³ Kat̄n k̄maa ye ɔkpa k̄maa num̄ s̄v̄ m̄, an taa kensi-gyii k̄ɔle f̄v̄ awaasa m̄, nu an fwaala f̄v̄ gaa. ⁴ Amaa kanan m̄ nu n man nyita f̄v̄ saɲa s̄v̄ m̄, n k̄le f̄v̄ f̄e fu nu ane ase gber̄e lu ɔnȳn̄ num̄ as̄n s̄v̄. ⁵ An wu ɔnȳn̄ num̄ maa gye alibi wuya, nu ɔ s̄v̄ kam̄ɔre-gyii ēe k̄la Gyiwu abi dulinyaa t̄o kpini. Nu ɔ bila ɔ gye kub̄v̄ m̄ nu b̄e tu k̄m̄v̄ ye Nasarene m̄ ɔgyankpaap̄. ⁶ Nu naaf̄ɔ ɔ biti f̄e ɔ taa ineesi waa kabwaare-sunkpa aye m̄, nu an k̄taa m̄. [Naaf̄ɔ an daa biti f̄e i gyii m̄ as̄n f̄e kanan m̄ nu ane nbara i kaap̄v̄ m̄. ⁷ Amaa anaakop̄v̄ ɔkus̄p̄v̄ ɔbilisa Lisiya ba b̄ute k̄ɔle m̄ ɔl̄n̄ s̄v̄ lu ane abaa t̄o. ⁸ Nu ɔ sa k̄ɔɔ ye m̄ apw̄ip̄v̄ ba ba fu ansi t̄o.] Nu f̄v̄ gbaa-gbaa f̄v̄ t̄v̄ m̄ t̄o k̄u m̄, fii biti fu wu f̄e as̄n m̄ nu an taa an pw̄u m̄ m̄, i gye kesintin.”

⁹ Nu Gyiwu abi m̄ ba ȳle kyula ye as̄n m̄ nu ba taa pw̄u m̄ m̄, kpini i b̄v̄ t̄o kan̄n.

*P̄ɔl̄i l̄e m̄ k̄ɔɔ Felisi
ansi t̄o*

¹⁰ Ɖs̄w̄l̄e ɔkus̄p̄v̄ maa sa P̄ɔl̄i ɔkpa ye ɔ t̄owe m̄, nu ɔ t̄owe ye, “N nyi f̄e f̄v̄ i gye as̄n ogyipu danb̄irasa lu Gyiwu ɔs̄w̄l̄e num̄ s̄v̄ nsu damante. Im̄ s̄v̄ i waa m̄e ɔk̄ɔn f̄e fu ansi t̄o nu n biti n t̄owe m̄e as̄n. ¹¹ Fu taale taase k̄e fu wu f̄e i waa f̄e nke kudu anȳɔ num̄ nu n kpee Gyerusalem n naa sun lbwaare. ¹² Nu m̄e

apwɔɔpɔ banɔmɔ ba man wu n maa gyii umɔɔrɛ kabwaare-sunkpa aye mɔ tɔ, abɛɛ n maa fun n waa asa kabwaare-kule ɔgyanɛkpa, kade mɔ tɔ katɔn kɔ. ¹³ Nɔ ba mɛɛ taale kaapɔ tɔ asɔn mɔ nɔ ba tɔn gyaga mɛ sɔ fale, fɛɛ ɪ gye kesintin. ¹⁴ Amaa n kyula fɛɛ Yesu ɔkpa mɔ nɔ ba kɔ fɛɛ ɪ gye alibi ɔkpa mɔ, kɔmɔ kɔkaapɔ nɔ n sɔ n sun anɛ naana ana ɪbwaare. Nɔ kutɔ kɔmaa mɔ nɔ ba kyɔrɔɔ waa Mosesi nbara ɔwɔle tɔ, ye ɪbwaare Atɔwɛpɔ ɔwɔle tɔ mɔ n kɔɔle ɔmɔ kpini gyii. ¹⁵ Nɔ n sɔ tamaa ɪbwaare ase fɛɛ kanan mɔ nɔ anyɔn banɔmɔ gbaa ba sɔ mɔ, ye saɔa kɔ ii biti ɔ ba nɔ ɪbwaare ii biti o kyinɔ bamɔ nɔ bamɔ ɔkpa i kyiiɔ ye bamɔ nɔ bamɔ ɔkpa ɪ man kyiiɔ lɔ lewu tɔ. ¹⁶ ɔmɔ sɔ n kpan mɛ n-yɔ, n waa kutɔ mɔ nɔ kɔ bɔrɔn ɪbwaare ye nyɔmɔsa ase.

¹⁷ “N maa lɔ Gyerusalem nsu damante kamaa mɔ, n bwii kpee tɔtɔ, taa afulee ba ye sa mɛ asa, kɛ n taa kekɛɛ sa ɪbwaare. ¹⁸ N maa dan lɔwe mɛ ineesi kifwɔ mɔ, nɔ n waa ɔmɔmɔ mɔ, nɔ mɛ apwɔɔpɔ mɔ ba wu mɛ kabwaare-sunkpa aye mɔ tɔ. Amaa ba man wu ɔkɔ mɛ ase, nɔ n man waa ɔlawɔ ɔkɔ. ¹⁹ Amaa Gyiwu abi akɔ mɔ nɔ ba lɔ Asiya kɔbaafɔn ɪ kyɔna ba bɔ tɔtɔ. Nɔ naafɔɔ n waa alibi akɔ mɔ, bamɔ ɪ dagaa fɛɛ ba ba pwɔ mɛ fu ansi tɔ. ²⁰ Abɛɛ yege asa anɔmɔ ba tɔwe alibi mɔ nɔ ba wu lɔ mɛ sɔ saɔa mɔ nɔ n kpee naa yɔle kɔbɔ-kɔbɔ abilɔsa mɔ ase mɔ. ²¹ Amaa saɔa mɔ nɔ n yɔle bamɔ ansi tɔ mɔ, kutɔ kɔlɔn nkɔn nɔ n kuusi tɔwe bamɔ ye, ‘Kelewu kyinɔ asɔn mɔ nɔ n tɔwe nɔ ndaga ba pwɔ mɛ fu ansi tɔ fale.’ ”

22 Nu ɔsɔwɔle ɔkusɔpu Felisi mu nu ɔ wɔla o nyi Yesu ɔkpa asin mu su mu, o nin asin mu naa yila kake pupwe. Nu ɔ towe ye, “Anaakɔpu ɔkusɔpu Lisiya kan ba mu, n biti n ku fu asin mu to.” 23 Nu ɔ sa anaakɔpu mu ɔbilisa kɔno ye, ɔ taa Pɔɔli naa ku mu su danbirasa. Ke ɔ man yege mu n-yu i nyan mu, ke ɔ sa ɔkpa ke mu asa ba ba boɔ mu su ke ba kye mu to.

24 Nke kalisa nku kamaa mu, Felisi maa mu-ka Durusila mu nu ɔ gye Gyiwu-kyu mu ba ba. Nu o sun tu Pɔɔli, nu ɔ yege nu Pɔɔli towe Yesu Krisito kɔkɔle-gyii mu to asin sa mu. 25 Pɔɔli maa máá su ee towe nbara kyigisa asin ye n-yu kɔkɔta ye Ibwaare katale mu nu kii biti ku ba mu, i waa Felisi kufuu. Nu ɔ ye, “I kɔkwe kanin, nate. Nu n kan nye saɔa mu n biti n tu fu.” 26 Tutɔ mu yege ee waa tamaa fee Pɔɔli ii biti ɔ sa mu afulee ke ɔ yege mu. Imu su saɔa kumaa mu, ee sun ee tu Pɔɔli nu bee biri aligyima.

27 Nsu nyo kamaa mu ba lee Felisi nu ba taa Pokiyu Fesitu ba yii mu ayaa to. Amaa Felisi maa biti fee ɔ waa kutɔ ku bɔla Gyiwu abi ansi mu, ɔ yege nu Pɔɔli san o tii obu.

25

Fesitu gbaa ba gyii Pɔɔli asin mu

1 Nu Fesitu maa ba Kasariya fee ɔsɔwɔle ɔkusɔpu mu, imu nke nsa kamaa mu, ɔ lu tutɔ kpee Gyerusalem. 2 Nu aseepu bilisa ye Gyiwu abi abilisa ba taa Pɔɔli asin mu naa tuv mu ansi to. 3 Nu ba kule Fesitu gaa fee ɔ waa bamu kɔkɔlo biti sa bamu. Imu i gye fee ɔ yege Pɔɔli ɔ lu

Kasariya ba Gyerusalem. Kpalɔ fɛɛ ba waa bamu nɛɛɛɛ ye ba naa bun ɔkpa tɔ, ke ba nyɛ mɔɔ Pɔɔli. ⁴ Nu Fesitu lɛɛ kɔnɔ ye, “Pɔɔli tii obu Kasariya, nu ɪ mɛɛ ye ɪ kyɛɛɛɛ mɛ gbaa-gbaa mɛ n biti n kpee tutɔ. ⁵ Fan lɛɛ fane abɩlsa aku ke maa bamu a kpee Kasariya. Nu fan kan fan su ɔnyɩn mɔ asɩn libi aku mɔ, ke fan naa mɔ fan tɔwɛ.”

⁶ Fesitu maa kyɩna bamu ase fɛɛ nke nburuwa abɛɛ nke kudu kamaa tɔ mɔ, ɔ lu tutɔ kpee Kasariya. Kayɩ ki maa ke mɔ, ɔ naa kyɩna asɩn ogyikpa kagya su. Nu ɔ sa kɔnɔ ye ba taa Pɔɔli ba mu ansi tɔ. ⁷ Saɲa mɔ nu Pɔɔli ba tutɔ mɔ, Gyiwu abi abɩlsa mɔ nu ba lu Gyerusalem ba tutɔ mɔ, ba yɩɛ kyaabɔɔ mɔ. Nu bɛɛ tɩn atɩntɩnsa bɛɛ gyaga mɔ su, amaa yege ba mɛɛ taale kaapu ɩmɔ kase. ⁸ Nu Pɔɔli lɛɛ asɩn mɔ kɔnɔ ye, “N man waa alibi aku lu Gyiwu abi nbara su, abɛɛ kabwaare-sunkpa aye mɔ tɔ, abɛɛ Roma Owura lala Kayisa.”

⁹ Amaa Fesitu maa biti fɛɛ ɔ waa Gyiwu abi kɔkɔlɔ biti su mɔ, ɔ taase Pɔɔli ye, “Fii biti fɛɛ n kpiya fu Gyerusalem, ke n naa gyii fu asɩn mɔ nu bɛɛ pwɩ fu fale su mi ansi tɔ abɛɛ?”

¹⁰ Nu Pɔɔli lɛɛ kɔnɔ ye, “Nbuɩbuɩ n yɩɛ opula mɔ nu Roma Owura lala Kayisa ee gyii asɩn mɔ, nu ɪ dagaa be gyii mɛ asɩn. Amaa Gyiwu abi bire n man waa bamu alibi aku, fɛɛ kanan mɔ nu fu gbaa-gbaa fu, fu nyi fale. ¹¹ Fɛɛ nu mɛ asɩn aku a bun mɛ kupwɛ, nu ɪ dagaa fɛɛ n wu bire, man kina kɩmɔ. Amaa asɩn mɔ nu ba tɩn gyaga mɛ su fale, nu ɪ man gye kesintin mɔ, ɔku mɛɛ taale

lee me sa bamu. Imu su n biti n taa me asin mu naa tɔv Kayisa ansi to.”

¹² Nu Fesitu maa mu atowe kyatovu ba maa towe lɔwe kamaa mu, ba towe Pɔɔli ye, “Fu maa tee towe ye fu taa fu asin kpee Kayisa ansi to mu, Kayisa ansi to nu fii kpee.”

*Fesitu buu Pɔɔli asin mu
sa Owura Agiripa*

¹³ I maa gyii nke nku kamaa to mu, Owura Agiripa ye mu pukyɔ Benisi ba kpee Kasariya ba naa fwaala ɔsɔwɔle ɔkɔsɔpu Fesitu. ¹⁴ Ba maa kyina tutɔ nke nku mu, Fesitu towe Pɔɔli n-yu su asin sa owura Agiripa ye, “ɔnyin ku bu to nu Felisi yege nu o tii obu. ¹⁵ Saɔa mu nu n kpee Gyerusalem mu, asepu bilisa ye Gyiwu abi abilisa ba biya Pɔɔli asin pɔwisa mi ansi to, nu bee biti fee n bun mu kupwe.

¹⁶ “Nu n towe bamu ye, i man gye ane Roma abi adɔdaa-sin fee a bun ɔku kupwe, amɔɔ maa bamu nu ba pɔwɔ mu mu, ba gyanje ke ba gyii asin mu pɔyɔ ke ba bun mu kupwe ¹⁷ Saɔa mu nu bamu abilisa ba buu me ba nfu mu, n man taa asin mu kpu kase. Amaa imu lukaake mu, n kpee naa kyina asin mu ogyikpa, nu n sa kɔnɔ ye ba taa ɔnyin mu ba tutɔ. ¹⁸ Amaa saɔa mu nu mu apɔwɔpu ba kɔsu yle mu, ba man taale kaapu to asin libi mu nu n da fe nfeere mu ɔku lu mu su. ¹⁹ Amaa asin mu nu ba nye lu mu su i gye maa bamu kabwaare-sunkpa kamɔɔre-gyii, ye ɔnyin ku mu nu bee ti ye Yesu nu o wu mu, nu Pɔɔli i towe fee ɔ san ɔ te nkpa to. ²⁰ Nu asin numu kimeege to i kɔta me nfeere. Imu su

n taase m̄v ye, ‘Fii biti fεε fu kpee Gyerusalem ke ba naa gyii fu asin n̄m̄v t̄v abεε? ²¹ Amaa P̄v̄li maa kulε fεε ee biti ɔ baa o tii obu m̄v, naa f̄v̄v saɲa m̄v nu Roma Owura lala Kayisa ii biti o gyii m̄v asin m̄v, kan̄n sv n k̄v̄taa m̄v n ȳla naa f̄v̄v saɲa m̄v nu n biti n taa m̄v naa sa owura lala Kayisa.’ ”

²² Nu Owura Agiripa t̄wε Fesitu ye, “Mε gbaa-gbaa mε n biti fεε n nu lu ɔnȳn n̄m̄v ase.” Nu Fesitu lεε k̄v̄v ye, “ɔke fii biti fu nu lu m̄v ase.”

*P̄v̄li ba ȳle Agiripa maa
Benisi ansi t̄v*

²³ Im̄v sv lukaake m̄v Owura Agiripa maa m̄v-p̄v̄kȳu Benisi ba suu-t̄v, nu asa ba taa bεεrεε sa bam̄v, nu anaak̄v̄v ab̄l̄v̄sa lala ye kadε m̄v t̄v ab̄l̄v̄sa ba naa gyan̄ε asin ogyikpa m̄v. Nu Fesitu sa k̄v̄v nu ba naa b̄v̄ya P̄v̄li. ²⁴ Nu Fesitu k̄v̄sv t̄wε ye, “Owura Agiripa ye fane m̄v nu fan gyan̄ε anε ase n̄f̄v̄ kpini fan nu asin n̄m̄v. ɔnȳn n̄m̄v nu Gyiwu abi kpini ba kulε mε lu Gyerusalem ye Kasariya n̄f̄v̄ fεε ɔ man dagaa maa bila kȳna nkpa t̄v. ²⁵ N wu fεε ɔ man waa alibi m̄v nu ɔ dagaa lewu. Amaa lu fεε ɔ maa taa m̄v asin naa sa Owura lala Kayisa sv m̄v, n waa mε n̄f̄εrε fεε n k̄piya m̄v Roma. ²⁶ Amaa n man nye asin kitii m̄v nu n kȳv̄v̄v̄v̄v̄ naa sa mε Owura lala Kayisa. Im̄v sv n taa m̄v ba fane ansi t̄v, f̄v̄nf̄v̄n fu owura Agiripa, fεε an kan k̄v̄ m̄v asin m̄v t̄v m̄v, n nye asin k̄v̄ lu m̄v sv ke n kȳv̄v̄v̄v̄v̄. ²⁷ Lu fεε ɪ man sv kase fεε n lεε obu tiipu kyase

Owura Kayisa, yegɛ n man kaapu to asin mu nu beɛ su ba pwi mu.”

26

*Pɔɔli bwii buu mu kɔnɔ to
asin mu sa Agiripa*

¹ Nu Owura Agiripa tɔwe Pɔɔli ye, “Nɔunɔu ɔkpa de sa fu fɛɛ fu tɔwe fu asin.” Nu Pɔɔli kɔsaa mu kɔbaa piili ɛɛ tɔwe ye, ² “Owura Agiripa, ɪ gye kumu ɔkɔn sa me fɛɛ ndaga n maa yile fu ansi to n biti n lɛɛ kɔnɔ lu asin mu nu Gyiwu abi ba tin gyaga me su fale kpini. ³ Fɔnfɔn fɛɛ fu bɔrɛ fu nyi Gyiwu abi anaana to kpini ye bamu ɔmɔɔrɛ-libi. Imu su n kɔlɛ fu fɛɛ fu nye kɔkɔlɔ ke fu nu me ase.

⁴ “Gyiwu abi kpini be nyi me kakyina to lu koo mi kibi to. Nu be nyi kanan mu nu n du me gbaa-gbaa me ɔsɔwɔlɛ su ye Gyerusalem to. ⁵ Nu bee biti ba gyii kesintin mu, ba wɔla be nyi me koo didaa fɛɛ, n kyina n gye Farasii kɔbu mu nu ki gye anɛ kabwaare-sun, nu ki su anɛ nbara kyɛkyɛɛ mu ɔku. ⁶ Ndaga n yile nfu nu beɛ tale me, lu fɛɛ n su tamaa lu asin mu nu lbwaare da mu kɔkɔlɔ su sa anɛ naana ana mu su. ⁷ Fale kɔkɔlɔ mu nu lbwaare da mu su, nu Israyi abi nbunɔ kudu anyɔ ba su tamaa ye bee biti ba nye su, nu bee sun lbwaare kakyɔwape ye kagyanbwe. Owura danbɔrasa, fale tamaa numu su nu Gyiwu abi mu beɛ pwi me. ⁸ Mɔne ɪ waa nu ɪ bulɔn sa fane Gyiwu abi nu fan mee kɔlɛ fen gyii fɛɛ lbwaare i kyinji alewupu?

⁹ “Me gbaa-gbaa me n daa kɔlɛ gyii fɛɛ ɪ dagaa fɛɛ n waa kɔto kɔmaa mu nu n taale waa kun

Yesu Kanasareti-nyɔn mɔ kɔtɔ. ¹⁰ Nɔ kanɔn gbaa nɔ n waa Gyerusalem kade tɔ. N nye ɔlɔn lɔ aseepu bilisa ase n naa n kɔtaa Ibwaare asa tii obu. Nɔ saɔa mɔ nɔ ba mɔɔ bamɔ mɔ, me kɔnɔ ki tii sɔ. ¹¹ Saɔa kɔmaa n kpee Gyiwu abi kabwaare-kule igyanɛkpa, nɔ n yege nɔ beɛ nyanla bamɔ. Nɔ n nyan bamɔ ba tɔwe nbusaa asɔn gyaga Yesu sɔ. Lɔ fɛɛ kanan mɔ nɔ n kisi bamɔ sɔ mɔ, n kpee asa nde sɔ n naa nyanla bamɔ.

*Pɔɔli tɔwe kanan mɔ nɔ ɔ
gyanɛ Yesu nɔ ɔ
kɔɔle mɔ gyii*

¹² “Kanɔn asɔn nɔmɔ sɔ nɔ n kyɔna naa kɔɔle ɔwɔle ye ɔlɔn lɔ aseepu bilisa mɔ ase, nɔ n kpee Damasiko. ¹³ Me Owura danbirasa, n maa kpee nɔ n naa fɔv kakyɔwape ase mɔ, nɔ n wu fitla kɔ lɔ susɔ ki nhalige ki kyɔ kyɔwe ba kyaabɔɔ maa bamɔ nɔ anaa mɔ. ¹⁴ Nɔ ane kpini an tɔye kase, nɔ n nɔ ɔbɔle kɔ maa tɔwe Hibriwu katɔwe tɔ ye, ‘Sɔɔli, Sɔɔli, mɔne n waa nɔ fi nyanla me kanɔn? I bulɔn sa fɔ fɛɛ fɔ maa kɔɔ ye mi kebiti’.

¹⁵ “Nɔ n taase ye, ‘Fɔ animɔ nɔn, ɔnyɔriɔpe?’ Nɔ ɔnyɔriɔpe tɔwe ye, ‘Me Yesu mɔ nɔ fi nyanla mɔ nɔn. ¹⁶ Amaa kusɔ yile fɔ ayaa sɔ. N lee me n-yɔ kaapɔ fɔ, ke n taa fɔ waa me kɔyaafɔle ye mi kesintin ogyipu. Nɔ kɔtɔ mɔ nɔ fu wu lɔ me n-yɔ sɔ, ye atɔ mɔ nɔ n biti n lee kaapɔ fɔ mɔ, ke fɔ taa tɔwe asa. ¹⁷ N biti n sun fu kpee fɔ gbaa-gbaa fɔ asa ye bamɔ nɔ ba man gye Gyiwu abi mɔ ase, ke n mɔhige fɔ lɔ bamɔ abaa

tɔ. ¹⁸ Kε fu naa bugi bamu ansi, ke fu lεε bamu lu kitenbiri tɔ ba fitila tɔ. Kε fu lεε bamu lu Sitaane ɔlon tɔ ba lbwaare ase. Kε bamu nu bee biti ba kɔɔle gyii mu, ba nye alibi kitaakεε, ke ba nye ɔkyɛnakpa mu nu lbwaare lonɔ yila sa mu asa mu.'

*Pɔɔli tɔwe mu kusun
waasa sa Agiripa*

¹⁹ "Imu su, Owura Agiripa, n man waa kusu tɔ ɔlon sa kilεεkaapu mu nu ki lu susu mu. ²⁰ Kanin su n gyankpaa tɔwe asin numu sa Damasiko abi, ye Gyerusalem abi. N bula tɔwe sa bamu nu ba bu Gyudeya ɔsuwule su kpini, ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi. N naa tɔwe bamu ye ba kyεεge bamu nfεere lu alibi tɔ, ke ba ba lbwaare ase, ke ba waa umu nu i kaapu fεε ba yege libi kiwaa. ²¹ Lu inumu su nu Gyiwu abi ba kita me kabwaare-sunkpa aye mu tɔ, nu bee biti ba mɔɔ me. ²² Amaa lbwaare i kye me tɔ ba fɔɔ ndaga kake numu. Imu su nu n yile nfu n lεε Yesu kesintin asin n kaapu asa kpini. Nu asin mu nu lbwaare atɔwεpu ye Mosesi tɔwe yila ye ii biti i ba mu, umu asin manja nu n tɔwe fale. ²³ Asin mu i gye ye, i dagaa fεε ɔmu nu lbwaare wula lεε mu maa gyii awurufɔ, ke ɔ baa ɔ gye kelewu kyinji tɔ ɔgyankpaapu, ke ɔ tɔwe fitila mu asin sa Gyiwu abi ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi kpini."

²⁴ Pɔɔli maa lεε mu asin mu kase kanin mu, nu Fesitu tin mu su punte ye, "Pɔɔli, fu lɔɔ ibun nin? Fu ɔwule kinyi kibansa i yege nu fu nfεere i nyita."

25 Nu Pɔɔli lee kɔnɔ ye, “Ɔsɔwɔle Ɖkusɔpu Fesitu, n mɛe lɔɔ ɔbɔn nɔn, n tɔwe kesintin asin mu nu kanyaasin bu umu tɔ. 26 Owura Agiripa, n kɔɔle gyii fee fu gbaa fu nyi asin numu su. Imu su nu n yile kɔnyɔn tɔ, n tɔwe fale. Nu asin mu nu n tɔwe fale umu ukɔ ɪ man baala fu su, lu fee ba man waa ukɔ asiiri tɔ. 27 Owura Agiripa, fu kɔɔle lbwaare atɔwɛpu mu asin gyii? N nyi fee fu maa kɔɔle gyii.”

28 Tutɔ nu owura Agiripa taase Pɔɔli ye, “Fu nyi fee fu taale taa saɲa dɛɛ numu tɔ kyɛɛge mɛ nfɛɛɛ, ke n ba biliɲi Krisito obii abɛɛ?”

29 Nu Pɔɔli lee kɔnɔ ye, “Ɔ gye saɲa dɛɛ numu tɔ nɔn o, ii biti ɪ kyɛɛɛɛ nɔn o, umu nu n kule n lu lbwaare ase ɪ gye ye, ɔ yege fu ye bamu nu ba sare bee nu mɛ ase nfu mu kpini ba biliɲi fee mɛ, amaa ba man taa agbeeleebi ɲmina bamu fee mɛ.”

30 Saɲa maa tɔ nu Owura Agiripa maa mu pukeyu Benisi ye Ɔsɔwɔle Ɖkusɔpu Fesitu ye bamu nu ba te tutɔ mu kpini ba kɔsu lu. 31 Ba maa lu obu mu tɔ mu, bee biri asin mu kiligyima, nu ba tɔwe abaa ye, “Ɖnyɔn numu man waa kutɔ mu nu ɪ dagaa fee ba mɔɔ mu, abɛɛ ba tii mu obu.”

32 Nu Agiripa tɔwe Fesitu ye, “Ɖnyɔn numu man dɔn tɔwe, ye ee biti ɔ taa mu asin naa sa Owura lala Kayisa nɔn, naafɔɔ an taale yege mu.”

27

*Pɔɔli bola nkyu su ee kpee
Roma*

¹ Saŋa mu nu ba taa nfeere fee a kpee Roma kade to mu, ba taa Pɔɔli maa bamu nu ba tii bamu obu mu aku, waa anaakɔpu kɔlifa ɔbilisa mu nu bee tu mu ye ɔbilisa Yuriyo abaa to. Nu ɔ lu Owura lala Kayisa anaakɔpu kubu mu to. ² Nu an taa ɔkɔli lala mu nu ki lu Adaramitiyo kade to, nu kii biti ki kpee Asiya ɔsɔwɔle kabaafɔn kuku su kebunɔ. Nu Kamasedoniya-nyin Arisitako mu nu ɔ lu Tesalonika mu gbaa tii ane su.

³ Imu lukaake mu, a naa dan Sidon kade to. Nu anaakɔpu kɔlifa Yuriyo waa Pɔɔli adanbirasa, sa mu ɔkpa fee ɔ naa wu mu kyemine ana, ke ɔ nye nkyeto lu bamu ase. ⁴ Nu an lu tutɔ bɔla ɔpu su, lu fee afuu mu imaa daa i gyaŋa ane su mu, an bɔla kpee Sipuru kifintin mu ase katɔn mu nu afuu mu a man bulɔn. ⁵ A maa bɔla ɔpu su naa kara Kilikiya ye Panfiliya, nu a naa dan Mira mu nu ki bu Lisiya ɔsɔwɔle su mu. ⁶ Tutɔ nu anaakɔpu ɔbilisa mu wu ɔkɔli lala ku mu nu ki lu Alekisiandiya kade to kii kpee Itali. Nu ɔ taa ane naa waa kumu to. ⁷ Nu an nate nkyu su bwahn-bwahn gyii nke nku nu i waa ɔlɔn sa ane, pɔyi nu an naa fɔb Kinido. Lu fee afuu mu i maa man sa ane ɔkpa su mu, an bɔla naa tiri Kereti kefintin mu, nu an kara Salimone kade to. ⁸ A maa naa an kara an kyɔn nbunɔ-nbunɔ su mu, an kpine pɔyi nu an ba fɔb katɔn mu nu bee tu ɔkɔli lala ɔdankpa Danbirasa, nu ki bu tiri Laseya kade.

⁹ Lu fee an maa kyeere ɔkpa to gaa su mu, nu kɔnɔ-ŋmina saŋa maa kyɔn mu, nkyu su kibɔla waa kufuu. Imu su Pɔɔli da bamu amu to towe bamu ye, ¹⁰ "Anyin, n wu fee ane ɔkpa mu nu

an kpee fale, ii biti ɪ biya kumu libi, ye gyerebi lu ɔkɔli lala mɔ ye kɔmɔ ɪsɔla. Nu ane gbaa ane an man lu.” ¹¹ Amaa anaakɔpɔ ɔbilisa mɔ ɔ man nu Pɔɔli asɪn mɔ, ɔkɔli wuya mɔ ye kɔmɔ ɔkpa ɔkaapɔpɔ ase nu ee nu. ¹² Lu fɛɛ ɪkɔli ɔdankpa maɲa man burɔn sa awɔɔ saɲa. Nu bamɔ gaalaagaa ba tɔwe kyula ye ba kpan bamɔ n-yu ke ba fɔv Fonike. Tɔtɔ ɪkɔli ɔdankpa mɔ ɪ burɔn sa awɔɔ saɲa. Fonike gye ɔdankpa nu ki de Kereti kefintin, mɔ nu ki ki akpɪliɣe kitɪye ye adii kitɪye nsana tɔ.

Afuu lala a tigi waa bamɔ
ɔpɔ sv

¹³ Saɲa mɔ nu afuu pii ɪ daa ɪ lu akpɪliɣe mɔ, asa mɔ be nyi fɛɛ ba nye afuu mɔ nu bee biti. Imɔ sv ba lɛɛ kibilitɔ mɔ nu ki kitaa ɔkɔli lala ki yɪla, nu ba kyaga bamɔ ɔkpa sv ba naa Kereti ɪkaa sv ɪkaa sv. ¹⁴ Amaa ɪ man kyeereɛ nu afuu bulɔnsa akɔ, ɪ daa apaa mɔ nu bee tu ye Adu ye Kyɔwe kilu afuu. Nu ɪ daa lu kefintin mɔ sv. ¹⁵ Saɲa mɔ nu ane ɔkɔli ɪ gyaɲa afuu mɔ, ɔkɔli mɔ man bila ɛɛ taale ee kpee ansi tɔ. Imɔ sv an yeɣe ane n-yu sa afuu mɔ, nu i sii ɪ sv ane ɪ naa. ¹⁶ Nu ɪ sɔla ane naa lu kifintin pii mɔ nu be tu ye Kuda, nu kii kun afuu mɔ gberɛɛ. Nu ɪ waa ɔlɔn sa ane pɔyɪ nu an taale kitaa ɔkɔli pii mɔ nu kilala mɔ ki bute mɔ. ¹⁷ Anyɪn mɔ ba maa nye ɔkɔli-pii mɔ, ba taa kɔmɔ waa kilala mɔ tɔ, nu ba taa ɪfe ɲmina kyaabɔɔ ɔkɔli lala mɔ kinkin. Nu ɪ waa bamɔ kufuu fɛɛ afuu mɔ ii biti ɪ sɔla bamɔ naa wɔte Libiya kikyafa. Imɔ sv ba bɔɔ abaala mɔ, nu ba yeɣe nu afuu mɔ i

sii i su okuli mu i naa. ¹⁸ Afuu mu i maa nyanla ane kanin mu, kayi ki maa ke mu, ba piili bee lee okuli mu to isula bee tsv nkyu mu to. ¹⁹ Imu kake sasapu mu, ba taa bamu abaa bee lee okuli mu gbaa-gbaa to ato bee tsv nkyu mu to. ²⁰ An gyii nke gaalaagaa yege a mee wu kyowe abee akyikpebi, yege afuu mu moo i san i daa kanin. Imu su ane okumaa numu man bila o su tamaa fee o su nkpa.

²¹ A maa kyina akun nke gaalaagaa numu yege a mee gyii sehn mu, nu Pooli kusu yile bamu nsana towe ye, "Anyin, fan daa nu me katowe ye an man lu Kereti mu, naafoo fale awurufo ye gyerebi numu man din ba ane su. ²² Amaa n towe fane fee fan nye kokolo, fane oku mee ye o sii to, amoo okuli mu nkun ii biti o nyita. ²³ Lu fee ndee kagyanbwe, lbwaare mu nu n gye mu lee, nu n sun me mu, mu kaboo ba yile me ase. ²⁴ Nu o towe ye, 'Pooli, man waa kufuu. I dan i gye fee fu naa yile Owura lala Kayisa ansi to. Nu fu su mu, lbwaare taa bamu nu be tii fu su fale kpini nkpa sa bamu'. ²⁵ Imu su anyin, fan nye kokolo. N kooli lbwaare gyii fee kutu kumaa mu nu o towe me mu, kanin nu ee biti o waa. ²⁶ Amaa i waa kanan kumaa afuu mu ii biti i sula ane naa dan kefintin ku su.

Awurufo kigyii opu mu su

²⁷ "Nu a maa gyii nke kudu ana, yege i san i su ane u kyaa u boo Adiratiki opu mu su. Kiyiridi sana mu, okuli mu to kusun awaapu mu, i waa bamu fee bee nin bee tiri kidenbi. ²⁸ Nu ba lee ofe kalasa tsv katun mu nu ba gyan nkyu mu su mu, nu ba wu ye tutu onye bunkyin gye abaa

nswu to adonyo. Ba maa bula nin ba ansi to gberede mu, ba bula tub ofe mu wu fee tutu onye gye abaa nswu to kudu anu. ²⁹ Nii i waa ane kufuu fee akuto an biti a naa wote afule-buu fee. Imo su nu ba lee abilito ana mu nu i kitaa okuli i yile mu, tub nkyu mu to, nu ba kole kabwaare-kole fee kayi ki ke bamu. ³⁰ Nii okuli mu to kusun awaapu mu ba maa paa fee ba sile lu okuli lala mu to. Imo su ba lee okuli-pii mu gyaga opu su, bee pina fee bee biti ba naa lee abilito mu aku okuli mu ansi to. ³¹ Nii Pooi towe anaakopu obilisa mu maa anaakopu mu ye, fee nu anyin anumu ba man kyina okuli lala mu to bire, fan mee ye fan nye nkpa.

³² “Imo su anaakopu mu ba kitaa ife mu nu i su okuli-pii mu to mu tnye to. Nii ba yege kumu to nu ki kyon.”

³³ Nii imo kibwayike ase mu, Pooi tutu bamu ase ye be gyii agyito. Nii o towe bamu ye, “Fane nke kudu ana numu nu fan te ye kafun, yege sehn mee loo fane nno to, nu fan te ye akun. ³⁴ Imo su n kole fane nin fan kusu gyii agyito, ke fan nye olun. Fane to okulun kinyinibi kulun gbaa mee ye ki foyi.” ³⁵ Pooi maa towe unumu kamaa mu, o taa bodobodo nu o taa afwaala sa lbwaare bamu ansi to. Tutu nu o gya bodobodo mu to piili ee we. ³⁶ Nii bamu kpini nkolo n tnye bamu, nu okumaa numu gyii agyito. ³⁷ Nii ane mu nu an bu okuli lala mu to mu, an gye asa alafa anyo ye adusunu ye asiye (276). ³⁸ Saŋa mu nu ba gyii nme mu, ba lee iboota to agyito mu tub opu to, ke okuli mu o kusaa oduu.

Okuli lala mu kiboyi

³⁹ Kayi maa ke mu, ba man taale bu kebuno mu. Amaa ba wu kidenbi ku nu ki gye kikyafa. Nu ba waa bamu nfeere fee nu bee taale mu, ba taa okuli lala mu naa dan toto. ⁴⁰ Imu su ba tiye fe mu nu i su abilito mu nu i kitaa okuli lala mu to i yile mu waa opu mu to. Nu opula mana to mu, nu ba sahe fe mu nu i su iyu mu nu be su be kaapu okpa. Toto nu ba hmina kitaa lala mu nu bee ti kumu ye abaala okuli mu kon ase sa afuu, ke afuu mu a sola bamu i kpee kebuno. ⁴¹ Amaa okuli lala mu kase to naa wote kikyafa. Nu kumu ansi to mu ki man bila ki taale ki biliji. Nu apaa a daa kumu kamaa to mu gye-gye to.

⁴² Nu anaakopu mu ba waa bamu nfeere fee ba mo obu atiipu mu, ke ba man nye tiye nkyu to sile. ⁴³ Amaa anaakopu obulisa mu, biti fee o molige Pooli. Imu su o man sa bamu okpa ke ba waa bamu nkolo biti. Nu o towe bamu nu be nyi nkyu kituye mu ye, ba gyankpaa fugi tiye to ke ba tiye lu kpee ofuli su. ⁴⁴ Nu bamu nu ba san mu, ba taa bamu n-yu bun-bun itaabo diyey-diyey su. Nu aku mo ba taa bamu n-yu bun okuli iyu boyisa mu su. Kanin nu i sola okumaa numu naa dan ye alanfiya.

28

A maa fu Malita kifintin su

¹ A maa fu kifintin mu su ye alanfiya nu, an bu fee bee ti kumu ye Malita. ² Kifintin mu su nde abi ba waa ane nsa-nsa koolle ane abaa anyo. Bulayi maa da nu awoo a bu to su mu, ba deela fulon sa ane ye a wole. ³ Nu Pooli naa kusla ngya o ba waa fulon mu to. Maa taa ngya mu ee waa

fulon mu to mu, nu fulon mu awulawula i maa wiili kınanse mu, nu o dun Pɔɔli kɔbaa yege o kyole su. ⁴ Saɔa mu nu kifintin mu su nde abi ba wu kınanse mu maa kyole mu kɔbaa su mu, nu ba towe abaa ase ye, “Onyin numu biti o baa o gye omɔɔpu nin. Lu fee maa nye nu o lu opu mu to gbaa mu, omɔni ee ka alibi ako mu mee ye o yege o nye nkpa.” ⁵ Amaa Pɔɔli maa nmanyen kınanse mu tɔɔ fulon mu to mu, sehn man waa mu. ⁶ Nu asa mu ba fe nfeere fee Pɔɔli ii biti o puɔa abee o tiye opula maɔa to ke o wu. Amaa ba maa gyoo naa fuɔ saɔa ku nu ba wu fee sehn man waa Pɔɔli mu, ba kyeege bamu nfeere, nu ba towe ye, o gye odakpa ku nin.

⁷ Kanin kifintin maɔa su okusupu mu nu bee tu mu ye Pubilo su kase nu ki bu tiri katın mu nu an yile mu. Onyin mu waa ane nsa-nsa, nu o kɔole ane mu kıkpaara su, kɔta ane kifo nke nsa. ⁸ Saɔa maa Pubilo mu-se de ee lo kibirima yege ee kyaale. Nu Pɔɔli naa loo taa mu abaa gyaga mu su, kole kabwaare-kole, nu o nye alanfiya. ⁹ Inumu i maa waa kanin mu, nu kifintin mu su alopu mu kpini ba ba Pɔɔli ase nu ba nye alanfiya. ¹⁰ Lu kanin su ba taa beere sa ane okpa kumaa numu su. Nu saɔa maa fuɔ fee a lu toto mu, ba kee ane ato mu nu i tiri sa ane.

Pɔɔli naa fuɔ Roma

¹¹ A maa kyina toto ibwaayi isa kamaa mu, a naa loo okoli lala mu nu ki lu Alekisasi nu ki ba sii toto awɔɔ saɔa mu. Ba kyan idakpa nbwaara-bii mu gyaga kumu su. ¹² A maa lu toto mu, an naa yile Sirakusi kade to, nu an gyii toto nke nsa. ¹³ Lu toto mu, an naa fuɔ Regiyo

kadɛ tɔ. Lukaake mɔ afuu a da lu akpɩlɩge, umɔ su kake nyɔsapu mɔ, an naa fɔv Putoli kadɛ tɔ. ¹⁴ Tutɔ maɲa nu an wu akɔɔle-gyipu aku, nu ba tɔwe anɛ ye a ba kyina bamɔ ase nke nsunɔ. Fale nu an nate naa fɔv Roma. ¹⁵ Akɔɔle-gyipu mɔ nu ba bu Roma ba maa nu fɛɛ an ba mɔ, ba kusɔ ba gyaɲa anɛ. Aku ba nate kanɩn ba gyaɲa anɛ Apiya Kɩgya opula, nu aku mɔɔ ba ba gyaɲa anɛ ɔfɔvtekpa asa opula mɔ tɔ. Pɔɔli maa wu bamɔ kanɩn mɔ, ɔ fwaala Ibwaare, nu mɔ kɔkɔlɔ kɩ tɩye mɔ. ¹⁶ An maa fɔv Roma mɔ, ba sa Pɔɔli ɔkpa fɛɛ maa ɔnaakɔpɔ mɔ nu ɛɛ kɩ mɔ su mɔ ba naa kyina ntɩn mɔ nu mɔ Pɔɔli ii biti.

*Pɔɔli tɔwe abwaaresɩn
Roma kadɛ tɔ*

¹⁷ Nke nsa kamaa mɔ, Pɔɔli tɩ Gyiwu abɩlsa mɔ nu ba bu tutɔ mɔ ba sare. Nu ɔ tɔwe bamɔ ye, “Mɛ tɔɔmaa ana Gyiwu abi, amaa n maa man waa anɛ asa alibi aku gbaa, nu man nyita anɛ naana ana nbara mɔ, ba kɩtaa mɛ naa tii Gyerusalem, nu ba taa mɛ waa Roma abi abaa tɔ. ¹⁸ Amaa Roma abi ba maa gyii mɛ asɩn mɔ, ba waa nfeere fɛɛ ba yege mɛ, lu fɛɛ ba man wu alibi mɔ nu n waa nu ɩ dagaa ba mɔɔ mɛ. ¹⁹ Saɲa mɔ nu Gyiwu abi ba kina fɛɛ ba man yege mɛ mɔ, nu ɩ nyan mɛ, nu n taa asɩn mɔ ba Owura lala Kayisa ase. Amaa ɩ man gye fɛɛ n biti n ba tɩ mɛ asa ntale nɩn. ²⁰ Fale asɩn nɩmɔ su nu n tɩ fane, ke n lee asɩn mɔ kase sa fane. Lu Ɔmɔ nu Isɩrayɩ abi kpini ba su tamaa mɔ su mɔ, nu ndaga ba ɲmina mɛ agbeeleebi.”

²¹ Nu ba lee kɔnɔ ye, “An man nye ɔwɔle lu Gyudeya lu fɔv su. Nu anɛ birisa ana mɔ nu

ba lu toto mu oku man ba waa adiboyi-sin, nu ba man towe asin libi ku lu fu su. ²² Amaa ane Gyiwu abi an biti an wu fu nfeere. Lu fee an nyi fee kubu mu nu fu bu kumu to fale, katin kumaa numu asa bee towe bee yii kumu.”

²³ Gyiwu abi mu ba yila kake ku, ke ba maa Pooli ba gyanje. Kanin kake manja maa fuu mu, bamu asa damante ba kpee katin mu nu Pooli te mu. Lu nyenyenfuu naa fuu kalaatipwe mu, o kpan mu n-yu towe bamu lbwaare kuwura-gyii mu asin. O bola Mosesi nbara ye lbwaare atowepu iwule mu su kaapu bamu lu Yesu su ye, ba koolu mu gyii. ²⁴ Nu aku ba koolu asin mu gyii, amaa aku mo ba man koolu gyii. ²⁵ Sana mu nu Pooli towe asin mu laalaalwe mu, asa mu ba gyii abaa umore, nu bamu kpini ba yaase to. Asin mu nu Pooli towe mu i gye fee, “Kayaayu Kyirekyire mu bola lbwaare otowepu Isaya su towe kesintin sa fane naana ana ye,

²⁶ ‘Kpe asa anumu ase naa towe bamu ye,
“Fen biti fan nu asin, amaa fan mee ye fan nu kase.

Fen biti fan ku ke fan ku, amaa fen mee ye fen wu.”

²⁷ Lu fee asa anumu nkolo i budu,
nu bamu asu a bulun,
nu ba kitaa bamu ansi bun su.

Nu i man gye kanin su mu,
naafoo bamu ansi ii biti i wu, ke bamu asu a nu,
ke ba biya bamu nkolo kase,
ke ba biliji ba me ase ke n kye bamu.’ ”

²⁸ “Kanin su n biti fan bu fee, lbwaare taa mu kamolige mu naa sa bamu nu ba man gye Gyiwu

abi, nu bee biti be nu mɔ.” ²⁹ Pɔɔli maa tɔwe asin nɔmɔ kamaa tɔ mɔ, Gyiwu abi mɔ ba kɔsu lu ba gyii abaa ɔmɔɔɔɔ.

³⁰ Pɔɔli kyina kikpaara mɔ nu ɔ kɔɔle nu ɛɛ ka kɔmɔ su kɔkɔ nsu nnyɔ laalaamuu. Nu ɛɛ kɔɔle ɔkɔmaa mɔ nu ɛɛ ba ɛɛ bɔɔ mɔ su mɔ. ³¹ ɔ yile kɔnyɔn tɔ ɛɛ tɔwe lbwaare kuwura-gyii mɔ asin, nu ɛɛ kaapu asin lu Yesu Krisito su, yege sehn man tii mɔ ɔkra.

**ɪbwaare Katowe Kyula Popwe
Nawuri: ɪbwaare Katowe Kyula Popwe New
Testament**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nawuri)

Contributor: Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Transla-
tion

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

213815b7-495e-5855-bcae-f5f647c6161e